

**II. ULUSLARARASI
MANEVİ DANIŞMANLIK
ve REHBERLİK KONGRESİ**
*SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE*

22
23-4
kasım
november

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık Uygulaması ve Eğitimi Bağınımlık ve Manevi Danışmanlık Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Etkileri Sağlık Çalışanları ve Manevi Danışmanlık Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık: Türkiye Deneyimi Çok Kültürlü Toplumlarda Manevi Danışmanlık Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık: Farklı Ülke Deneyimleri

Manevi Danışmanlık Hizmetleri ve Eğitimi Cezaevleri ve İlgili Kurumlarda Manevi Danışmanlığın Kapsamı Kanser Hastalarına Yönelik Manevi Danışmanlık

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık: Farklı Ülke Deneyimleri Poliyatif Bakımında Manevi Danışmanlığın Yeri Manevi Danışmanlık ve Pozitif Psikoloji Maneviyat İçerikli Terapiler ve Manevi Danışmanlık Tarihsel Süreçte ve Günümüzde Manevi Danışmanlık

www.mdrk.org

**BİLDİRİ ÖZETLERİ
ABSTRACTS**

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Nuri Tınaz, Marmara Üniversitesi

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Ali Ayten, Marmara Üniversitesi
Bayram Demirtaş, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı
Halil Ekşi, Marmara Üniversitesi
Mustafa Koç, Balıkesir Üniversitesi
Mahmut Zengin, Sakarya Üniversitesi
Hulusi Yiğit, Değerler Eğitimi Merkezi

SEKRETERYA

Fatma Reyhan Balcı, Değerler Eğitimi Merkezi

BİLİM KURULU

Aasim I. Padela, Michigan Üniversitesi, ABD
Abdulkemim Bahadır, N. Erbakan Üniversitesi
Ahmet Albayrak, Uludağ Üniversitesi
Ali Köse, Marmara Üniversitesi
Ali Rıza Abay, Yalova Üniversitesi
Asım Yapıcı, Çukurova Üniversitesi
Ayşe Zişan Furat, İstanbul Üniversitesi
Bünyamin Albayrak, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı
Enzo Pace, Padua Üniversitesi, İtalya
Farid Alatas, Singapur Ulusal Üniversitesi, Singapur
Faruk Karaca, Atatürk Üniversitesi
Gülüşan Göcen, İstanbul Üniversitesi
Harold G. Koenig, Duke Üniversitesi, ABD
Hasan Kaplan, Onsekiz Mart Üniversitesi
Hasan Kayıklık, Çukurova Üniversitesi
Hasan Meydan, Bülent Ecevit Üniversitesi
Hayati Hökelekli, Emekli Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi
Hisham AbuRaiya, Tel Aviv Üniversitesi, İsrail
Hossein Godazgar, İskoçya, Birleşik Krallık
Huriye Martı, T.C. Diyanet İşleri Başkanlığı
Imran Awan, Birmingham City Üniversitesi, Birleşik Krallık
İbrahim Aşlamacı, İnönü Üniversitesi
İbrahim Gürses, Uludağ Üniversitesi
İhsan Çapcıoğlu, Ankara Üniversitesi
Kadir Canatan, Sabahattin Zaim Üniversitesi
Medaim Yanık, İbni Haldun Üniversitesi
Masoumeh Velayeti, İskoçya, Birleşik Krallık
Maulana Muhammad Mansur Ali, Birleşik Krallık

Mehmet Ali Doğan, İstanbul Teknik Üniversitesi
Mehmet Emin Köktaş, Sabahattin Zaim Üniversitesi
Melih Çoban, Marmara Üniversitesi
Mohamed Ajouaou, Free Üniversitesi, Hollanda
Muammer Cengil, Hitit Üniversitesi
Muhammad Tavakol, Tahran Üniversitesi, İran
Murteza Bedir, İstanbul Üniversitesi
Musa Taşdelen, Sakarya Üniversitesi
Mustafa Kemal Şan, Sakarya Üniversitesi
Mustafa Köylü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Mustafa Merter, Psikiyatrist
Mustafa Sinanoğlu, 29 Mayıs Üniversitesi
Mustafa Ulu, Erciyes Üniversitesi
Necdet Subaşı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
Nurullah Altaş, Marmara Üniversitesi
Orhan Gürsu, Akdeniz Üniversitesi
Ömer Faruk Ocaoglu, Kırklareli Üniversitesi
Ömer Faruk Söylev, Dumlupınar Üniversitesi
Ömer Miraç Yaman, İstanbul Üniversitesi
Recep Kaymakcan, Değerler Eğitimi Merkezi
Sevde Düzgüner, Marmara Üniversitesi
Seyed Javad Miri, İran
Stephen Hunt, The West of England Üniversitesi,
Birleşik Krallık
Talip Yiğit, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Turgay Şirin, Sabahattin Zaim Üniversitesi
Wahiba Abu Rass, Adelphi Üniversitesi, ABD
Wing Hong Chui, Hong Kong City Üniversitesi, Çin
Z. Şeyma Altın, İstanbul Üniversitesi

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

CONGRESS CHAIRMAN

Nuri Tınaz, Marmara University, Turkey

LOCAL ORGANISING SCIENTIFIC COMMITTEE

Ali Ayten, Marmara University, Turkey
Bayram Demirtaş, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Halil Ekşi, Marmara University, Turkey
Mustafa Koç, Balıkesir University, Turkey
Mahmut Zengin, Sakarya University, Turkey
Hulusi Yiğit, Center for Values Education, Turkey

CONGRESS SECRETARIAT

Fatma Reyhan Balcı, Center for Values Education, Turkey

SCIENTIFIC BOARD

Aasim I. Padela, University of Michigan, USA
Abdulkirim Bahadır, N. Erbakan University, Turkey
Ahmet Albayrak, Uludağ University, Turkey
Ali Köse, Marmara University, Turkey
Ali Rıza Abay, Yalova University, Turkey
Asım Yapıcı, Çukurova University, Turkey
Ayşe Zişan Furat, İstanbul University, Turkey
Bünyamin Albayrak, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Enzo Pace, University of Padua, Italy
Farid Alatas, National University of Singapore, Singapore
Faruk Karaca, Atatürk University, Turkey
Gülüşan Göcen, İstanbul University, Turkey
Harold G. Koenig, Duke University, USA
Hasan Kaplan, Onsekiz Mart University, Turkey
Hasan Kayıklık, Çukurova University, Turkey
Hasan Meydan, Bülent Ecevit University, Turkey
Hayati Hökelekli, Emeritus Prof., Uludağ University, Turkey
Hisham AbuRaiya, Tel Aviv University, Israel
Hossein Godazgar, Scotland, UK
Huriye Martı, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Imran Awan, Birmingham City University, UK
İbrahim Aşlamacı, İnönü University, Turkey
İbrahim Gürses, Uludağ University, Turkey
İhsan Çapcıoğlu, Ankara University, Turkey
Kadir Canatan, Sabahattin Zaim University, Turkey
Medaim Yanık, Ibn Haldun University, Turkey
Masoumeh Velayeti, Scotland, UK
Maulana Muhammad Mansur Ali, England

Mehmet Ali Doğan, İstanbul Technical University, Turkey
Mehmet Emin Köktaş, Sabahattin Zaim University, Turkey
Melih Çoban, Marmara University, Turkey
Mohamed Ajouaou, Free University, The Netherlands
Muammer Cengil, Hitit University, Turkey
Muhammad Tavakol, University of Tehran, Iran
Murteza Bedir, İstanbul University, Turkey
Musa Taşdelen, Sakarya University, Turkey
Mustafa Kemal Şan, Sakarya University, Turkey
Mustafa Köylü, Ondokuz Mayıs University, Turkey
Mustafa Merter, Freelance Psychiatrist, Turkey
Mustafa Sinanoğlu, İstanbul May 29 University, Turkey
Mustafa Ulu, Erciyes University, Turkey
Necdet Subaşı, The Ministry of Education, Turkey
Nurullah Altaş, Marmara University, Turkey
Orhan Gürsu, Akdeniz University, Turkey
Ömer Faruk Ocakoğlu, Kırklareli University, Turkey
Ömer Faruk Söylev, Dumlupınar University, Turkey
Ömer Miraç Yaman, İstanbul University, Turkey
Recep Kaymakcan, Centre for Values Education, Turkey
Sevde Düzgüner, Marmara University, Turkey
Seyd Javad Miri, Iran
Stephen Hunt, University of the West of England, UK
Talip Yiğit, İstanbul 29 Mayıs University, Turkey
Turgay Şirin, Sabahattin Zaim University, Turkey
Wahiba Abu Rass, University of Adelphi, USA
Wing Hong Chui, City University of Hong Kong, China
Z. Şeyma Altın, İstanbul University, Turkey

**II. ULUSLARARASI
MANEVİ DANIŞMANLIK
ve REHBERLİK KONGRESİ**
SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

BİLDİRİ ÖZETLERİ / ABSTRACTS

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK
ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık Rehberlik Uygulaması ve Eğitimi
Spiritual Counselling and Care Training and Practices in Prisons Services
Oturum Başkanı: Kemal Ataman / Marmara Üniversitesi

1.Amerikan Hapishanelerinde Kadın Mahkumlara Uygulanan Seçili Manevi Destek ve Rehberlik Programları
Selected Spiritual Counselling and Care Programmes Applications for Women inmates in American Prisons

Hatice Koç Kanca / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Hapishanelerdeki kişilerin suç çeşitliliklerine ve suçlu popülasyonunun geneline baktığımızda, özellikle teammüden işlenen suçlar söz konusu olduğunda suçu işleyen kişilerin kimi zaman bir takım kişilik bozukluklarının olduğu ve bu bozukluğun bazen mental bazen de antisosyal kişilik bozukluğu olarak isimlendirildiği bilinmektedir. Söz konusu bozukluklar ihtiyaç durumuna göre klinik psikolojinin gerektirdiği tıbbi bakım ve psikoterapi yöntemleri ile tedavi edilmektedir. Tıbbi tedavilere ilaveten mahkumlara çeşitli rehabilite programları, din hizmeti, kamu hizmetlerinde çalışma olanağı, eğlence aktiviteleri, hobi edindirme çalışmaları ve ziyaret programları gibi farklı manevi destek ve rehberlik hizmetleri de sunulmaktadır. Bu ilave hizmetlerle mahkumların sağlıklı bir şekilde yeniden hayata kazandırılması ve öngörülen cezayı tamamladıktan sonra suçluluk psikolojisinin yarattığı travmadan kurtularak gerek hapishane içinde gerekse özgür kaldıktan sonraki yaşamlarını nitelikli bir şekilde ve suça bulaşmadan idame ettirmelerini sağlayan bir takım manevi destek programları ile sağaltılmaları imkânı oluşturulmaktadır. Bu araştırmada mahkumlar için söz konusu edilen problemlerin tedavi yöntemleri ve süreçleri kapsam alanımız dışında olup, kadın mahkumlar ve onlara yönelik olarak Amerikan hapishanelerinde sunulan manevi destek ve rehberlik amaçlı hizmetler incelenmeye çalışılacaktır. Amerika hapishanelerindeki kadın profili ve onların sorunlarıyla baş etmelerini sağlama amaçlı seçilmiş özel hapishane destek programlarına ve bu programların modellenen bilme imkanına değinilecektir. 1) Ön hazırlık/ ön yükleme kampları 2) Ebeveyn Programları: Aile Terapileri, Etkili Ebeveynlik İçin Sistemik Eğitim, Mahkum Annelerin Sevgili Çocukları, Anneler ve Çocukları, Parmaklıklar Ardındaki İzci Kızlar, Kutlama Kampları 3) Alternatif Çözüm İhtiyacındaki Kadınlar İçin Töropatik Topluluklar 5) Alkol ve Uyuşturucu Kullanımının Önlenmesine Yönelik Doğum Öncesi Tedavi ve Rehberlik Programları 6) Eğitim Alma/Tamamlama Programları olarak adlandırılan ve hapishanelerde uygulanan bu destek programlarının kapsamı, uygulanışı ve bu programların Türkiye hapishaneleri için uygulanabilirliğinin inceleneceği bu tebliğde, mental ya da fiziksel herhangi bir yetersizlik durumu ve bu durumlara yönelik danışmanlık programları inceleme konusu yapılmayacaktır. Ayrıca bu programlara seçilen ve katılan mahkum kadınların davranış bozukluğunun tespit süreçleri ve tıbbi tedavi yöntemleri de araştırmanın kapsamı dışındadır. Burada söz konusu edilen seçili hapishane programları daha çok ceza ıslah makamları, psikologlar, kilise görevlileri, sosyal hizmet uzmanları ve gönüllülerin birlikte yürütmüş olduğu manevi destek ve rehberlik programlarıdır ve herhangi bir tıbbi müdahale unsuru içermemektedir. Araştırma konusu edilecek olan bu programlar, özellikle kadın mahkumlar için uygulanmakta olup söz konusu programların kadınlar özelindeki etkisi ve verimliliğine tebliğde yer verilmeye çalışılacaktır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

2. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Cezaevlerindeki Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri (1950-2017): Sınırlılıklar ve Bir Eğitim Programı Önerisi

The Presidency of Religious Affairs' Spiritual Counselling and Care Services in Prisons (1950-2017): Their Limitations and a Training Program Proposal

Mustafa Koç / Balıkesir University, Turkey

Gerek kurumsal hizmet gerekse bilimsel alan uzmanlığı bağlamında Türkiye'deki manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine olan ilgi her geçen gün artmaktadır. Adı geçen alanın Türkiye'deki hizmet içeriğine bakıldığında, kurumsal hizmet bağlamında ön plana çıkan kamu kurumu ise din alanında kamusal bir otorite olan Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Öncelikle Başkanlığın cezaevi örneği üzerinden manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerindeki sınırlılıklarının belirtildiği bu bildiride, bu alanda cezaevlerinde çalışacak Başkanlık personelinin uzmanlaşması için çerçeve bir sertifika eğitim programı önerisinde bulunulması amaçlanmıştır. Adalet Bakanlığı ile kurumlar arası yapılan iş birliği protokolleri çerçevesinde Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin kurumsal düzeyde cezaevlerinde verilmesi ilk olarak 1950 yılında gündeme gelmiştir. Bu sebeple bildiride, yeni bir hizmet paradigması bağlamında uygulama aşamasına geçilebilecek olan cezaevlerinde manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde çalışacak alan uzmanı personelin hizmet-içi eğitim programlarında kullanılması amacıyla din psikolojisi, klinik psikoloji ve adalet psikolojisi perspektifinden hareketle geliştirilen bir sertifika eğitim programı sunulmaya çalışılmıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için öncelikle kurumun manevi danışmanlık hizmetleri algısı üzerinde durulmuş ve kurumdaki bu alandaki danışmanlık hizmetlerinin tarihçesine (1950-2017) yer verilmiştir. Daha sonra kurumsal düzeyde cezaevlerinde verilen manevi danışmanlık hizmetlerinin güçlü ve zayıf yönlerine değinilerek Diyanet İşleri Başkanlığı mevcut durumuyla bu alanda üreteceği hizmetlerde nereye gidebilir? Sorusunun cevabı aranarak alanın kurumsal sınırlılıkları çizilmeye çalışılmıştır. Alan uzman kalitesini arttırabilmek amacıyla akademik olarak alana ilişkin lisansüstü eğitimin idealize edilebileceği manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde çalışacak uzman personelin sertifikadan diplomaya uzanan ara geçiş eğitim sürecinde hizmet-içi eğitim türünde çeşitli içeriklerde eğitim programlarının uygulanabileceğinin altını çizen bildiride, sertifika programları konseptinde önerilen eğitim programının teknik özellikleri verilmiştir. Bu çerçevede 'Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Sertifika Programı – 1. Modül: Başlangıç Düzeyi (Temel Alan Yeterliliği) + 2. Modül: Orta Düzey (Temel Alan Yeterliliği) + 3. Modül: İleri Düzey (Özel Alan Yeterliliği)' şeklinde tasarlanan bu eğitim programına ilişkin bilgilerin verildiği bildiride son olarak, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gerek akademik gerekse hizmet birimi olarak iç ve dış paydaşlarla birlikte alana ilişkin sürdürülebilir bir kurumsal gelişimin sağlanabilmesi için gerekli olan bazı teorik ve pratik öneriler yapılmıştır.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

3. Cezaevi Vaizlerinin Mesleki Yeterlilikleri Üzerine Nitel Bir Araştırma
A Qualitative Study on the Professional Qualifications of Prison Preachers

Zeynep Kaya / Ankara Sosyal Bilimler University, Turkey

Suç ve ceza insanlığın başlangıcından beri var olan bir olgudur. Suç ve suçlu probleminin çözümünde eğitim ve öğretim ve rehabilitasyon faaliyetlerinin öneminin fark edilmesi ile beraber ilgili personel cezaevlerinde istihdam edilmeye başlanmıştır. Ülkemizde cezaevlerinde din eğitimi uygulamalarının başlangıcı 50 seneyi geçmemektedir. Her ne kadar mahkûmlara yönelik din eğitimi faaliyetleri, gelişmiş diğer ülkelere göre ülkemizde daha geç başlamış olsa da buralarda gerçekleştirilen din eğitimi faaliyetlerinin “cezaevi vaizliği” altında kurumsallaşması 2000’li yıllarda ivme kazanmıştır. Cezaevlerindeki dini destek ve manevi rehberlik faaliyetleri, Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) arasında 2011 yılında imzalanan iş birliği çerçevesince DİB tarafından görevlendirilmiş vaizler tarafından yürütülmektedir. Vaizlerin bulunmadığı durumlarda müftü, müftü yardımcısı vb. görevliler bu görevi yerine getirmektedirler. Cezaevlerinde mahkûmların ıslahına yönelik din eğitimi faaliyeti Din ve Ahlak Bilgisi dersi çerçevesinde yürütülmektedir. Mahkûmların çoğunda görülen dini bilgi ve dini uygulamalardaki eksiklik ve de ahlaki vasıflardaki noksanlık cezaevi vaizliğinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Mahkûmlara verilen din eğitimi, aynı zamanda onların ıslahına yöneliktir. Ancak, ülkemizde cezaevleri için özel olarak yetiştirilen vaizler bulunmamaktadır. Vaiz kadrosunda görevli personel, çeşitli seminerlere alınmak suretiyle tutuklu ve hükümlülerin yararına hem teorik hem de pratik anlamda din hizmeti faaliyetleri yürütmek, aynı zamanda isteğe bağlı olarak manevi rehberlik hizmetleri de sunmak üzere ceza infaz kurumlarında görevlendirilmektedirler. Cezaevi vaizliği pek çok beceriye sahip olmayı gerektiren bir meslektir. Görev tanımından hareketle bir cezaevi vaizinin; din görevliliği, öğretmenlik ve manevi danışmanlık gibi en az üç alanda gerekli donanın ve beceriye sahip olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada, cezaevinde görev yapan vaizlerin; mesleki alan bilgisi, mesleki pedagojik formasyon, dini danışmanlık ve rehberlik alanlarındaki yeterliliklerini incelenecektir. Çalışmada daha derinlemesine sorun tespitine imkân vermesi bakımından nitel araştırma yöntemi kullanılacaktır. Veri toplama aracı olarak, “Din Görevliliği Mesleki Yeterlilik Ölçeği” çerçevesinde belirlenen başlıklardan hareketle oluşturulacak yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılacak, 20 cezaevi vaizi/vaizesi ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilecektir. Din hizmetlerinin verimli ve kaliteli bir şekilde yürütülmesi, en başta din görevlilerinin mesleki bilgi ve donanın açısından iyi yetişmiş olmasına bağlıdır. Cezaevi vaizliği, icra edilmesi gereken mekân ve hedef kitlesinin özellikleri dolayısıyla, çok önemli ve zor bir görev olarak karşımızda durmaktadır. Böylesine önemli bir görevi icra etme konumunda bulunan kimselerin mesleki yeterlilikleri, ihtiyaçları ve eksikliklerinin tespit edilmesi elzemdir. Zira, eğitimin önemli bir bileşeni olan değerlendirme basamağı olmadan eğitimin faydasından bahsetmek de mümkün olmayacaktır. Bu çalışma ile ortaya çıkacak tablo, cezaevi vaizlerinin, toplumun ihtiyaçlarına en iyi şekilde cevap verecek biçimde yetiştirilmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca; özel olarak cezaevi vaizlerinin mesleki yeterliliğine odaklanan bir araştırmanın olmaması da çalışmanın önemini artırmaktadır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

4. Denetimli Serbestlik Uygulamalarında Manevi Danışmanlık ve Rehberlik
Spiritual Counselling and Care in Probation Practices

Şükrü Bilgiç / Ministry of Justice, Turkey

Denetimli serbestlik: Şüpheli, sanık veya hükümlünün toplum içinde denetim ve takibinin yapıldığı, iyileştirilmesi ve topluma kazandırılması için ihtiyaç duyulan her türlü hizmet, program ve kaynakların sağlandığı alternatif bir ceza ve infaz sistemidir. Manevi danışmanlık ve rehberlik ise; dini, manevi ve ahlaki değerleri öne çıkaran, bireysel ve toplumsal yaşama katkı sağlayan, takdir etmeyi ve insan yaşamına dokunmayı hedef alan bir rehberlik sürecidir. Bu bağlamda denetimli serbestlik uygulamaları ile manevi danışmanlık ve rehberlik sisteminin, Türkiye gibi milli ve manevi değerleri önplanda olan ülkeler için, birlikte çalışması kaçınılmazdır. Denetimli serbestlik sistemi Ülkemize, AB uyum süreci çerçevesinde, 2005 yılında İngiltere'den devşirildi. Denetimli serbestlik müdürlüklerince 2006-2017 yılları arasında 3.204.481 dosyanın infaz edilmiştir/edilmektedir. Haklarında denetimli serbestlik tedbiri verilen hükümlülerin yeniden topluma kazandırmak için çeşitli eğitim ve iyileştirme faaliyetleri düzenlenmektedir. Bu çerçevede alanında uzman kişilerce bireysel görüşme ve grup (SAMBA, DENGİ, HAYDE, ÖFKE vb) çalışmaları yapılmaktadır. Denetimli serbestlik uygulamalarında manevi eğitim ve rehberliğe yönelik yapılandırılmış herhangi bir program bulunmamaktadır. Ancak son yıllarda Diyanet İşleri Başkanlığı ve Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı ile yapılan iş birliği protokolü çerçevesinde il müftülüklerince değerler eğitimi adı altında 10 oturumdan oluşan seminerler verilmektedir. Bu seminerlerde ele alınan değerler şu şekildedir: Hoşgörü, sabır, yardımlaşma, sevgi ve saygı, dürüstlük, adalet, önyargı, sorumluluk, iyilik, doğruluk ve güzel ahlakıdır. Değerler eğitimi adı altında verilen seminerlerde herhangi bir suç ayırımı yapılmadan aynı değerlerin farklı suç profilindeki hükümlülere verildiği bilinmektedir. Böylelikle beklenen yararın sağlanmadığı gibi dini yaşama ve dolayısıyla dindarlara karşı olumsuz bir bakışın oluşmasına neden olabilmektedir. **Amaç:** Bu bildirinin amacı suç profili gözönünde bulundurularak denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulan yükümlülere yönelik, en az on iki oturumdan oluşan bireysel görüşme ve on oturumdan oluşan grup çalışma formatında, yeni bir manevi danışmanlık ve rehberlik programı yapılandırmaktır. **Metod:** Denetimli serbestlik müdürlüğünde on iki yıllık çalışma süresince binlerce yükümlü ile yapılan bireysel görüşme ve grup çalışmalarından edinilen izlenim ve alan taramasına dayanmaktadır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

Bağımlılık ve Manevi Danışmanlık ve Rehberlik

Addiction and Spiritual Counselling and Care

Oturum Başkanı: Ömer Miraç Yaman / İstanbul Üniversitesi

1. Bağımlılığın Rehabilitasyon Sürecinde Maneviyat/İnanç Temelli Yaklaşım: Bir Model Geliştirme Denemesi
Spirituality / Faith Based Approach in the Addiction Rehabilitation Process: An Attempt to Develop a Model

Kültegin Ögel / Moodist Psychiatry and Neurology Hospital, Turkey

Ali Ayten / Marmara University, Turkey

Nihal İşbilen Esendir / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Melike Şimşek / Yesilay Counselling Center, Turkey

Burcu Çetin Şeker / Yesilay Counselling Center, Turkey

Bağımlılıkla mücadelede maneviyat içerikli yaklaşımlar Batı'da uzun bir geçmişe sahiptir. Ülkemizde ise bağımlılıkla mücadelede maneviyat daha çok geleneksel uygulamalarla yapılagelmiştir. Günümüzde ise bağımlılıkla mücadelede psikoloji, psikiyatri ve ilahiyat alanlarının birlikte çalışacağı disiplinler arası modeller daha yararlı görülmektedir. Bu tebliğ bağımlılığın özellikle rehabilitasyon sürecinde uygulanılabilecek disiplinler arası yaklaşımla hazırlanmış bir model denemesini içermektedir. Model ilk aşama da tövbe süreciyle başlar. Bu aşamada bağımlının ilerlemesini ve yeni bir başlangıç yapmasına engel olacak suçluluk ve günahkârlık duygusundan uzaklaştırılarak başlangıç yapmasına imkan tanınır. İkinci aşama bireyin kendine ve başkalarına karşı dürüst olmasını içerir. Üçüncü aşamada bireye bedeninin ve ruhunun "emanet olduğu" fikri verilerek onlara karşı sorumlulukları hatırlatılır. Bireyin emanet görme bilincine ulaşması sağlanır. Dördüncü aşama bireyin kendisini, başkalarını ve karşılaştığı olumsuzlukları affetmesi sürecini içerir. Bu süreçte birey telafi mekanizması da oluşturur ve bir tür hasar tespit listesi hazırlar. Kendine ve başta yakınları olmak üzere diğerlerine karşı yaptıklarını telafi ve affetme sürenini yaşar. Beşinci aşama ise bağımlılıkla mücadelenin zorluklarına ve temiz kalmanın güçlüklerine sabrı içerir. Kişinin madde kullanımı dışında başına gelen diğer yaşam olaylarıyla da başa çıkabilmek için de sabredebilmesi üzerinde çalışılır. Altıncı aşamada birey dua ve ibadetten de süreçte destek almayı öğrenir. Son aşama ise diğerkâmlık aşamasıdır. Bireyin başkaları için de bir şeyler yapabileceğinin farkına varması sağlanır. Böylelikle birey başkalarına yararı olacak prososyal davranışlar ortaya koymayı öğrenir. Her bir aşamanın temel soruları, örnek menkıbesi, dini metin okumaları bulunur. Bu model özellikle rehabilitasyon sürecinde bireyin alacağı psikolojik tedaviyi tamamlayıcı bir destek süreç olarak düşünülmüştür. Bağımlılığın rehabilitasyon sürecinde uygulanacak maneviyat temelli modelin 3 önemli özelliği vardır. Bunlar tamamlayıcı bir destek süreci olması, yoğun eğitim içermesi ve standart bir model olmasıdır.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

2. Bağımlı Rehabilitasyon Sürecinde Manevi Terapi Modeli: Olgu Örneği
Spiritual Therapy Model in Addiction Rehabilitation Process: A Sample Case

Bayram Ayaz / İstanbul University, Turkey

Bağımlılık epidemiyolojisine bakıldığında ergenlik öncesi dönem dikkat çekmektedir. Bu dönem aile işlevi temelinde ele alındığında anne baba tutumlarının etkisi, öteki nedenler arasında ilk sırada yer almaktadır. Bağımlı bireyin ergenlik döneminde tercih maddesinin belirlendiği gözlenmektedir. Kimlik çatışmalarının başladığı bu dönemde ebeveyn ergen ilişkileri oldukça kırılgandır. Sağlıklı tutum ve iletişim kurulmadığında çocuk aile dışında arayışlara girmektedir. Dış ortamda takıldığı arkadaş grubu içinde zararlı alışkanlıklar edinebilmektedir. Bağımlılık nedenleri arasında, merak duygusu, özentî ve ruhsal sorunlar ilk sıralarda yer almaktadır. Ergenlik dönemi, kimlik arayışı ve benlik dalgalanmaları ile kırılgan bir yapıdadır. Ruhsal çatışmalar ve insan ilişkileri hayati risklere yol açabilmektedir. İntiharın bazı nedenlerine arasında; 15-24 yaş aralığında olmak, erkek olmak, madde kullanmak ve durumsal bir kriz yaşamak. Bu sonuçlara bakıldığında ergenlik döneminde insan ilişkilerini yapılandırma gereği önem kazanmaktadır. Madde kullanımı ile ruhsal, duygusal sorunlar arasında korelasyon gözlenmektedir. Kullanım talebini azaltmak için rehberlik hizmetleri etkili olmaktadır. Bu bildiride kognitif ve davranışsal danışmanlık yöntemiyle manevi rehberlik çalışmaları öngörülmektedir. Değer ve hedef arasında bağ kurmaktan yoksun lümpen gruplar, ergenlerin kimlik onayı kazandıkları ortamlar olabilir. Nihilist yaşam tarzının baskın olduğu grup dinamiği, genç bireyi değer odaklı hayattan uzaklaştırmaktadır. Küresel anlamda yaygınlaşan duygusal hazlarla yaşama biçimi bir süre sonra ruhsal boşluğa neden olmaktadır. Bu boşluk duygusu bir süre sonra anlam arayışına itmektedir. Anlam arayışı rastlantısal kişisel deneyimler olabilmektedir. Din, insanın bütün boşluklarını karşılayan ve ona hayatın manasını öğreten bir yapıdadır. Madde kullanım nedeni olarak boşluk duygusu, yaşantıların manasını algılama yaklaşımı ile rehabilite edilmektedir. Manevi rehberliğin 'mana bilinci' ekseninde anıldığı bildiride anlam arayışında olan bağımlılar için güvenli bir yol haritası üzerinde çalışılmıştır. Bu süreçte yaşanan olayların neden ve sonuçlarını manevi anlamlar ile yorumlama durumunda krizin etkisi azalmaktadır. Jung, bunun bir varoluş sancısı olduğunu vurgulamaktadır; 'kaç kez bir hastanın, "varoluşumun anlamını ve amacını bilseydim sıkıntılımdan kurtulurdum." diye bağırıldığını duymuşumdur. Her insan için önem kazanan şey, yaşama bir anlam verilmesidir. Batı tandanslı anlam algısı anlam arayışından, hakikat bilgisiyle edinilen 'mana bilinci' ile benlik tasarımı yapabilme becerisi üzerinde durulacaktır. Bildiride 'anlam arayışı' ile 'mana bilinci' arasındaki fark bir olgu 'mana terapi' modeli ile sunulacaktır. Hakikat bilgisiyle elde edilen 'mana' ile kişisel arayışlar ile deneyimlen 'anlam' arasındaki ayırım, madde bağımlısı olgu örneğinde analiz edilecektir. Ruhsal boşluk içinde olan bağımlılara yapılan manevi danışmanlığın mana bilinci kazandırılması amaçlanmaktadır. İstanbul'da yaşayan R.D'nin detoksifikasyon sonrası yapılan rehabilitasyon uygulamalarında manevi rehberlik deneyimleri bildiride sunulacaktır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

3. Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi Sürecine ve Tedavi Sonrasına Manevi Destek Hizmetinin Katkıları
Contributions of the Spiritual Counselling and Care Services to Alcohol and Substance Addiction during the Treatment and after

Fatih Ergin / Mufti Office of Samsun City, Turkey

Mevlüt Kaya / Ondokuz Mayıs University, Turkey

Bağımlılık, bireyin bir nesneye, bir kişiye ve bir maddeye duyulan dayanılmaz isteğini ifade eder. Kişi bağımlı olduğu şeye aşırı istek ve arzu duyarak onun tamamen esiri haline gelir. Bağımlı olduğu maddeyi kullanmayı bıraktığında yoksunluk belirtileri ortaya çıkar, zararlarını görmesine rağmen madde kullanmayı sürdürür. Bu süreçlerin sonunda bağımlılık insanın iradesini aşan bir hastalık haline gelir. İrade gücünü kaybeden birey insan olma özelliklerinde de kayıplar yaşar. Hastalık olarak kabul ettiğimiz bu süreçte tıbbi tedavinin yanında manevi desteğe de birey ihtiyaç duyar. Birey tedavi sürecinde (AMATEM) ve tedavi sonrasında, insani değerlerinin farkına varma, yaşama sevinci, yaratılış gayesi vb. değerlerinin manevi destekle birlikte kazanmaya çalışır. Manevi destek süreç odaklı bir destektir. Bireyi içinde bulunduğu olumsuz durumlardan, zihin dünyasından, olumsuz inançlarından, sıkıntı veren kalbi hislerinden kurtarmayı amaçlar. Bağımlı birey için tedavi süreci kolay olmayan bir süreçtir. Tedavi sürecinde ilaç tedavisiyle fiziksel bir arınma ve güç elde eden birey manevi destekle bu süreci tamamlamaya çalışır. Çünkü bağımlı birey tedavi sürecini yarıda kesmeyi isteyebilmektedir. Tedavi sonrasıyla ilgili de bağımlı olan kişinin ilgiye ve desteğe ihtiyacı olmaktadır. Çoğunlukla tek başına bu süreci yürütememektedir. Bağımlılık tedavisi bir anlamda beyinde bulunan bağımlı hücrelerinin uyutulması anlamına gelir. Tedavi süreciyle birlikte bireye kazandırmaya çalışılan “ben bir bağımlıyım ama temizim, beni olumsuz etkileyen durum ve kişilere hayır diyorum vb. bilinç düzeyine manevi anlamda bir destek sunulmaktadır. Bu çalışmada tedavi sürecinde kişilerle bireysel görüşmeler yaparak ilk başta tedavinin başarılı bir şekilde tamamlanmasına çalışmaktadır. İlaç tedavisi, SAMBA eğitimlerine ek olarak kişilere manevi yönden destek olunmaktadır. Tedavi sonrasında bu kişilerle iletişim kurarak ilgi gösterilmesi ve değerli olduklarını hissettirilmesi yoluyla tedaviye destek olunmaktadır. Kayma yaşamaları durumunda, manevi destek uzmanıyla iletişime geçmeleri sağlanarak tekrardan madde kullanmalarını önlemeye çalışılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, alkol ve madde bağımlılığı tedavi sürecine ve tedavi sonrasına manevi destek hizmetinin katkılarının incelenmesidir. Araştırmanın çalışma gurubunu AMATEM’de tedavi gören ve Manevi Destek Biriminden yaralanan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 10 kişi oluşturmaktadır. Nitel veri toplama yöntemi ile yürütülen bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma verilerinin çözümlemesinde betimsel ve içerik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu kapsamda elde edilen veriler belirlenen temalara göre açıklanarak yorumlanacaktır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

I. Oturum / Session I : 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

**4. Ceza Adaleti Deneyimine Sahip Olanlar Dahil, Bağımlılıktan Kurtulan Kişiler Arasındaki Maneviyat Algıları:
Fenomenolojik Bir Model**

Perceptions of Spirituality among People those who Recovered from Addiction, including those who were Convicted Criminals: A Phenomenological Model

İsa Ceylan / Ankara University, Turkey

Liam Metcalf-White / University of Chester, UK

Spirituality is often described as a multi-dimensional concept that relates to individuals, families, and the social lives of human beings. For many of those people who have experienced both prison life and active addiction, spirituality is perceived as a necessary framework in which to anchor their rehabilitation and recovery. This paper examines the role of spirituality in this context by drawing on qualitative research conducted at a residential recovery community in North Wales, United Kingdom. The aim of the study was to examine perceptions of spirituality among ex-prisoners and people in recovery from addiction. The researchers explored ideas of spiritual coping and spiritual wellbeing in the terms of meaning, purpose, connectedness, forgiveness and peace in addiction treatment programs influenced by 12-Step models such as Alcoholics Anonymous. Furthermore, they investigated how spirituality is defined, perceived, and how the meaning of spirituality is established contextually and experientially by individuals in recovery from addiction. This paper focuses on both spiritual counselling services that are shaped by pre-determined meanings and values, and secondly, on individuals' own perceptions about spirituality through the language of desires, needs and expectations. This paper draws on a model of phenomenological interpretation to investigate the language of spirituality among people who had previously been in prison and are currently in recovery from addiction. Semi-structured interviews and survey questionnaires were used as the primary methods of data collection. In order to discover the common essence of different perceptions of the language spirituality, the data was coded by the phenomenological data analysis methods. The central schemes that appear as "the Experiences, Values as Life Skills, and Spirituality as Meaning/Purpose of Life" have been evaluated within the framework of spirituality. "The Experiences Scheme" consists of three types, which are "Reformation Experiences, Prison Experiences, and Life Experiences". In the study, it was observed that the spirituality was used as a coping mechanism for buffering the sensation of hopelessness and powerlessness often experienced by people in active addiction.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Etkileri

Effects of Spiritual Counselling and Care in Prison Services

Oturum Başkanı/Chairman: Mehmet Emin Köktaş / İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi (İZU)

1. Cezaevlerinde Verilecek Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri

Spiritual Counseling and Care Services in Prisons

Muammer Cengil / Hitit Üniversitesi

Cezaevlerinde tutuklu bulunan mahkumlara verilecek manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti bu alanda çalışma yapanlar için önemli sahalardan birisidir. Nitekim cezaevine giren kişilerin işledikleri suçlardan pişmanlık duyarak, tekrar benzer suçlar işlememek üzere ıslah olmuş bir şekilde topluma tekrar geri kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu amacın gerçekleşebilmesi için gerek cezaevlerinde verilecek din hizmetlerinin gerekse manevi rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin önemi büyüktür. Bu bildirimizde cezaevlerinde verilecek din hizmetleri dışarıda tutularak buralarda verilecek manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri üzerinde duracağız. Cezaevlerinde din hizmetleriyle ilgili tarihsel gelişim sürecine baktığımızda 1950'li yıllarda öncelikli olarak din hizmetleri konusunun ele alınıp tartışıldığı, 1982'de din kültürü ve ahlâk bilgisi dersi vermek üzere vaizlerin göreve başlatıldığı, 2001 yılında Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında Hükümlü ve Tutukluların Dini ve Ahlâki Gelişimlerini Sağlamaya Yönelik Protokol imzalandığı ve 2011 yılında da 2001 yılında imzalanan protokolün kapsamının genişletildiği görülmektedir. Cezaevlerinde verilecek manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin kapsamı belirlenirken hedef kitlenin durumu göz önünde bulundurularak bu hizmetleri verecek kişilerin eğitilmesi gerektiği konunun uzmanı herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Cezaevlerinde bulunan mahkumların hepsinin aynı kategoride değerlendirilmemesi gerekmektedir. Birbirinden çok farklı suçlar nedeniyle bir arada bulunan bu insanlar yaklaşım da birbirinden farklı olacaktır. Cezaevlerinde mahkumların ıslahına yönelik din eğitimi faaliyetleri Diyanet İşleri Başkanlığı öncülüğünde yürütülmektedir. Bilindiği üzere cezaevi vaizleri, cezaevlerine yönelik olarak hazırlanan Din ve Ahlak Bilgisi dersi müfredat programını esas alarak günlük plan hazırlayıp, cezaevi müdürünün onayına sunarak mahkum ve tutuklulara dini sohbetlerde bulunmaktadır. Cezaevi vaizleri dışında manevi rehberlik ve danışmanlık hizmeti verecek danışmanların cezaevlerinde istihdam edilmesi buralarda verilecek hizmetlerin kalitesi açısından son derece önem arz etmektedir. Biz bu çalışmamızı İskilip Meslek Yüksekokulunda okuyan ve aynı zamanda İskilip Açık Ceza İnfaz Kurumunda beş hükümlü ile nitel araştırma yöntemlerinden mülakat tekniğini kullanarak gerçekleştirdik. Çalışmanın amacı yaptığımız görüşmelerden elde ettiğimiz bulgular ışığında ceza evlerinde verilecek manevi rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde dikkat edilmesi gereken konuların belirlenmesidir.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

2. Hükümlülerin Duygu Durumlarına Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Etkisi Üzerine Bir Araştırma
The Impacts of Religious-Spiritual Counselling and Care on the Emotions of Convicts: A Study

Mustafa Ulu / Erciyes University, Turkey

Abdulnafi Tekeş / Ministry of Justice, Turkey

Çevresi ile sürekli olarak etkileşim içerisinde olan bireyin duygu durumunu etkileyen pek çok iç ve dış etken vardır. Bireyin yaşam döngüsünde tecrübe ettiği olaylar, duygu durumunun değişmesine ve patolojik bir boyuta gelmesine bile sebebiyet verebilmektedir. Bireyin duygu durumundaki bu dalgalanmaları düzenlemek ve oluşan patolojiye müdahale etmek, bireyin çevreye uyumunu hızlandıracağı gibi yaşam kalitesini de arttırmaktadır. Manevi danışmanlığın, sağlık sektörü açısından kanser hastaları, depresif belirtilerle ilişkileri hakkında sınırlı sayıda da olsa çalışma yapılmışken, genel olarak duygu durum bozuklukları özel olarak ise depresyon, kaygı ve umutsuzluk ile ilişkisi net olarak saptanamamıştır. Aslında manevi danışmanlık, kişinin içsel süreçlerine yönelik dinamikleri içerdiği için depresyon, kaygı ve umutsuzluk ile yakından ilişkilidir ve insanın hem yaratıcı ile olan ilişkisini hem de çevresindeki insanlarla olan ilişkisini destekleyici boyuttur. Bu sebeple manevi danışmanlık hizmetlerinin depresyon, kaygı ve umutsuzluk üzerine etkisini incelemek, çalışmanın temel amacı olarak belirlenmiştir. Manevi danışmanlık ile depresyon, kaygı ve umutsuzluk arasındaki ilişkisinin saptanması durumunda, din hizmetleri, sosyal hizmetler, psiko-sosyal yardım servisi faaliyetleri, hemşirelik gibi birçok alanda literatüre katkı sağlanacaktır. Beden ve ruh bütünlüğünü, psikolojik ve fizyolojik sağlığın insan hayatının refahı için ne kadar önemli olduğunu vurgulayan Florence Nightingale ‘sağlık için, manevi gereksinimler vücudu oluşturan fiziksel organlar kadar önemli bir öğedir, hepimizin gözlemlediği fiziksel durum zihnimizi ve ruhumuzu etkileyebilir’ demiştir. Psikoloji literatürü incelendiğinde somatoform bozuklukların ruh ve benden sağlığının ayrılmaz bir parçası olduğu görülmektedir. Bu noktada manevi danışmanlık hizmetlerinin toplumun her kesimi için önemli olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Özellikle dezavantajlı gruplarla çalışırken modern psikoterapi hizmetlerine ek olarak bu tür hizmetlerin yaygınlaştırılması bu grupların topluma entegrasyonunun sağlanması ve topluma kazandırılması adına önemlidir. Bu tanımlamalar ışığında araştırmada, manevi danışmanlık hizmeti alan bireylerin, manevi danışmanlık hizmeti almayan bireylere göre, depresyon, kaygı ve umutsuzluk seviyelerinin düşük olacağı varsayımından hareketle cezaevinde tutuklu halde bulunan dezavantajlı bireylerin duygu durum bozukluklarına manevi destek hizmetlerinin etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan izin ile birlikte terör suç grubu hariç tutulmak üzere gönüllü hükümlülerle bireysel görüşme yapılmış olup, Kaygı Ölçeği, Depresyon Ölçeği ve Umutsuzluk Ölçeği uygulanmıştır. Bu hükümlülere, kurumda görevli vaizlerle birlikte 45 gün boyunca haftada iki kez birer saatlik oturumlarla manevi destek verilmiştir. Sonrasında araştırmaya katılan hükümlülere aynı testler tekrar uygulanarak, manevi desteğin, hükümlülerin kaygı, depresyon ve umutsuzluk seviyelerine etkisi araştırılmıştır. Her ne kadar katılımcı sayıları hükümlülerin tahliye ve başka ceza infaz kurumuna sevk olmaları gibi kurumsal koşullardan dolayı henüz planlanan sayıya (40 kişi) ulaşmasa da yapılan psikolojik değerlendirmeler sonucunda, manevi danışmanlık seanslarına katılan hükümlülerin (8 kişi), kaygı, depresyon ve umutsuzluk seviyelerinde kayda değer azalmalar olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma henüz tamamlanmamıştır, fakat tamamlandığında özgün bulgularıyla literatüre katkı sağlayacaktır.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

3. Kadın Hükümlülerde Manevi Yönelim, Dua ve Umut İlişkisi (Sivas Açık Ceza İnfaz Kurumu Örneği)
The Relationship between Prayer and Hope and Spiritual Orientation among Female Convicts
(The Case of Sivas City Prison)

Sema Yılmaz / Cumhuriyet University, Turkey

Bir suçtan suçlu bulunmuş ve mahkeme tarafından hüküm giymiş kimseye hükümlü denir. Hükümlü veya mahkûm; yapmış olduğu fiilden dolayı hukukî açıdan başkasının haklarına zarar verdiği gerekçesiyle toplumdan uzaklaştırılıp ıslah edilen, hüküm giymiş kişidir. Cezaevinde isteği dışında belli veya belirsiz bir süre kalması zorunlu kılınmıştır. Kişi bu ceza süresi sonunda topluma salıverilir. Verilere göre, Türkiye’de son 10 yılda tutuklu ve hükümlü sayısı yüzde 121,8 oranında artarak 228 bin 983 kişiye ulaşmıştır. Cezaevinde bulunanların 216 bin 180’ini erkek, 9 bin 985’ini kadınlar, 2 bin 828’ini ise 18 yaş altındaki çocuklar oluşturmaktadır. Din ve maneviyat toplumun tüm bireylerinin olduğu gibi hükümlülerinin hayatına da anlam katmak, umutlarını korumak ve zorluklarla başetmelerine katkı sağlamak adına önemli bir role sahiptir. Cezaevlerindeki hükümlü kadınlar içinde bulundukları dezavantajlar bakımından eğitim öğretime ihtiyaç duydukları gibi manevi danışmanlık ve rehberliğe de gereksinimleri bulunmaktadır. Cezaevlerine götürülecek manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin alt yapısının oluşturulmasında, program ve hedeflerinin belirlenmesinde hükümlülerin dini ve manevi ihtiyaçlarının belirlenmesi, cezaevindeki dini ve psikolojik yaşıntının analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bu araştırma kadın hükümlülerin dini manevi yaşantılarına ışık tutmak amacıyla Sivas Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda bulunan kadın hükümlüler üzerinde yürütülmüştür. Sivas Açık Ceza İnfaz Kurumu 1949 yılında açılmıştır. Kadınlar bölümü 16 koğuştan oluşmaktadır ve yaklaşık 300 hükümlü bulunmaktadır. Araştırmaya 135 hükümlü kadın gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada kadın hükümlülerin dua etme davranışları ve umut düzeyleri sosyo-demografik değişkenlere bağlı olarak incelenmiştir. Veri toplamı aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Manevi Yönelim Ölçeği, Dua Ölçeği ve Bütünleyici Umut Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 23.0 istatistik programında analiz edilmiştir. Verilerin çözümlemesinde Tek Örneklem t-Testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Bağımsız Örneklem t-Testi ve Tek Yönlü ANOVA ve Tukey HSD testleri kullanılmıştır. Kadın hükümlülerin manevi yönelim, dua ve umut düzeyleri; yaş, eğitim durumu, medeni durum, daha önce suç işleyip işlememe, cezaevine girmeden önce çalışma ve meslek durumu, cezaevinde herhangi bir yerden maddi ya da manevi destek alıp almama durumu gibi bağımsız değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Ayrıca dua alt faktörlerinden tefekkür ve rahatlama, istek ve güdü, manevi hoşnutsuzluk ile umut alt faktörleri güven/inanç, perspektif yoksunluğu, olumlu gelecek oryantasyonu, sosyal ilişkiler/bireysel değer arasındaki korelasyonlar da incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin kadın hükümlülerin eğitim ve rehabilitasyonu, ıslahı ve topluma yeniden kazandırılması için ihtiyaç duyulan manevi danışmanlık ve rehberlik çalışmalarına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

4. Hükümlü ve Tutukluların Rehabilitasyonda ve Resosyalizasyonunda Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinin Yeri/Rolü

The Place and Role of Spiritual Counselling and Care Services in the Rehabilitation and Resocialization of Convicts and Inmates

Cevdet Tekin / Bursa City H Type Closed Penitentiary Institution, Turkey

Mehmet Şanver / Uludağ University, Turkey

Dünyanın var edilmesiyle birlikte suç ve ceza kavramları da var olmuş, öyle görünüyor ki, dünya döndükçe ve hayat sürdükçe birlikte var olmaya devam edeceklerdir. Ancak suç ve ceza kavramları, ortam ve zaman değiştikçe yeni özellikler kazanmıştır. Belli bir zaman ve ortamda suç olarak nitelendirilen bazı davranışlar, suç olma kategorisinden, bazıları ise ceza adaleti konusu olmaktan çıkarılmış, usulsüz internet kullanımı, telefon dolandırıcılığı, çevrenin kirlenmesi vb. hususlar ise suç kategorisine alınmıştır. Suç ve cezadaki bu niteliksel değişim cezalandırma yöntemine de yansımıştır. Tarih, cezalandırma yöntemi olarak, kimi zaman fiziki cezayı, kimi zaman gizli cinayet ve ihanet gibi ağır suçlar dışındaki tüm suçlara karşılık olmak üzere para, kimi zaman sürgün, kimi zaman idam cezasını kaydetmiştir. Hatta kimi zaman da tarih, en ağır suçlardan biri olan cinayeti, kişisel bir yanlış olarak değerlendirip suç saymamaya ve hırsızlığı kahramanlık saymaya tanıklık etmiştir. Hapsetme de tarihsel süreçte en yaygın cezalandırma yöntemleri arasında yer almıştır. Bu yöntem, asırlarca, suçlu davranışının ortaya çıkarılmasında ve suçun artmasını önlemede en etkin yöntem olarak sunulmuştur. Evet, toplumu suçlunun şerrinden emin kılmak için hapsetme bir yöntem olarak düşünülebilir. Ancak bu durum, suçlunun, cezaevinde kalma süresiyle sınırlıdır. Ya sonrasında ne olacak? Yani suçlu tahliye edildikten sonra nasıl kontrol altında tutulacak ve toplum ondan nasıl korunacak? Kaldı ki, hapsetme yönteminin caydırıcı/engelliyici olduğu konusu da, tartışmadan varestedir. Öyleyse, suçluyu topluma kazandıracak ve toplumu suçludan sürekli olarak koruyacak bir yönetime ihtiyaç vardır. İşte bu yöntem, ceza kavramı çerçevesinde yer alan rehabilitasyon (treatment/iyileştirme) yöntemidir. Birçok ülkenin adalet sistemi içinde yer alan rehabilitasyon yöntemi, yakın zamanda ülkemizin adalet sistemine dâhil edilmiştir. Bu çalışmanın amacı, genel anlamda cezaevlerinde yürütülen rehabilitasyon (treatment) çalışmaları ile, bu çalışmaların etkinliği açısından “manevi danışmanlık ve rehberlik” biliminin önerdiği destek ve birikimi ortaya koymaktır. Başka bir deyişle, hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonunda ve yeniden topluma kazandırılmasında MDR hizmetlerinin yerini ve rolünü ayrıntılı bir şekilde tetkik ve tahlil etmektir. Bu çalışma sırasında, konuyla ilgili literatür taraması yapılmış, başta Adalet Bakanlığı mevzuatı olmak üzere, ilgili mevzuat incelenmiş, hükümlü ve tutuklular hakkındaki gözlemler ortaya konulmuştur.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

B SALONU | HALL B

Sağlık Çalışanları ve Manevi Danışmanlık

Health Services Personnel and Religious-Spiritual Counseling and Care

Oturum Başkanı: Ali Rıza Abay / Yalova Üniversitesi

1. Yoğun Bakım Hizmetlerinde Görevli Hemşirelerin Hastalık-Ölüm ve Ahiret İnancı İlişkisi Bağlamında Görüşleri ve Durumu Anlamlandırma Süreçlerinde Manevi Danışmanlığın Rolü ve Önemi

The Views of Intensive Care Nurses on Relationship between Illness, Death and Belief in the Hereafter and the Role and Importance of Spiritual Counselling and Care during their Sense-Making the Case

Elif Merve Ertürk / Istanbul University, Turkey

Bu çalışmanın temel amacı, yoğun bakım ünitesinde görevli hemşirelerin, hastanın içinde bulunduğu süreçle bağlantılı olarak, hastalık, ölüm ve ahiret inancı kavramlarını nasıl anlamlandırıdığı ve manevi danışmanlığın bu noktada ne ölçüde önemli ve etkili olduğunu ortaya çıkarmaktır. Ayrıca bu çalışma, yoğun bakım ünitesindeki hemşirelerin bu süreçte hastayla olan ilişkilerini de konu edinmektedir. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Bireye yabancı olmayan ve yaşamında her an gerçekleşebilecek olan ölüm, özellikle hastalık sürecinde hasta, hasta yakınları ve sağlık çalışanları açısından yoğun bir biçimde düşünülen bir konudur. Hayatın değişmeyen bir gerçeği olan ölüm olgusu, insanların başa çıkmak zorunda oldukları bir durumdur, özellikle de ölümün sıkça görüldüğü yoğun bakım ünitelerinde hemşireler de hasta ve hasta yakınları kadar ölümle başa çıkma sürecine dahil olmaktadır. Hastanın fiziksel bakımıyla ilgilenen hemşireler, aynı zamanda hastanın manevi bakımından da sorumludur, bu nedenle ölüm ve ahiret inancına dair farkındalık ve tutumları, hastaya umut duygusu aşılaması bakımından önem kazanmaktadır. Manevi danışmanlık da bu noktada, hemşirelerin hastaya yaklaşımı ve ölüm olgusuna bakış açıları üzerinde önemli etkilere sahip olabilmektedir. Bu bağlamda, olgu bilim deseni kullanılarak, hemşirelerin bu süreci nasıl anlamlandırıdıkları araştırılmıştır. Örneklem, Mersin ve İstanbul illerinde yoğun bakım hizmetlerinde görevli olan 15 hemşireden oluşmaktadır. Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler sayesinde de manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetinin, yoğun bakım ünitelerindeki önemli işlevi belirgin bir şekilde görülmektedir.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

B SALONU | HALL B

2. Hastanelerde Manevi Destek Hizmetlerinin Hasta ve Sağlık Çalışanlarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi
A Critical Assessment of Religious-Spiritual Support Services in Hospitals According to the Opinions of Patients and Health Care Personnels

Mevlüt Kaya / Ondokuz Mayıs University, Turkey

Kenan Cam / Mufti Office of Samsun City, Turkey

Bu konuda özellikle son yıllarda ülkemizde de “manevi destek”, “manevi bakım”, “manevi danışmanlık ve rehberlik” adı altında yapılan bilimsel araştırmalar, çalışmalar, yazılan tezler, makaleler neticesinde bu hizmetlere karşı pozitif ilgi her geçen gün artarak devam etmektedir. Biz de bu çalışmamızda, ülkemizde 7 Ocak 2015 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan “Hastanelerde Manevi Destek Hizmet’leri Sunmaya Yönelik İş birliği Protokolü” bağlamında, özellikle hastaların ve hastane çalışanlarının, yer yer de hasta yakınlarının manevi destek hizmetleri hakkında düşüncelerini değerlendirme ve kısıtlı olan literatüre katkı sağlama hedeflenmektedir. Ayrıca bu hizmetlerin aksayan yönlerini, bunların sebeplerini ve nelerden kaynaklandığını tespit etmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak; hastaların, hasta yakınlarının ve hastane personelinin büyük bir çoğunluğunun manevi destek hizmetlerinden memnun kaldığını, geliştirilerek ve yaygınlaştırılarak devam ettirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

II. Oturum / Session II: 11:00 – 12:30

B SALONU | HALL B

3. Hastanede Çalışan Sosyal Çalışmacı ve Manevi Destek Personeli Arasındaki İşbirliği: Sorunlar ve Öneriler
Collaboration between Social Care Workers and Spiritual Counsellors / Carers Working in Hospital Setting:
Problems and Recommendations

Hıdır Apak / Mardin Artuklu University, Turkey

Metin Erdem / Yalova University, Turkey

Hastanede çalışan çoğu sosyal çalışmacılar; psikiyatrlar, psikologlar, doktorlar veya diğer kurumlarda çalışan sosyal çalışmacılarla işbirliği yapmakta veya onlara müracaatçıları referans edebilmektedir. Fakat buna rağmen birçok sosyal çalışmacı, hastanelerde manevi destek görevlerine nadiren referans etmekte; onlardan nadiren yardım istemekte ve onlarla nadiren işbirliği yapmaktadır. Bu düşünceden hareketle bu çalışma, hastanelerde çalışan sosyal çalışmacıların manevi destek görevlerini nasıl tanımladıklarını, tutumlarını, manevi destek görevleriyle yaşadıkları mesleki deneyimleri, işbirliği ve referans durumunu derinlemesine ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma grubunu Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, Ankara ve Trabzon illerinde manevi destek görevlisinin çalıştığı hastanelerde görev yapan ve maksimum çeşitlilik örneklemesi ile seçilen 10 sosyal çalışmacı oluşturmuştur. Veri toplama yöntemi olarak, yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Görüşmelerin içerik analizi sonucunda; 'maneviyata duyarlı sosyal hizmet', 'manevi destek personeli tanımlama', 'manevi destek personeli ile işbirliği ve engelleri', 'manevi destek personeline referans etme durumu' ve 'manevi destek personeline yönelik öneriler' olmak üzere beş genel tema belirlenmiştir. Bu çalışma sonucunda sosyal çalışmacıların çoğu, sosyal hizmet eğitimlerinin onları maneviyata duyarlı sosyal hizmet uygulamasına etkin bir şekilde hazırlamadıklarını bildirmiştir. Buna rağmen çoğunluğunun maneviyatın sosyal hizmet uygulamasına dâhil edilmesi görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların bir kısmı, dini yardım ve müracaatçının talep etmesi ile ilgili manevi destek personeli ile işbirliği çabalarına açık görünmüşlerdir. Ayrıca araştırma sonucunda, sosyal çalışmacıların manevi destek görevleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, işbirliği ve yönlendirme konularında çekincelerinin oldukları da bulunmuştur. Son olarak maneviyat ile ilgili daha fazla sosyal hizmet eğitimi ve 2 meslek grubu arasındaki iletişimi artırma ihtiyacı da dâhil olmak üzere, sosyal çalışma uygulamaları ve daha ileri araştırmalar için sonuçlar tartışılmıştır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

A SALONU | HALL A

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık: Türkiye Deneyimi
Spiritual Counselling and Care in Prison Services: Turkish Experience
Oturum Başkanı: Abdülkerim Bahadır / Necmettin Erbakan Üniversitesi

1. Türkiye Ceza İnfaz Kurumlarında Dini Motifli Terör Hükümlü ve Tutuklularının Genel Profili ve Rehabilitasyon İmkânı Üzerine bir Değerlendirme
A General Profile of Religiously Motivated Convicted Terrorists & Prisoners and An Assesment on the Possibility of their Rehabilitation

Bayram Demirtaş / Presidency of Religious Affairs, Turkey

İslâm, rahmet ve barış dini olmasına rağmen kamuoyunda son yıllarda artan oranlarda şiddet ve terörle ilişkili olarak gündeme gelmektedir. Bu bağlamda dinî referanslarla uyguladıkları terör eylemlerini meşrulaştıran çeşitli grupların varlığı bilinen bir gerçektir. Söz konusu grupların beslendikleri psiko-sosyal ortam, başvurdıkları ve istismar ettikleri dinî argümanlar, terörize olma süreçleri, sempatizan ve militanlarının rehabilitasyon imkânları üzerine ayrıntılı olarak çalışılma mecburiyeti vardır. İlgili çalışmalar her bir grup için ayrı ayrı yapılmalı, kesişen ve ayrışan noktalar titizlikle ortaya konulmalıdır. Ülkemizde özellikle 1980'li yıllardan itibaren dini motifli terörist eylem gerçekleştiren belli başlı gruplar kronolojik sıra ile Hizbullah, el-Kaide ve DEAŞ örgütleridir. Elbette son dönemde bu gruplara FETÖ'yü de eklemek gerekir. Temelleri 1979 yılında atılan Hizbullah, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu merkezli faaliyet gerçekleştiren, bugün itibarıyla legalleşme sürecine girdiği izlenen bir organizasyondur. İdeolojik temelleri yaklaşık aynı yıllarda Afganistan'ın Sovyetler tarafından işgali sürecinde atılan el-Kaide, örgüt lideri Üsâme b. Ladin'in 2011 yılında öldürülmesi ile eski gücünü kaybetmiş, ancak dünya çapında hâlâ etkili olabilen bir örgüttür. DEAŞ ise özellikle Irak ve Suriye'de 2010 yılı sonrasında güçlenen, aynı zamanda küresel eylemler gerçekleştiren, bugün itibarıyla askerî olarak çökmüş, hücre tipi yapılanma ile eylemlerini sürdürme cihetine gitme potansiyeli taşıyan bir terör örgütüdür. FETÖ terör örgütünü ise tamamen farklı bir düzlemde ele almak gerekmektedir. Söz konusu terör örgütleri tarafından kullanılan argümanların tespit edilerek kritik edilmesi, sonucun kamuoyu ve kendisini örgüte yakın hissedenler ile etkili bir şekilde paylaşılması durumunda, örgütlere katılımın önemli ölçüde engellenmesine, sempatizanların rehabilite edilmesine, Müslüman bireylerin Hz. Peygamber'in tebliğ ettiği sahih İslâm inancına uygun yaşamalarına, İslâm'ın doğru şekilde dünyaya anlatılmasına katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Bu tebliğde ülkemiz ceza infaz kurumlarında dini referanslı terör örgütü mensubu olarak bulunan hükümlü ve tutukluların genel profili ve temel iddiaları ele alınarak söz konusu kişilerin rehabilite imkânı tartışılacaktır.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

A SALONU | HALL A

2. Türkiye'deki Ceza İnfaz Kurumlarında Manevi Danışmanlığın İmkânı Üzerine Bir Değerlendirme
An Assesment on the Possibility of Spiritual Counselling in Penintary Institutions in Turkey

Harun Işık / Erciyes University, Turkey

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de artan suç ve suçlu sayısı yüzünden ceza infaz kurumları kapasitesinin üzerinde bir doluluğa sahiptir. Bu durum bireysel, toplumsal ve ekonomik açıdan pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Ceza infaz kurumu şartları göz önünde bulundurulduğunda bu kurumların bilinmezlik, korku, baskı, gerginlik, ümitsizlik ve stres gibi psikolojik etkilerini bireysel sorunlar arasında saymak mümkündür. Hükümlülük veya tutukluluk hali yüzünden meydana gelen boşanma hadiseleri ve aile birliliğinin bozulmasıyla birlikte çocukların yuvaya verilmesi toplumsal problemlerdir. Ayrıca mahkûm ailelerinin yardım ve desteğe muhtaç oluşu; tahliye sonrasında sağlıklı bir aile atmosferinin oluşturulmaya, evi ve işi olmayanlara barınma ve iş bulmaya duyulan ihtiyaç; işlenilen suç yüzünden özelde mağdur genelde ise tüm toplumda oluşan korku, kaygı, güvensizlik vb. problemler de toplumsal sorunlardan sadece bir kağıdır. Tutuklu ve hükümlü sayısındaki hızlı artış yüzünden oluşan yer darlığı; tutuklu ve hükümlülerin ihtiyaçlarının giderilmesi için daha fazla personel ve kaynak sağlanmasının gerekliliği; onların eğitimi, rehabilitasyonu ve topluma yeniden adaptasyonun sağlanması sürecinde gerçekleştirilen faaliyetler için hem personel hem de kaynak ihtiyacı ekonomik meselelerdendir. Hem cinsiyet hem de yaş grupları dikkate alındığında bu sorunların daha çeşitli ve yoğun olduğu görülecektir. Bu gibi sorunlar yüzünden ceza infaz kurumları daima kamu gündemini işgal etmiş, ceza sistemi ve ceza infaz kurumları ile ilgili bulunan kişi, kurum ve kuruluşlar sürekli çözüm arayışları içerisinde olmuşlardır. Hürriyeti bağlayıcı ceza sisteminin bir yansıması olarak değişen ceza felsefesi ile birlikte tutuklu ve hükümlüler yararına eğitim-öğretim, psiko-sosyal destek, meslek edindirme kursları vb. faaliyetlerle sosyalleşmelerinin sağlanması, yeniden suç işlemelerini engelleyen etkenlerin güçlendirilmesi ve teşvik edilmesiyle kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan ve üretken bir yaşam biçimine uyumlarını kolaylaştırma amaçlanmıştır. Bu amaca hizmet edecek önemli unsurlarından biri de din ve dini değerler yoluyla tutuklu ve hükümlülerin dini bilgi ve becerilerinin artırılması, manevi ve ahlaki gelişimlerinin sağlanması olduğundan din hizmetleri ve manevi danışmanlık da ceza infaz kurumlarında yerini almıştır. Bu tebliğin amacı, yaklaşık olarak 100 ceza infaz kurumunda görev yapan 103 Diyanet İşleri Başkanlığı personeline, 272 ceza infaz kurumu personeline ve 495 tutuklu ve hükümlüye yönelik olarak gerçekleştirilen anket çalışmasından elde edilen veriler ışığında Türkiye'deki ceza infaz kurumlarındaki manevi danışmanlığın imkânını ortaya koymaya çalışmaktır. Diğer bir amacı da elde edilen veriler ışığında, manevi danışmanlığın amacına uygun bir şekilde yürütülebilmesi için neler yapılması gerektiğine dair önerilere yer vermektir.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

A SALONU | HALL A

3. Cezaevlerinde Yürütülen Din Hizmetleri ve Manevi Rehberliğin Niteliği: Cezaevi Vaizlerinin Görüşlerine Dayalı Nitel Bir Araştırma

Religious Services and the Qualification of Spiritual Care in Prisons: A Qualitative Research Based on the Views of Prison Preachers

İbrahim Aşlamacı / İnönü University

Adem Yılmaz / Mufti Office of Malatya City, Turkey

Ceza infaz kurumları insanlık tarihi kadar eski olan suç ve suçlu sorununa çözüm bulmak, mahkûmları ıslah etmek amacıyla ortaya çıkmış kurumlardır. Bu kurumlar tabiatları itibarıyla tutuklu ve hükümlüler üzerinde güvensizlik, ümitsizlik, utanma, aşağılık hissi gibi olumsuz psikolojik pek çok etkiye sahiptir. Söz konusu etkilerin azaltılması için bu kurumlarda tutuklu ve hükümlülere yönelik eğitim öğretim faaliyetleri ve rehberlik hizmetlerinin sunulması, onların ceza infaz kurumu şartlarına uyum sağlamasında, rehabilitasyonunda ve topluma yeniden adaptasyonunda son derece önem arz etmektedir. Bu bakımdan manevi destek sağlayan, ümit aşılayan din ve dini değerler hem bu etkilerin azaltılmasında hem de mahkûmların işledikleri suçtan dolayı pişmanlık duymaları, huzura kavuşmaları ve cezaevinden çıktıktan sonra yaşayacakları topluma kısa zamanda yeniden uyum sağlamalarında önemli bir referans kaynağı oluşturmaktadır. Ülkemizde 1950'li yıllardan itibaren Adalet Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı iş birliği ile cezaevlerinde yürütülen din hizmetleri ve manevi rehberlik faaliyetlerinin amaç, kapsam, kurumsal ve insan kaynağı alt yapısı ile belirli bir çerçeveye oturtulduğunu söyleyebilmek güçtür. Aynı şekilde bu faaliyet alanına ve niteliğine ilişkin yeterli düzeyde bilimsel araştırmaların yapıldığı da görülmemektedir. Bu nedenle bu kurumlarda yürütülen söz konusu faaliyetlerin niteliğinin geliştirilmesine yönelik bilimsel çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çerçevede bu araştırmada cezaevlerinde yürütülen din hizmetleri ve manevi rehberlik faaliyetlerinin niteliğinin, birinci derecede sorumlu olan cezaevi vaizlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması ve verilerin yarı yapılandırılmış görüşmelerle elde edilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamında Malatya, Elazığ, Adıyaman, Gaziantep illerinde görev yapan cezaevi vaizleriyle (yaklaşım 15 katılımcı) görüşmeler yapılması öngörülmektedir. Söz konusu görüşmelerde cezaevi vaizlerinin ceza infaz kurumlarında ne tür din hizmetleri yürüttüğü, söz konusu hizmetlerin etkililiği ve niteliği üzerinde ne düşündükleri, manevi rehberlik konusundaki yeterlikleri, cezaevlerinde manevi rehberliğin kapsamı hakkındaki görüş ve önerileri gibi başlıklarda görüşleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak değerlendirilecektir. Bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin, cezaevlerinde yürütülen din hizmetleri ve manevi rehberlik faaliyetlerinin daha nitelikli bir hale getirilmesine yönelik çabalara katkı sunması ümit edilmektedir.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

A SALONU | HALL A

4. Cezaevi Kültüründe Manevîyat: Sincan F Tipi Cezaevi Örneği

Spirituality in the Prison Life: the Case of Sincan High Security Prison

Merve Reyhan Baygeldi / Uludag University, Turkey

Dilruba K. Toklucu / Middle East Technical University, Turkey

Kemal Ataman / Marmara University, Turkey

Türkiye’de son yıllarda suç tipinin ve cezaevi tecrübesi yaşayan kitlenin artması ile birlikte konunun belli kesimlerce gündeme getirilmesi hapisanelerin sosyolojik boyutlarını son günlerde dikkat çeken konular arasına taşıdığını söylemek yanlış olmaz. Toplumlarda suçun doğası, kaynağı, toplumdaki etkileri ve geleceği sosyoloji disiplini kapsamında kültürel, politik, ekonomi ve teknoloji gibi geniş bir literatüre sahiptir. Bütün bu bağlamlarda toplumsal ilişkiselliklerin düğümlendiği temel ağ noktası olarak hapisane tecrübesi karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı cezaevi kültürünü tecrübe eden hükümlülerin maneviyata dair söylemsel ve deneyimsel yaklaşımlarını incelemek ve bu yaklaşımların suç ile girilen ilişkide ve dünya görüşü inşa etmedeki işlevini tespit etmektir. Sincan F tipi cezaevi örneği üzerinden cezaevi kültüründe maneviyatın konum ve işlevini ele alan bu çalışma, nitel araştırma veri toplama araçlarından olan yarı-yapılandırılmış görüşmeler sonucunda toplanan veriyi dayandıracaktır. Bu görüşmeler, katılımcıların bulundukları cezaevi kültürünü yorumlama ve algılama biçimlerini, bu kültür içinde maneviyata yükledikleri anlamı, maneviyata deneyimsel olarak katılımlarını, hükümlü olma gerekçesi olan suç ile girdikleri ilişkide ve gelecek planlamalarında maneviyatın konum ve işlevini ortaya çıkarmaya yönelik sorulardan oluşacaktır. En az 30 olmak üzere cevaplar tekrar edene kadar katılımcılarla görüşmelere devam edilecektir. Elde edilen cevaplar Atlas.ti programı aracılığı ile “cezaevi kültürüne dair görüşler”, “cezaevi kültüründe maneviyatın deneyimsel ve söylemsel boyutları” ve “gelecek planlamalarında maneviyatın rolü” olmak üzere üç temel başlığa aktarılacaktır. Bu başlıklar toplanan verilere göre kodlanması suretiyle veri yorumlamaları görsel ifadelerle desteklenecektir. Cezaevlerinde maneviyata yönelik yapıla çalışmalarının çoğunun ilahiyat fakültesi ve Diyanet İşleri Başkanlığı’nın ağırlıklı olmak üzere manevi danışmanlık hizmeti, din hizmetleri, din eğitimi ve hükümlülerin dine yaklaşımları gibi farklı açılardan ve yöntemlerden ortaya koyulmuş olmakla birlikte cezaevi kültüründen hareketle hükümlülerin maneviyata katılımları ve yaklaşımları ihmal edilemeyen konular arasında yer almaktadır. Hapisane kültürü hükümlülerin cezaevi tecrübesinden önceki hayatı, cezaevindeki gündelik yaşamı, sonrasını ve bu unsurların önemli bir boyut olan maneviyata dair yaklaşım ve katılımlarını etkileyen mihenk taşı olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın Sincan F tipi örneğinde katılımcıların görüşleri aracılığı ile hapisane kültürünü ve bu kültürde maneviyatın konum ve işlevini ortaya koyacak ilk çalışma olması hedeflenmektedir.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

B SALONU | HALL B

Çok Kültürlü Toplumlarda Manevi Danışmanlık
Spiritual Counselling in Multicultural Societies
Oturum Başkanı: Halil Ekşi / Marmara Üniversitesi

1. Çocuk Hastalara ve Yakınlarına Uygulanan Manevi Bakım (Hollanda Örneği)
Spiritual Care Applied to Pediatric Patients and Their Close Family Members: The Case of Netherlands

Dilek Bal Koçak / Kastamonu University, Turkey

Maneviyat insanın en saf yüce değerlerinden ve ihtiyaçlarından biridir. Nefsin ve ruhun gıdası olan maneviyat hayatın her anında ve alanında insanı mutlu ve huzurlu eden bir unsurdur. Dolayısıyla Manevi Bakım araştırmasının gerekçesi, manevi bakım çalışmalarının, insanlar üzerindeki olumlu etkisinden yola çıkarak bu çalışmaların özellikle çocuklar üzerinde de olumlu olacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Manevi Bakım alanında yetişkinlere yönelik birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak ülkemizdeki hastanelerde çocuklar üzerinde Manevi Bakım çalışmasının yapılmadığı gözlemlenmiştir. Çocuklarda manevi bakım hafife alınmayacak kadar önemli bir konudur. Maneviyat sadece yetişkinler için geçerli olan bir kavram değildir. Çocuklukta, hatta bebeklikte başlayan bir ihtiyaçtır. Maneviyat ruhu doyuran kısımdır. Çocukları küçük yaşta manevi açıdan desteklemek, yaşatmak ve hissettirmek gerekmektedir. Anne baba ve eğitimcilerin yanı sıra günümüzde hastanelerde de Maneviyatın önemi vurgulanmaktadır. Çocuklara yönelik Manevi Bakım adı altında, çocukların dini ve manevi konularda destek görmeleri söz konusu olmuştur. Bu çalışmadaki amaç hastanelerdeki Manevi Bakımın, çocuklar üzerindeki uygulanırlılığına dikkat çekmektir. Ayrıca Manevi Bakım Uzmanının bu görevi icra ederken belli bir altyapıya sahip olması gerekmektedir ve bu çalışmaların bir an önce uygulamaya geçmesini, Manevi Bakım alanında daha sağlıklı hizmet edilmesini amaçlanmaktadır. Manevi Bakım alanının da uzmanlaşmış ülkelerin tecrübe ve çalışmalarından faydalanılabilir. Çünkü ülkemizde, yeni bir alan olan Manevi Bakım teorik olarak yeterli düzeyde çalışmadığı gibi, pratik olarak da ciddi açıklar ve eksikler olan bir alandır. Bu çalışmada ki bir diğer amaç da Manevi Bakımın hem teorik, hem de pratik yönünü ele alarak bu iki alandaki açıkların azalmasını ve bu konunun bu iki alanda da çalışılabileceği düşüncesinin oluşmasını sağlamaktır. Hollanda devletinin tercih edilmesinin sebebi, Manevi Bakım alanında Türkiye'ye nazaran daha tecrübeli ve geniş kapsamlı olmasıdır. Özellikle çocuklara yönelik Manevi Bakım konusunda ciddi bir birikim ve altyapıları bulunmaktadır. Hollanda da çalışan Manevi Bakım Uzmanlarının tecrübelerinden faydalanarak gerçekleştirilen çalışmanın Türkiye'de Manevi Bakım alanına önemli katkı sağlayacağı kanaatine varılmıştır. Üzülerek şunu belirtmek isterim ki çocuklardaki Manevi Bakım konusu ülkemizde Yüksek Lisans/ Doktora veya müstakil bir çalışma olarak ne yazık ki çok az çalışılmıştır. Dolayısıyla Din Psikolojisi alanında bu çalışma ilk olma özelliği taşımaktadır. Tebliğimiz dört ana başlıktan oluşmaktadır. İlk bölümde 0-18 yaş arası çocukların geçirmiş oldukları gelişim eveleri incelenecektir. İkinci bölümde Hollanda'daki hastanelerde çocuklara ve ailelerine uygulanan Manevi Bakım yöntemi, programı, etkisi ve verimliliği üzerine yapılan çalışma anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde gözlemler ve söyleşiler yer almaktadır. Dördüncü bölüm de ise bu konuların Türkiye'de uygulanırlılığını incelenmektedir.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

B SALONU | HALL B

2. Avusturya Hastanelerinde Manevi Rehberlik Hizmetleri

Spiritual Counselling and Care Services at Austrian Hospitals

M. Erkan Erdemir / Vienna School of Religious Studies, Austria

Since 1912, the religion of Islam in Austria has been accepted as the official religion. The Islamic Community of Austria (Islamische Glaubensgemeinschaft in Österreich / IGGÖ) is an official representative of the Muslims and offers various services and tasks in Austria. The most important of these services is the provision of Islamic lessons at all schools and the appointment of religion teachers for the schools. Another important area is to provide spiritual care for Muslim patients in hospitals, prisons and the army. Spiritual Care in Austrian Hospitals were initiated on a small scale about five years ago, but efforts have been made to continue for the next couple of years. Here we provide a short introduction to Islamic spiritual care and further information on the developments in Austrian hospitals.

3. Çok Kültürlü (Modern) Toplumlarda Hastanelerde İhtiyaç Olan İslami Manevi Destek ve Danışmanlık (KHS): Avusturya/Viyana Devlet Hastanesindeki Müslüman Türk Kökenli Hastaların Manevi Destek Görevlisinden Beklentileri Üzerine Empirik ve Teorik Bir Araştırma

Islamic Spiritual Support and Counselling (KHS) Services at Hospitals in Multicultural Societies: An Empirical and Theoretical Study on the Expectations of the Turkish-Muslim Origin Patients from Religious-Spiritual Support and Counselling Staff at Vienna State Hospital, Austria

Hızır Uzun / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Sürekli göç alan çok kültürlü Avrupa (batı) dünyasında insanların bir arada yaşamlarını sürdürmeleri için yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır: Demokrasi vesilesiyle din özgürlüğüne kavuşan modern toplumlar Avrupa Aydınlanmasına müteşekkirdirler. Bu sadece göç almak ve onları entegre etmek değil, sürekli değişen hayat şartlarına göre insanların birbirlerine karşı vazifelerini yerine getirmelerini sağlamaktır. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan Müslüman toplumun yaşam şartlarının değişmesi, büyük aile yapılarının ufalması (çekirdek aile) sebebiyle kriz anlarında (hastaladıklarında) akrabalarının, arkadaşlarının, iş arkadaşlarının desteği azalmaktadır. İmamların gerekli olan eğitimleri yapmadan bu görevlerin onların üzerine yüklenmesi sıkıntılara sebep olmaktadır. Genel olarak çok kültürlü batı dünyası çok göç almaları sebebiyle karmaşık sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birkaçını şöyle sıralayabiliriz: a) Avusturya'da yaşayan Müslüman göçmenlerin durumu. Avusturya'da ki Müslümanların kimliğini etkileyen (kültür şoku) yaşam koşulları ve kültürel farklılıklar. b) Batı dünyasında yaşayan Müslümanların toplumsal yapılarındaki değişim. c) Seküler Avrupalı toplumun Müslümanlardan istediği uyum talebi. d) Batı toplumuyla birlikte yaşayan Müslümanların değişimi. e) Farklı kültür, dini, sosyal yapılarla karşılaşma. f) İslami manevi destek personeli için becerilerin kazanılması ihtiyacı. Genel Beklentiler: Hastanelerdeki Müslüman Türk kökenli hastaların İslami manevi destek personelinin hangi beklentileri var? Özel Görevler: Hastanedeki Müslüman Türk kökenli hastalar hangi görevleri İslami manevi destek personelinin beklemektedir? İslami manevi destek personelinin becerileri bakımından: Hangi yetenek, beceriler İslami manevi destek personelinin beklenmektedir? İlgili Faktörler Bakımından: Hangi faktörler İslami manevi destek personeli için rol oynamaktadır?

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

III. Oturum / Session III: 14:30 – 16:00

B SALONU | HALL B

4. Suça Karışan Kimselere Yönelik Manevî Danışmanlık ve Rehberlik: Suriyeli Göçmenler Üzerine Nitel Bir Araştırma
Religious-Spiritual Counselling and Care for Persons Involved in Crime: A Qualitative Study on Syrian Migrants

Aynil Sunay / Istanbul University, Turkey

Türkiye, coğrafi ve özel konumu gereği zaman içerisinde çeşitli ülkelerden gerçekleştirilen ferdî ve kitlesel göçlerle karşı karşıya kalmıştır. Şu an içinde bulunduğumuz dönem itibarıyla gerek Arap Baharı'nın etkileri, gerekse Suriye'de devam eden iç savaş nedeniyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre sayıları 3 milyonu geçen Suriyeli göçmen, belirli şehirlerde kurulan barınma merkezleri başta olmak üzere ülkenin çeşitli bölgelerinde konumlanmış durumdadır (Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler (17.05.2018). Erişim adresi (26.05.2018): http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik). Yoğun bir göçle karşılaşan Türkiye'nin sığınmacıları kabullenmesi ve iki taraf adına sürdürülmesi gereken adaptasyon faaliyetleri, bu noktada oldukça önem arz etmektedir. Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye sığınması hususunda atılan ilk adımlar, temel ihtiyaçları sağlamayı önceleyen pratik çözümler iken; geçen zaman içerisinde bu hususta yetkin ve kapsamlı bir perspektifle yürütülecek rehberlik ve danışmanlık faaliyetlerinin önemi anlaşılmıştır. Nitekim, göç birçok sorunu da beraberinde getirmiştir ve karşılaşılan kültürel uyumsuzluklar, ciddi anlaşmazlıklara sebebiyet vermektedir. Göç gibi yalnızca bireyi değil, toplumu da etkileyen sosyal bir olay neticesinde; birey bulunduğu yeni ortama ve düzene çeşitli nedenlerle uyum sağlayamayarak suç teşkil edecek davranışlarda bulunabilmektedir (Dönmezer, 1994:49). Bu minvalde göçmenler açısından uyum güçlükleri ve zor koşullarda yaşam savaşı verme, farklı açılardan değerlendirilen insan ilişkilerinin kesişmemesi, yabancı ortamın güvencesizliği ve var olan değişime ayak uydurma zorunluluğu, kişiyi suça itebilmekte ve yoldan çıkarabilmektedir. Gerek kitle iletişim araçları ve STK'lar, gerekse devlet kurumları vasıtasıyla çok yönlü olarak ülkemiz ve Suriyeli göçmenler arasında kültürel adaptasyonun sağlanmasına yönelik çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir. Toplumda meydana gelen köklü değişiklikler karşısında dinin, atıl bir pozisyona düşmek yerine; hayatla iç içe olarak ve modern zamanın göç gibi sıkıntılı süreçlerini kendi potasında var olan motifleriyle harmanlayarak kalıcı çözüm yolları sunması gerekmektedir. Bu çalışmada, Adalet Bakanlığı'na bağlı İstanbul Denetimli Serbestlik Kurumu'nda amaçsal örneklem tekniği ile belirlenen ve çeşitli suçlara karışmış 8 Suriyeli göçmenle yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yöntemi kullanılarak görüşülecek ve bu kimselerin dinî danışmanlık bağlamında beklentileri ve uygulanması gereken danışmanlığın kapsamı belirlenmeye çalışılacaktır. Çalışmanın amacı, göçmenleri suça iten maddî ve manevî etkenleri saptayarak bu bağlamda kültürlerarası manevî rehberlik faaliyetlerinin gerekliliğini ortaya koymak ve beklentileri karşılayan ideal çerçevenin çizilmesini hedeflemektir.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

A SALONU | HALL A

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık: Farklı Ülke Deneyimleri – I

Spiritual Counselling and Care in Prisons: Distinctive Experiences of Countries – I

Oturum Başkanı: Halil İbrahim Dizman / Adalet Bakanlığı

1. İdealler ve Gerçekler Arasında Bosna Hapishanelerinde Manevi Danışmanlık: Tuzla Müftülüğü Örneği

Between Ideals and Realities Spiritual Counselling in Bosnian Prisons: The Case of Tuzla Mufti Office

Aid Smajic / University of Sarajevo, Bosnia Herzegovina

Hajrudin Baturic / Majlis of Islamic Community Gradacac, Bosnia Herzegovina

Religious sentiment and its societal appropriation witnessed a vigilant revival and interesting turn in Bosnian society in 1990s following dissolution of previous communist regime and its understanding of cultural role of religion. The consequent Law on religion and religious communities of 2004 accordingly brought about completely new role for all traditional religions in the country and their authorities in providing religious service and spiritual care for their followers inside the religious premises as well as various public institutional settings, including prisons. The success with which Islamic Community in Bosnia and Herzegovina as main Muslim organization and the bearer of Islamic religious authority in the country managed to make the best use of the established legal framework in providing religious service and spiritual support to Muslim prisoners has been so far an unanswered question and under investigated theme. This study aims to examine the current status and challenges of Muslim chaplaincy and Islamic spiritual counseling in prisons under the administrative jurisdiction of Tuzla Muftiluk. Research sample included six imams providing religious service and spiritual counsel to Muslim prisoners at the three prisons (i.e. Tuzla, Orašje and Bijeljina) as well as 87 Muslim inmates and the prison principals. In collecting research data interviews and short questionnaires constructed for the purpose of the study were used. The collected data and obtained results have pointed to a kind of contradictory conclusions. On one side, in the eyes of the Islamic Community and its prison imams providing religious service and spiritual counsel in the prison represents an important responsibility with significant corrective and transformational potentials for Muslim prisoners for which the bearers of this responsibility, admittedly, should prepare more thoroughly through cooperation with respective experts. For the interviewed Muslim prisoners and prison administration, on the other side, religious service and Islamic counseling and care are still an unclear practice with limited appealing and almost unimportant corrective function for the individuals serving the sentence. Given its firm status in the country legislation, these findings point to directions of future endeavors for both the Islamic Community and prison administration in regard to the function and possibilities of the Islamic religious service and counseling in Bosnian prisons.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

A SALONU | HALL A

2. Medrese-i Yusufiye: Dönüşüm Yeri Olarak Cezaevleri

The School of Joseph: Prisons as a Place of Transformation

David Goa / The King's University, Canada

Prison education is one of the areas of my work as founding director of the Chester Ronning Centre for the Study of Religion and Public Life at the University of Alberta beginning in 2004. My initial work was with the Canadian citizen, Mr. Omar Khadr, who was taken to Afghanistan by his father when he was thirteen years old and captured in a firefight by the United States military when he was fifteen. He was transferred to the American prison for those judged terrorists, Guantanamo Bay, Cuba, and finally returned to Canada after a decade to continue his sentence in a maximum-security prison under Corrections Canada. Along with several colleagues from The King's University I taught him beginning in Guantanamo Bay and continuing during his incarceration in Canada. Following his release, we developed the Post-Secondary Prison Education Foundation and initiated The Ephesus Project to continue our work with a variety of prisoners. My focus has been working with those charged under the Canadian terrorism law and with several sentenced as "dangerous offenders" with no right of parole. I developed and offer two independent study courses certified for credit under The King's University. The initial course is "On Being Human" consisting of a series of philosophical, theological and literary texts exploring the great human questions. The second course, "The School of Joseph: Prison Mediations" builds on the first course. Corrections Canada only allows us to meet one-on-one with students in maximum-security prisons. The readings, in-depth conversations, and thinking with each of these men explores some of the finest texts central to our various cultures and religious traditions (Christian and Muslim) that speak to the meaning and purpose of life, and, key texts that address the shape and purpose of our common civil life. Both religious depth and civil responsibility are central to our exploration. Each of the men I have worked with have turned prison into "the school of Joseph", engaged the rich teachings on the revelations so their deformed ideological notions of religion and faith become life-giving instead of death-dealing, and have had their sense of belonging in the civil world restored. The thesis of this paper: that an opportunity to engage the finest thinking and writing on questions of meaning and on the gifts of civil life is transformative.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

A SALONU | HALL A

3. Ukrayna Cezaevi Sisteminde İmamlar Imams in Ukrainian Prison System

Denys Brylov / National Pedagogical Dragomanov Univerdity, Ukraine

Active changes in the world, the migration crisis, the development of transnational networks of radical ideology like the “Islamic state” gradually lead to an understanding of the role of imam chaplains in the system of state institutions, primarily in the army and the penitentiary system. After all, it is to them that the main attention of recruiters of various radical movements is addressed. In the post-Soviet space, especially in Russia, today the so-called “prison jamaats”, which appeared for the first time after the first Chechen war (1994-1996), are actively developing. The Russian Federal Penitentiary Service claims that among the prisoners there is a growing number of “radical Muslims” who are constantly attracting new members to their ranks and establishing their own orders in the colonies, conflicting with the administrations of correctional facilities and with criminals. A similar situation, although with its own peculiarities, is emerging in Ukraine, which in recent years has become a transit corridor for representatives of radical Islamism on their way to Europe. In particular, there are channels of illegal migration, controlled by supporters of the so-called “Islamic state”, which is periodically disclosed by the Security Service of Ukraine. In addition, Ukraine remains attractive to representatives of the political movement Hizb at-Tahrir, who also actively propagate their ideology in places of detention, where there are many Muslim migrants illegally arriving in Ukraine. Thus, the imam-chaplains of Ukraine are forced to first of all counteract the distortions of Islamic dogma among the most vulnerable groups of Muslims - those who are serving their sentence. The system of prison chaplains in Ukraine began to be created not so long ago, and now the main structure responsible for prison chaplainship is the Pastoral Council for Religious Care in the Penitentiary System. The Council coordinate the pastoral care of the convicted and detained persons who stay in the facilities, penal institutions and investigative departments of the State Penitentiary Service of Ukraine and the personnel of these facilities and institutions. The council includes representatives of all the major faiths of Ukraine, including representatives of the Spiritual Administration of Muslims of Ukraine (DUMU) - the largest association of Sunni Muslims in Ukraine. Within the framework of cooperation with the Penitentiary Service of Ukraine, imams of DUMU visit Muslims serving sentences in various regions of Ukraine, meeting their spiritual needs. In addition, representatives of the DUMU conduct training courses for the staff of the penitentiary system of Ukraine, which reveal the religious needs of Muslim prisoners, such as the need for a daily five times prayer, Friday collective prayer, halal food and others. It can be said that currently there is an active formation of the prison chaplaincy system, in which the Muslims of Ukraine take an active position.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

A SALONU | HALL A

4. Almanya'daki Cezaevlerinde İslami Manevi Rehberlik ve Danışmanlık (Islamische Seelsorge) Uygulamaları - DİTİB (Diyanet İşleri Türk İslam Birliği) Örneği

Practices of Islamic-Spiritual Counselling and Care (Islamische Seelsorge) in German Prisons – The Case of DİTİB (Turkish Islamic Union of Religious Affairs)

Seat Uzeirovski / Religious Affairs of Turkish Islamic Union, Germany

Cezaevi manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti, zorluklarla mücadelenin çok farklı bir şekilde verildiği ve oldukça zor, dışı kapalı ve kendine has bir dünyada uygulanmaktadır. Cezaevleri, tutuklunun her an yepyeni, farklı ve bir öncekine benzemeyen durumların ve duyguların yaşandığı alanlardır. Cezaevi çile çekmek demektir. Kendini gerçekleştirmenin oldukça kısıtlı olduğu, sosyal bağlantıların bittiği, özel hayatın ise neredeyse yok olduğu mekanlardır cezaevleri. Bir mahkumun tabiri ile, cezaevleri 'ilk gecede ölüp, ertesi gün yeniden dirildiğin' mekanlardır. Almanya'da toplam 184 cezaevi bulunmakta ve bunlarda toplam 64 bin tutuklu kalmaktadır. Bunların %22'si, yani yaklaşık 14 bini Müslimandır. Müsliman tutukluların en az 5 bini Türktür. Bu sayılar Almanya'da islami manevi rehberlik hizmetinin ne denli önem taşıdığını apaçık göstermektedir. Almanya Hristiyan bir ülke ve cezaevlerinde hem katolik hem de protestan manevi danışmanlık hizmeti verilmektedir. Bu hizmet yer yer Müsliman tutuklulara da sunulmaktadır ne yazık ki. Müslimanlara yönelik manevi danışmanlık hizmeti genelde azdır. Weimar anayasasına göre manevi danışmanlık hizmeti dini cemaatlerin işi ve hakkı olmasına rağmen, Almanya'da islami dini cemaatler resmi cemaatler olarak tanınmadığından bu hizmet Müslimanlara resmi olarak verilememektedir. Bu alandaki rehberlik ihtiyacı büyük ölçüde fahri rehberlerle giderilmeye çalışılmaktadır. Ülke çapında birçok islami dernek ve enstitüler tarafından özel olarak verilen manevi rehberlik ve danışmanlık kurslarından eğitim alan kişiler, cezaevleri ile anlaşmalı olarak ücret karşılığında da bu hizmeti verebilmektedir. DİTİB sahip olduğu 900'e yakın dernek ve üyeleri ile Almanya'nın, katolik ve protestan cemaatinden sonra üçüncü, Müslüman cemaati olarak da en büyük dini cemaati ve kurumdur ve Almanya'daki Müslimanlara birçok alanda hizmet sunmaktadır. Bu alanlardan bir tanesi de cezaevleridir. Derneklerinde görev yapan din görevlileri, dernek yöneticileri ve fahri görevlileriyle cezaevlerinde bulunan sadece Türk tutuklularına değil, aynı zamanda diğer Müslimanlara da manevi danışmanlık hizmeti sunmaya çalışmaktadır. Bir bakanlık görevlisinin deyimi ile, DİTİB cezaevlerindeki bu hizmetin ihtiyacının %60'ından fazlasını karşılamaktadır. Sunumumuzun bir bölümü Almanya'da cezaevlerinde yürütülen islami manevi rehberliğin tarihi, alan, yöntem ve uygulamalarını, diğer bölümü ise DİTİB'in bu alandaki çalışmaları, konsepti ve eğitim pejoelerini ele alacaktır.

5. Avusturya Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri

Religious-Spiritual Counselling and Care Services in Austrian Prisons

Ramazan Demir / Institution of Austrian Prisons Religious-Spiritual Services, Austria

In 1996 the first spiritual and religious care was initiated in order to meet the needs of Muslim inmates. The crucial factor for establishing the first Muslim counselling was the numerous requests of Muslim female inmates addressed to Christian chaplains, who in turn informed the Islamic Faith Community in Austria (IFCIA). Consequently, two Muslim female spiritual counsellors were mandated to start the work. Over the years and with increasing numbers of Muslim female inmates the requests for Muslim counsellors grew. Thus, the Islamic Faith Community in Austria gradually began to enlarge its area of operations and included more and more prisons (Hassan, 2009: 2-3).

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

B SALONU | HALL B

Manevi Danışmanlık Hizmetleri ve Eğitimi

Religious-Spiritual Counselling and Care Training and Services

Oturum Başkanı: Gülüşan Göcen / İstanbul Üniversitesi

1. Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Eğitiminde Staj ve Süpervizyonun Önemi: Hollanda Örneğinde İçeriği ve Bir Teklif
Importance of Supervision and Training Spiritual Counselling and Care Education: The Content of the Netherlands Sample and A Proposal

Arslan Karagül / University of Amsterdam, The Netherlands

Bilindiği gibi Batı'da manevi danışmanlık ve rehberlik mesleği, (ki Batı'da daha çok manevi bakım: 'spiritual care', ismiyle yaygındır), hastane, hapisane ve askeriye gibi resmi kurumlarda uzun zamandır müstakil ve kuruma entegre bir meslek olarak uygulanmaktadır. Bu uygulamaya profesyonel eleman yetiştiren eğitim kurumlarında da (yükseköğretim veya Fakültelerde) bu mesleğin yüksek lisans (master) seviyesinde müstakil bir eğitimi verilmektedir. Bildiğimiz kadarıyla bu konuda genelde İslam ülkelerinde ve özelde Türkiye'de ne yükseköğretim, ne de fakültelerde bu mesleğin müstakil bir eğitimi yoktur. Bu sebeple halihazırda bu meslek dalı elemanlarına ya din eğitimi anabilim dalı içinde ya da din psikolojisi bölümünde 'dini danışmanlık veya manevi rehberlik' gibi isimler altında mesleki yeterlilik kazandırılmaya çalışılmaktadır. Halbuki bunların hepsi (din eğitimi, psikolojik rehberlik, manevi bakım) Batı'da kendine ait sınır ve özellikleri olan müstakil birer meslek dalıdır ve bu sebeple de müstakil eğitimleri yapılmaktadır. Bu sebeple burada bir nebze bu konuya da temas edilerek hem Hollanda örneğinde mevcut bir yıllık eğitim programının içeriği gösterilmiş, hem de Türkiye'de oluşturulabilmesi teklif edilen iki yıllık bir müstakil yüksek lisans manevi bakım eğitimi'nin geçici ders programı sunulmuştur. Bu meyanda burada esas üzerinde durulan konu manevi danışmanlık ve rehberlikte staj ve süpervizyonun önemi ile koçluk ve mentörlük farklarıdır. Genel anlamda süpervizyon deyince akla ilk gelen şey, bir işin kalite kontrolü ve teftişidir. Ancak bizim burada eğitim bağlamında üzerinde duracağımız süpervizyonun böyle bir kontrol ve denetim mekanizması değil, içinde değişim ve gelişim süreci olan bir 'öğrenme' şeklindedir. Bu öğrenmede süpervisör muhatabının (stajyer/danışman'ın) kendini keşfine yardımcı olan deneyimli bir profesyonelden başka bir şey değildir. Süpervisör bunu gerçekleştirebilmek için değişik öğrenme metodları uygular. Burada bunlara birkaç örnek verilmiştir. Bu tür bir öğrenmede kullanılan değişik öğrenme metod ve stilleri vardır. Kısaca: Süpervizyon'da belirli sayıda bir danışman veya danışman grubu ile, belli aralıklarda ve belli süreler içinde bir araya gelerek, belli şekilde 'tecrübeden öğrenme' (gelişme, değişme) metodlarının uygulanması söz konusudur. Koçluk ve mentörlüğün çalışma şekilleri ise daha farklıdır. Bize göre, manevi danışmanlık ve rehberlik becerilerinin öğrenilebilmesi ancak yeterli (en az iki yıllık) bir zaman dilimi içinde verilecek teorik dersler ve uygulamalı (stajlı, süpervizyonlu ve tezli) bir eğitim programı ile mümkündür. Bizce yeterli bir staj süresi içinde verilecek bir iletişim becerileri dersi ve süpervizyon, manevi bakım eğitiminin olmazsa olmazıdır. Sonuç olarak çağdaş dünyada, sınırları çizilmiş, diğer mesleklerden farklı bir meslek ve eğitim dalı olan 'manevi danışmanlık ve rehberlik' (veya genel anlamda manevi bakım) mesleğinin Batı'da olduğu gibi, Türkiye'de de, üniversitelerde yüksek lisans seviyesinde, teorik ve uygulamalı olarak müstakil bir akademik eğitime dönüşme zamanı, bizce, gelmiş ve geçmektedir. Burada son olarak bu konu ele alınarak Türkiye'de uygulanması ile ilgili bir teklif sunulmaktadır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

B SALONU | HALL B

2. Hastanelerde Manevi Bakım ve Rehberlik Hizmeti Sunacak Personelin Sahip Olması Gereken Nitelikler
Vocational Qualifications of Personnel who Provide Spiritual Counselling and Care Services in Hospitals

İhsan Çapcıoğlu / Ankara University, Turkey

Fatma Çapcıoğlu / Ankara University, Turkey

Esra Özcan / Ankara University, Turkey

Manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti sunacak olan personelin, yapılan işin kapsamı ve önemi dikkate alındığında özel olarak yetiştirilmesi ve belirli niteliklere sahip olması gerekir. Bu nitelikler hastanelerde sunulan hizmetin kalitesini doğrudan etkileyecektir. Söz konusu personel manevi danışmanlık ve rehberlik alanı konusunda teorik olarak iyi bir eğitimden geçirilmeli, pratikteki uygulamaları bizzat yerinde görerek tecrübe etmeli ve hizmet sürecinde çeşitli eğitimlerle desteklenmelidir. Bu alanda çalışacak olan personelin sahip olması gereken özellikler düşünüldüğünde öncelikle alan yeterliliği akla gelmektedir. Görevin gerektirdiği bilgi, beceri ve tecrübeye sahip olması gereken manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti personeli; özellikle din, psikoloji, sosyoloji ve tıp alanlarında görevi esnasında ihtiyaç duyacağı bilgilere sahip olmalıdır. Yine personelin sahip olması gereken yüksek iletişim becerilerinin de bu hizmetin sunumunda büyük önemi vardır. Personelin ifadelerinin açık, anlaşılır, rahatlatıcı, samimi ve gerçekçi olması, kişinin manevi dünyasını tanıyan ve değerlerine uygun olarak en iyi biçimde destekleyen ifadelerin seçilmesi dikkat edilmesi gereken hususlardır. Bu alanda çalışacak personelin sahip olduğu kişisel özellikler hizmetin sunulması esnasında önem arz eden bir başka unsurdur. Manevi destek alan kişi ve ailesi ile yüksek düzeyde iş birliği ve eşgüdüm içinde çalışma, güven verme, yüksek empati duygusuna sahip olma, işini severek yapma, sabırlı ve merhametli olma, pozitif bir bakış açısına sahip olma gibi özellikler hastanelerde hizmetin en verimli şekilde gerçekleştirilebilmesi açısından önemlidir. Manevi danışmanlık ve rehberlik personelinin lisans eğitiminin ardından vereceği hizmeti destekleyecek bir yüksek lisans programında eğitim alması ve teori-pratik bütünlüğünü destekleyecek bir staj dönemi geçirmesi gerekir. Bu kişilerin yurt içinde tecrübe edinmelerinin yanında, bu alanda yapılan hizmetlerin ileri düzeyde olduğu bir ülkede yurt dışı tecrübesine de sahip olması ve kazandığı tecrübeleri kültürümüze ve manevi değerlerimize uygun olarak adapte edebilmesi, hizmetlerin kaliteli bir şekilde sürdürülmesi ve geliştirilebilmesi açısından gereklidir. Manevi danışmanlık ve rehberlik personelinin uzman bir ekip tarafından yukarıda sayılan kriterler dikkate alınarak özenle seçilmesi de son derece önemlidir. Hastanelerde manevi danışmanlık ve rehberlik sunacak olan personelin sahip olması gereken niteliklerin belirli bir standarda kavuşturulması, hizmetin en yüksek verime ulaşması açısından büyük önem arz eder.

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

B SALONU | HALL B

3. Sağlık Kurumları ve Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinde Vaka Örnekleri
Religious-Spiritual Counselling and Care Services in Health Institutions and Prisons: The Case Studies

Kasım Karaman / Mufti Office of Ordu City, Turkey

İnsanı topraktan yaratan Yüce Yaratıcı aynı insana kendi ruhundan üfleyerek onu varlık sahnesine sürmüş, “sorumluluk” yüklemiş ve “ahlaklı” olmasını istemiştir. Ruhî ihtiyaçlarının giderilmesinde kutsalla ilişkisi göz ardı edilerek insanın fitratına uygun bir şekilde kendini gerçekleştirmesine, –özellikle modern zamanlarda- yaşadığı pek çok değişkeni bir arada barındıran çok katmanlı ve kaotik sorunlarla başa çıkmasına, kendine ve yaşadığı bu karmaşık hayata dair anlam krizini çözmesine yardımcı olabilmek kanaatimce mümkün görünmemektedir. Bu bildiride, 2001 yılından bu yana cezaevleri ve sağlık kurumlarında gerçekleştirmiş olduğum Manevi Danışmanlık ve Rehberlik hizmeti esnasında yaşadığım tecrübeden hareketle her iki kuruma dair “vaka örnekleri” sunmak sureti ile insanların hastalık, hükümlülük, yaşlılık, yakınlarını kaybetmek gibi hayatlarında dönüm noktası olabilecek durumlarda (kriz, depresyon, korku, kaygı, hiçlik duygusu, vazgeçmişlik, saldırganlık ve benzeri şekilde) yaşayabilecekleri ruhsal bunalımlarını yönetip manevi-dini varoluşları ile kendilerine ve yaşadıkları travmaya bakış açıları arasındaki boşluğu kapatarak yeniden bütüncül ve anlamlı bir hayat inşa etme imkanına kavuşmalarında Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetinin öneminin ortaya konması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra 17 yılı aşkın bir süredir yurt içinde ve yurt dışında dezavantajlı grupların hemen tamamına manevi rehberlik ve danışmanlık hizmeti veren biri olarak danışanlara, danışmanlara ve sürece dair izlenimlerimi paylaşarak, Manevi Rehberlik ve Danışmanlığın tam zamanlı profesyonel bir meslek olarak ilanihaye sürdürülebilir oluşunun imkanını tartışmak istemekteyim. Yurt dışı görevim esnasında yakalanmış olduğum kanser hastalığı ile “başa çıkmada” sahip olduğum dini bilginin, duygunun, tecrübenin (kendine manevi rehberlik) rolü ile, tedavi sürecinde (ameliyat–kemoterapi) kalmış olduğum Katolik hastanesinde gerek kendi meslektaşlarımdan ve gerekse hastanede gönüllü çalışan Katolik görevlilerden aldığım Manevi Desteğin iyileşmeye katkısını öznel bir bakış açısıyla paylaşmaya çalışacağım.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

23 KASIM CUMA | 23 NOVEMBER FRIDAY

IV. Oturum / Session IV: 16:30 – 18:00

B SALONU | HALL B

4. Diyanet İşleri Başkanlığınca Sağlık Tesislerinde Sunulan Manevi Destek Hizmetleri

Spiritual Counselling and Care Services in the Health Facilities Provided by the Presidency of Religious Affairs

Ahmet Süneci / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Anayasal bir kurum olan Diyanet İşleri Başkanlığının varlık amacı, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un birinci maddesinde "İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek" şeklinde ifade edilmiştir. Başkanlık, ilgili mevzuatla kendisine tevdi edilen görevini belirli prensipler çerçevesinde yerine getirmektedir. Bu prensipler, İslam dininin temel kaynaklarına dayalı doğru ve güncel bilgiyi esas almak; toplumun dinî, ahlaki ve manevi değerlerini sürekli canlı tutmak; toplumun her kesiminin din hizmeti alabilmesine imkan tanıyacak şekilde eşitlik ve kuşatıcılık ilkesi çerçevesinde, bütün insanlığın barış ve huzuruna katkı sağlayacak bir anlayışla hareket etmektir. Dünya ve ahiret huzurunu temin etmeyi amaçlayan din, insan hayatının bütün dönemlerini kuşatan bir değerdir. Bu bağlamda din hizmetlerinin de insanın olduğu her yerde sunulması önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu hizmetler, sadece ibadet mekânlarıyla sınırlı tutulmayıp, aile, okul, işyeri, cezaevi, huzurevi, hastane, rehabilitasyon merkezleri, aile yaşam merkezleri, yurtlar, gençlik merkezleri vb. din hizmetine ihtiyaç duyulan her türlü sosyal hizmet alanı ile sosyal kurum ve kuruluşlarda sunulacak dini danışmanlık/rehberlik ve manevi destek hizmetlerini kapsamaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı son yıllarda özellikle sosyal içerikli din hizmetleri bağlamında önemli atılımlar yapmıştır. Sağlık tesislerinde sunulan manevi destek hizmetleri de bunlardan biridir. Söz konusu mekânlarda talep doğrultusunda hasta ve hasta yakınları ile personele manevi destek sunmak üzere 2015 yılında Sağlık Bakanlığı ile imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde manevi destek personeli görevlendirilmiştir. Dini referanslardan hareketle insanların acılı, sıkıntılı, üzüntülü, korkulu, yalnızlık ve ümitsizlik hallerinde, kriz durumlarında kendilerine manevi anlamda destek olmak, varsa soru ve sorunlarının çözümüyle hayatlarına yeni bir anlam verebilmede danışmanlık/rehberlik etmek, moral ve motivasyon sağlamak Başkanlık tarafından sağlık tesislerinde sunulan manevi destek hizmetinin özü ve gayesidir. Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen sağlık tesislerinde talep eden hasta, hasta yakını ve hastane personeline sunulan manevi destek hizmeti esnasında, mekanın ve muhatap kitlenin şartlarının göz önünde bulundurulmasına, tıbbi müdahaleye hiçbir şekilde müdahil olunmamasına ve sadece dini konularda danışmanlık/rehberlik hizmeti sunularak moral ve motivasyon aşılanmasına önem verilmektedir. Söz konusu hizmet, hastanelerin manevi danışmanlık ve rehberlik desteğine daha çok ihtiyaç duyulan kadın doğum, çocuk, diyaliz, onkoloji, genel cerrahi, palyatif bakım vb. bölümlerde ağırlıklı olmak üzere bütün servislere sistematik bir şekilde sunulmaktadır. Bu tebliğde ülkemizde manevi destek hizmetlerinin tarihsel gelişimi, güncel durum, personel yeterlikleri ve ilgili diğer konular üzerinde durulacaktır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

Cezaevleri ve İlgili Kurumlarda Manevi Danışmanlığın Kapsamı

Scope of Spiritual Counselling and Care in Prisons and Related Institutions

Oturum Başkanı: Hayati Hökelekli / Uludağ Üniversitesi

1. Kamu Sağlık Kurumları ve Cezaevlerinde Din ve Maneviyatın Müzakeresi

Negotiating Religion and Spirituality in Public Healthcare and Prison Services

Andrew Todd / Anglia Ruskin University, UK

This paper will consider the interaction between the provision of religious/spiritual care and the norms that govern the public provision of healthcare and incarceration. The main question to be addressed is: How does the secularity of public professional contexts enable, reshape and/or constrain religion and spirituality in healthcare and prison settings? The theoretical framework for this discussion will be derived from the work of Bourdieu and will examine religious/spiritual care as an aspect of the 'field of religion' (Bourdieu, 1991a) interacting with the 'fields' of healthcare and of criminal justice, within the wider political field, the 'field of power' (Bourdieu and Wacquant, 1992; Todd, 2015a). This framework allows for discussion about how religious/spiritual care is negotiated and socialised in secular settings, governed by public norms. The paper will examine a number of questions relating to religion and spirituality in healthcare and prison contexts, including: How does the chaplain/provider of religious/spiritual care in a hospital or prison negotiate their role and identity in those settings? What is the impact of that interaction on their primary, faith community socialisation (or 'habitus')? How is religion or spirituality affected by being practised within the institutions of the prison, or hospital? What is the interaction between religion/spirituality and the social and professional norms that characterise the 'fields' of healthcare, or criminal justice? How is religious/spiritual care valued, or re-valued, in healthcare and prisons and in the wider political context (including financially)? And how is this value articulated in relation to normative public discourse that emphasises the right of the citizen to manifest their religion or belief, or that relate to security and public safety? The paper will conclude by offering critical questions, designed to enable the understanding and evaluation of religious and spiritual care in public settings, both for practitioners and those who govern and manage care.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

2. Cezaevlerinde Müslümanlara Yönelik Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Çalışmaları: İngiltere ve Mısır Hapishaneleri Örneği

Studies on Spiritual Counselling and Care Services aimed at Muslim Inmates in Prisons: The Cases of the UK and Egypt Prisons

Barbara Spalek / University of Derby, UK

Salwa El-Awa / Swansea University, UK

This paper explores ways in which individuals deemed at risk of violent extremism can be supported, spiritually and religiously. Spirituality and religion both involve meaning-seeking (Gilbert, 2014), whilst Maslow's hierarchy of needs posits that all humans have certain needs, and that once the most basic biological and physiological requirements are met humans will seek to satisfy higher-order desires such as the need for transcendence which includes the need to pursue various political, religious and other ideologies and belief systems (Maslow, 1970). Research on violent extremism suggests that radicalisation can involve the search for identity, meaning, belongingness (Guittet et al.2014), as such initiatives aimed at supporting those deemed at risk of violent extremism (including those individuals who have committed acts of terrorism) implicitly involve a focus on spirituality and/or religion. This article sets out some of the ways in which spiritual-religious counselling and care can be and are applied to violent extremists (and those deemed at risk of extremism), both inside and outside of a prison setting. The article draws on research by both authors, in the context of the UK and in the Middle East, and looks at mentoring, counselling and other community-based initiatives aimed at violent extremists. The authors argue that a spiritual-religious focus by practitioners and community members is central when engaging with violent extremists and those deemed at risk of violent extremism. The authors draw upon spiritual and religious frameworks of understanding to explore the support that is currently provided to violent extremists and those deemed at risk of violent extremism. The authors also highlight some of the challenges of providing spiritual-religious care, particularly in the context of radicalisation in prisons, the supervision of services, working within multi-ethnic and multi-faith societies, and the pressures placed upon practitioners and community members.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

3. Aile Mahkemelerinde Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri

Religious-Spiritual Counselling and Care Services in Family Courts

Lütfiye Gülay Bilgin / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Batıda sanayileşmenin getirdiği modernleşme özellikle aile kurumuna yönelik büyük değişimlere sebep olmuştur. Bu durum batıda ailenin bittiği yönünde yorumları dahi ortaya çıkarmıştır. Bu değişim ve kimilerince bozulma sadece batı toplumlarını değil, Müslüman aile yapısında da tesirlerini göstermiştir. Geleneksel aile yapısının kendini muhafaza dinamikleri de bu süreçte ortadan kalkmıştır. Aile büyüklerinin, akrabaların, komşuların boşanma durumlarında daha pasif bir duruma geldikleri görülmektedir. Kent yaşamının getirmiş olduğu yalnızlık, bireyleri karşılaştıkları sorunlarda daha da yalnızlaştırmış ve mutsuzlaştırmıştır. Bu verilerden hareketle Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 2003 yılından itibaren Türkiye genelinde Aile ve Dini Rehberlik büroları kurulmuştur. Bu bürolar illerde ve ilçelerde bulunmaktadır. Bu bürolarda yüz yüze görüşmeler yapıldığı gibi, telefonla da soru sorulabilmektedir. Sorulan sorularda aile içi meseleler, boşanma gibi konular daha fazla bir yoğunluk göstermektedir. Bu çalışmada Ankara ili Çankaya ilçesi ölçeğinde Aile ve Dini rehberlik bürolarına gelmiş boşanma ile ilgili sorular ve danışmanlarla yapılan görüşmeler ortaya konacaktır. Boşanma sürecinde özellikle Aile mahkemelerine intikal etmiş vakaların Dini danışmanlık desteğiyle boşanmaları önlemedeki etkisi örneklerle ele alınmıştır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

A SALONU | HALL A

4. Ah Etmek ya da Af Etmek: Manevi Danışmanlık Açısından Hapishane Olgusuna Hz. Yusuf Örneği ile Bakmak
Cursing or Forgiving: Looking Through the Prison Phenomenon from Spiritual Counselling Perspective: The Case of Prophet Joseph

Mustafa Naci Kula / Eskişehir Osmangazi University, Turkey

Kasıtlı ya da kendi dahil olmaksızın kaza, iftira vb. farklı nedenlerden dolayı suçlu duruma düşmek, istenmedik bir durum olarak hayatın içersinde yaşanabilen durumlardandır. Böylesi bir durum karşısında hükümlü olarak cezaevinde belli bir süre bulunmak ta zorlu süreçlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanın hayatında karşılaşılabileceği böylesi bir durumda ona manevi danışmanlık açısından nasıl yardımcı olunabileceği de ayrıca üzerinde durulması gereken bir husustur. Bu noktada Kur'an-ı Kerimde "Kissaların en güzeli" diye nitelendirilen Yusuf süresinde yaşadığı kardeşleri tarafından kuyuya atılması, Mısır'a köle olarak götürülüp satılması şeklindeki olayları ve özellikle de iftiraya maruz kalarak suçsuz olduğu halde bir müddet hapis hayatını yaşayan Hz. Yusuf'un hayatından hareketle hapis hayatını yaşayan bireye manevi danışmanlık açısından yardımcı olunabilecek hususların ele alınacağı bu tebliğde ana hatlarıyla şu hususlara değinilecektir. Mağdur olan ya da suç işlemiş olan bir kişi psikolojik olarak kendini kötü hissedebilir ve yaşananların etkisinden uzun bir süre kurtulamayabilir. Bu psikolojik hal bir anlamda kişinin çaresiz, ne yapacağını bilemez ve yaşananların üstesinden nasıl gelebileceğini tam olarak bilemediği bir durumu da beraberinde getirir. Hz. Yusuf'un yaşadıkları da bir anlamda çaresiz, elinden bir şeyin gelinemediği bir durumdaki özellikle de iftiraya maruz kalarak hapis cezasına çarptırılması karşısında başta af etme davranışı olmak üzere sabır, dua ve ıhlâslı güçlü bir iman ve olayları doğru yorumlama çabası şeklindeki manevi dinamiklerle yaşadığı durumlarla baş etmeyi gerçekleştirmiştir. Bugün de cezaevindeki bireylere manevi danışmanlık açısından bu hususlar çerçevesinde manevi danışmanlık noktasında katkı sağlanabilir. Tebliğde, Hz. Yusuf'un sürede belirtilen yukarıda saydığımız kardeşlerini, ve başına gelenlere sebep olanları af etmesi, olaylar karşısında sabrı, ıhlâslı duruşu, ve olaylara ilim ve hikmet sahibi bir yaklaşımla anlamlandırma çabası onun hapishane sürecinde çaresizliği aşma, olayların hikmetli yönünü kavrama gibi bazı özellikleri kazanmasına imkan sağladığı üzerinde durularak bugün de cezaevi ortamında bulunan mahkumun içinde bulunduğu duruma uyum sağlama olayları doğru anlamlandırma ve çaresizlik durumlarını aşmasına yardımcı olabilecek şekilde Hz. Yusuf'un bu yönlerinin nasıl model olacağı üzerinde durulacaktır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

Kanser Hastalarına Yönelik Manevi Danışmanlık

Religious-Spiritual Counselling for Cancer Patients

Oturum Başkanı: Hasan Kaplan / İbn Haldun Üniversitesi

1. Kanser Hastalarının Dua ve İslami Bilişsel Terapiye Dayalı Manevi Bakımı

Spiritual Care of Cancer Patients Based on Prayer and Islamic Cognitive Therapy

Masoud Azerbaijani / Research Institute of Hawzah and University, Azerbaijan

The subject of this article is the spiritual care of cancer patients and its purpose is to alleviate and reduce the suffering of patients using spiritual methods. The method of this research is to analyze the qualitative content of the verses of the Qur'an and the Hadiths of the Prophet and his family (Ahlul-Bayt (pbuh)) and also a case study of patients in this process. Religious prayer and Islamic cognitive therapy tools are used in this program. Some of this research findings are: Quranic prayers and prayers related to the Prophet and his family have a special positive therapeutic effect on patients' relief, but not enough. Because responding to these patients' questions like: why me? So where is God's righteousness? Has my destiny been this way? Can prayer with God change my circumstances? and so on is not possible without spiritual cognitive therapy. This program is implemented through using group teaching methods, home care and spiritual clinical care in the hospital, the intercessory prayer therapy protocol and spiritual cognitive therapy. The results of this study have significant qualitative changes in patients' status. Particularly, this protocol can be used for cancer patients in Islamic countries, as well as for other chronic patients and for other countries.

Keywords: Islamic psychology, Spiritual care, Prayer therapy, Spiritual cognitive therapy, Cancer patients, Pain relief medicine

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

2. Onkoloji Servislerinde Tedavi Gören Hastaların ve Yakınlarının Hastalığı Kabul, Anlamlandırma ve Yorumlamada Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Rolü

The Role of Religious-Spiritual Counseling and Care in Acceptance, Making-Sense and Interpretation of Illness of Patients in Oncology Units and their Close Family Members

Orhan Gürsu / Akdeniz University, Turkey

Salihanur İnal / Akdeniz University, Turkey

Son yıllarda insan hayatının gidişatını değiştiren neredeyse ölümlerle birlikte anılan kanser hastalığı hızlı bir artış göstermektedir. Türkiye İstatistik Kurumu Mayıs 2017 verilerine göre her 5 ölümden 1'ine kanser hastalığının neden olduğu ifade edilmektedir. Bu hastalık sadece fizyolojik olarak değil psikolojik olarak da hem hasta hem de hasta yakınının yaşam kalitesini düşürmekte ve derinden etkilemektedir. Bu nedenle hasta ve hasta yakınına mevcut durumu kabul edememe, acı, kaygı, tükenmişlik, ölüm korkusu gibi psikolojik açıdan olumsuz etkiler yapmaktadır. Kanser gibi insanların beklenmedik durumlar, kazalar, hastalıklar ve ölüm sonucu yaşanan kayıplar gibi hayatın zorlukları karşısında din ve değerler insana anlam kazandırmakta ve bir sığınak işlevi görmektedir. Manevi danışmanlık ve rehberlik ise kişilerin bu zorlu kriz süreçlerinde manevi değerleri ve inançları ekseninde bu yeni duruma uyum sağlama ve anlamlandırma, hastalıkla baş etme becerisini geliştirme, korku, yalnızlık, ümitsizlik gibi hallerinde moral, motivasyon hizmeti sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı; onkoloji servislerinde tedavi gören hastaların ve hasta yakınlarının hastalığı kabul ve anlamlandırmada, kişinin güven duygusu üzerinde, tedavi sürecine, hastalık sonrası dini duygu ve düşüncelerin değişmesinde manevi danışmanlık ve rehberliğin nasıl bir etkiye bulunduğu, yeri ve önemini incelemektir. Araştırma Modeli: Bu araştırma, nitel araştırma modeline uygun bir durum çalışmasıdır. Durum çalışması; güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatları ile belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının var olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir. Bu çalışmada bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Bütüncül tek durum deseni, tek bir analiz birimi vardır. Araştırmamızdaki veriler, 2-8 Mayıs 2018 tarihleri arasında Samsun Eğitim ve Araştırma Hastanesi Manevi Destek Biriminden tedavi sürecinde yardım almış 8 kanser hastası ve 7 hasta yakını olmak üzere toplamda 15 kişi ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakat yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; MDR hizmetleri kapsamında sunulan manevi desteğin, kanser hastası ve yakınları üzerinde hastalıkla baş etme sürecinde olumlu katkılarının olduğu, hastalıkla mücadelede moral ve direnç kaynağı olduğu gözlemlenmiştir.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

3. Terminal Dönem Kanser Tanılı Hasta ve Yakınları için Manevi Danışmanlık ve Rehberlik
Spiritual Counseling and Care for Terminally Cancer Diagnosed Patients and their Relatives

Sema Karagöz / Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey

Kanser fiziksel semptomlarının yanında bireyin psikososyal yaşamı üzerinde de etkili olan kronik bir hastalıktır. Terminal dönem kanser aşaması ise hastalığın en ileri evresi olup hasta artık medikal tedavilere cevap vermemekte, hayatının son günlerini yaşamakta ve ölüm kaçınılmaz olarak hastanın gündemini meşgul etmektedir. Şüphesiz bu evredeki kanser hastasının beslenme, ağrı yönetimi, yatağa bağımlılık, sindirim sistemi gibi bireyi zorlayan fizyolojik gereksinimlerinin yanında manevi, psikolojik, sosyal boyutta da ihtiyaçları bulunmaktadır. Manevi, psikolojik, sosyal alanlardaki gereksinimler yalnızca kanser hastasıyla sınırlı olmayıp kanser hasta yakınlarının da kendilerine özgü ihtiyaçları söz konusudur. Diğer yandan terminal dönem, kanser tanılı hastanın ölümü sonrasında yakınların yaşadığı yas sürecini de içine alan bir bütündür. Bu bildiride terminal dönem kanser hastalarının ve yakınlarının manevi krizleri, ihtiyaçları, beklentileri, destekleri ve özellikle uygulamada manevi danışman ve rehber uzmanlarının hasta ve yakınlarına nasıl hizmet sunabilecekleri incelenmiştir. Araştırma için terminal dönem kanser hastasına bakım veren ve hastasını kaybetmiş toplam 8 hasta yakınıyla mülakat yapılmış ve veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Terminal dönem kanser hastalarıyla özel koşulları nedeniyle derinlemesine mülakat yapmak mümkün olmadığı için de literatür taranarak ulaşılan veriler derlenmiştir. Araştırma sonucunda terminal dönem kanser hastalarının ölüm korkusu, yalnızlık, suçluluk, tamamlanması istenilen işler konusunda destek, bütünlük duygusuna ulaşabilme, affetmek ve affedilebilmek gibi manevi ihtiyaçlarının olduğu bulgulanmıştır. Diğer yandan terminal dönem kanser hastası yakınlarının da yakının ölümüyle yüzleşmeye dair endişeler, ölüm sonrası suçluluk, tükenmişlik, yoğun üzüntü, affedilme isteği gibi manevi çatışmalar yaşadıkları görülmüştür. Diğer yandan kanser hastası yakınlarının dua etmek, Allah'ın varlığını hissetmek, sabır göstermek, Kur'an-ı Kerim okumak ve dinlemek, ölen kişi için sadaka vermek, dini toplantılara katılmak, ahiretin varlığını düşünmek gibi manevi unsurlar aracılığıyla güçlüklerle baş etmeye çalıştıkları tespit edilmiştir. Hasta yakını katılımcılarından çoğunluğu manevi danışman ve destek uzmanına olumlu yaklaşmış ve başvurabileceğini ifade etmiştir. Bu bulgulardan hareketle diyebiliriz ki alanda çalışan manevi danışman ve rehber uzmanlarının daha fazla kişiye ulaşmaları sağlanıp gönüllülük çerçevesinde terminal dönem kanser hasta ve yakınlarıyla aktif çalışması oldukça önem taşımaktadır. Bu uzmanlar hasta ve yakınlarına özellikle manevi krizlerini çözmek noktasında ve süreç içerisinde psikolojik sağlamlıklarını koruyabilmeleri ve artırabilmeleri amacıyla destek olabilirler.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

V. Oturum / Session V: 09:00 – 10:30

B SALONU | HALL B

4. Terminal Dönem Hastalarda ve Cezaevlerinde Mevlana Celaleddin Rumi'nin Mesnevisinin Kullanımı: Bir Öneri
The Use of Mevlana Celaleddin Rumi's Masnavi in Terminally ill Patients and in Prison Inmates: A Proposal

Simin Rafati / Leiden University, The Netherlands

Despite the inclination of many counsellors to replace the word religion with spirituality, spiritualities often borrow religious wisdom, and as such there is no need for the replacement. However, theological language in counselling sometimes transforms spiritual counselling to moral ruts and regulations which in combination with lack of psychological insight might result in the opposite effect. Therefore, poetry therapy and storytelling can be considered as alternative methods of counselling. Nevertheless, when the counsellor and the counselee are both religious and Muslim, they might not be able to find the right poetry nor stories without falling in clichés.

The Maṭnāvī of Jalaluddin Rumi, which is often used for literary and mystical purposes, does not have a rigid theological language and contains many Quranic and hadith wisdom. If selected skillfully, the stories of the Maṭnāvī have the potential to diffuse in individual or group psyche and be used as a main or an auxiliary tool in religious/spiritual counselling and rehabilitation. The purpose of this contribution is to outline the application of the stories of the Maṭnāvī in various contexts in order to be tested by Muslim counselors and clients. Depending on the type of counselling and the problem (s) of the counselee (s) and the competence of the counsellor the challenge will be to bring about a discussion, either with prepared poems or with poems that the counselee chooses, which leads to action. The results of this proposal must be examined on various counselling cases that can be shared internationally, especially between those countries which have a history with Rumi's poetry from Iran, Turkey and Afghanistan to Pakistan, Tajikistan and India. Nevertheless, as Rumi's message has been received with enthusiasm in many other parts of the world, the method, if effective, can be tested beyond its original cultural area. A few stories and their application for specific counselling cases will be attached as appendix to this contribution.

Keywords: counselling, poetry therapy, storytelling, the Maṭnāvī of Rumi, Leedy, Lerner.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

Cezaevlerinde Manevi Danışmanlık: Farklı Ülke Deneyimleri - II

Religious-Spiritual Counselling and Care in Prisons: Distinctive Experiences of Countries - II

Oturum Başkanı: Amjad Hussain / Marmara Üniversitesi

1. Arnavutluk Cezaevlerinde İslâm ve Hristiyan Din Hizmetleri

Islamic and Christian Religious Services in Albanian Prisons

İlir Ruga / Trakya University, Turkey

Dünya'nın birçok yerinde ve özellikle Avrupa'da din eğitimi ve hizmetlerinin özel ve devlet okullarında, mabetlerde, farklı vakıf ve derneklerde sürdürüldüğü görülürken bu durumun Arnavutluk'ta daha farklı bir süreç izlediği bilinmektedir. Nitekim Enver Hoxha yönetiminde 50 yıla aşkın süren komünizm idaresi döneminde her türlü dinî faaliyetlere katı yasaklar getirilmişti. Bu baskıcı tutum 1990 yılında komünizm rejiminin yıkılışıyla sona ermiştir. 1990 yılında demokrasinin ilan edilmesi ile dinî faaliyetlerin yolu da açılmış olsa da devlet okullarında din eğitiminin hâlâ verilmemekte olduğu bir gerçektir. Bununla birlikte devlet, din eğitiminin verilebileceği özel okulların ve mabetlerin inşasına izin vermiştir. Arnavutluk'ta insanların dine yönelişi ve onunla ilgili bilgi edinışı mabetler, özel okullar, farklı vakıf ve dernekler yoluyla olmakla birlikte bu durumun cezaevlerinde de yaygın olduğu görülmektedir. Arnavutluk Devleti, cezaevlerine düşen mahkûmlara din eğitimi hizmeti vermemektedir. Mahkûmların din eğitimi ihtiyacı çoğunlukla bazı dinî gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu doğrultuda kurulmuş olan İslam ve Hristiyan (Ortodoks ve Katolik) komiteleri tarafından din hizmetleri verilmektedir. İslam din eğitimi hizmetleri de oluşturulan İslam komitesine bağlı müftüler ve imamlar tarafından verilmesine çalışıldığı gözlemlenmektedir. Hristiyan din hizmetlerini ise Ortodoks ve Katolik Kiliseler tarafından yapılmaktadır. Bütün bunların yanında değişik nedenlerden dolayı hapis cezasına çarptırılmış olmasına rağmen bir şekilde farklı İslam anlayışlarından birisi hakkında öyle ya da böyle bir altyapıya sahip olanların diğer mahkûmları etkileme, İslam inancına yönlendirme ve teşvik ettikleri de görülmüştür. Hatta bu donanımlı mahkûmlar arkadaşlarına temel dini eğitimi verme konusunda sahada bulunan din görevlilerinden daha etkili oldukları görülmektedir. Bu konuda bireysel çalışmaların kurumsal çalışmalardan çok daha etkili olduğu söylenebilir. Ancak gerek bireysel gerekse kurumsal çalışmalar her ne kadar küçümsenmeyecek bir boyutta olsa da bu faaliyetlerin devlet tarafından kontrol edilmesi ve doğru ve sağlıklı bir biçimde desteklenmesine ihtiyaç izahtan varestedir. Nihai bir amaç olarak bütün mahkûmların yeniden topluma kazandırılması hususunda her yerde olduğu gibi hapisanelerde verilecek dini faaliyetler son derece önem arz etmektedir. Bu konunun daha önce gerek Arnavutluk'taki gerekse Arnavutluk sınırları dışında yaşayan yazar-araştırmacılar tarafından çalışılmamış olması çalışmanın gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Çalışma süresince başta yayınlanmış eser taraması, kurum ve faaliyetlerde bulunan şahıslarla görüşmenin yanı sıra yerinde gözlem gibi metotlar kullanılmıştır. Ortodoks ve Katolik Hristiyanların ve Müslümanların cezaevlerindeki dini faaliyetleri akademik bir yaklaşımla ortaya konulması amaçlanmıştır. Ayrıca çalışmanın sonunda hem faaliyetlerin daha sağlıklı yürütülebilmesi hem de mahkûmların yeniden topluma kazandırılması hususunda bir takım çözüm ve öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

2. Hapishanelerde ve Etik Kuruluşlarda Pastoral Bakım: Almanya Örneği

Pastoral Care in Prisons and Ethical Institutions: The Case of Germany

Mahmoud Abdallah / Tübingen University, Germany

The question of a Muslim pastoral care in Germany is being increasingly discussed since the nineties. The debate revolved around the methodology, the aims, the limits and the sources of pastoral care (in Islam). In this context, many academic approaches emerged. One of them comprises the efforts of basing this new discipline on the Islamic law and of providing appropriate technical literature thereto. The scholars occupied themselves with general theories of pastoral care, failing to differentiate the special features of pastoral care given in hospitals from the one provided in prisons. It might be that other issues demanded their attention, above all the search for texts and technical terminology they can build upon. Examples can be found in the Islamic concepts of taqwā, iḥsān and raḥma.

These fiqh-based approaches generally utilized a ḥalāl-ḥarām-paradigm what lead to a negligence of the ethical dimension of pastoral care. These concepts, however well-fitting to pastoral care in hospitals, fall short of being applicable to prison ministry. In hospitals, patients usually are not burdened by guilt feelings, which is clearly the case with prisoners. The two concepts of forgiveness and mercy for instance implicate either underlying feelings of guilt or a relationship of inequality between partners. This results in a sense of inferiority and neediness, the removal of which a very aim of prison ministry.

In addition, German prisons bring along special conditions that exceed the task of pastoral care. The blames confronting Muslims in the West keep Muslim spiritual counsellors from fulfilling their task and weaken the trust bestowed upon them or burden them with tasks completely unrelated to their profession. The Muslim pastoral care is granted personal safety by the German law.

Taking into consideration the aforementioned, this treatise strives to propose a new concept in terms of establishing a basis for Islamic pastoral care in prison, a concept that may prove crucial in this field, a concept of birr. Birr entails every single deed that is considered good and just by God and mankind. ‘Abd al-Raḥmān Ḥilālī defines birr as “the longing to perfection that contains two Aspects, the uprightness and the generosity”. This new approach aims to enable the spiritual counsellor to fulfil his tasks absent personal endangerment by applying criteria that reaches beyond the scope of the ḥalāl-ḥarām-dualism, taking into consideration human behaviour as well as the characteristics of the modern society.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

3. Slovak Cezaevlerinde Vaizlik: Kurumsal ve Yasal Durum

Chaplaincy Services in Slovakian Prisons: Its Institutional and Legal Status

Michaela Moravcikova / Trnava University, Slovakia

The first Czechoslovak Republic took over the legislation of the Austro-Hungarian Monarchy, which enshrined the cooperation between the State and churches or religious organizations in many areas of social life. This also included the service of chaplains in the army and prisons. The Austro-Hungarian legislation was repealed by a brief derogation clause included in the section 14 of Act no 218 from 1949. During the communist regime, State liquidated Religious facilities schools to a large extent and stopped activities of churches in many areas of social life. Pastoral care in public institutions was reduced to a minimum level, positions of chaplains in the army and prisons were cancelled, and their presence in health and social care facilities was only tolerated to a different extent depending on the specific case. Comprehensive legislation governing State-Religions relations was adopted only after the fall of communism. Churches and religious organizations gained freedom and autonomy in terms of Act No 308/1991 on freedom of religion and the status of churches and religious societies. During this period, the activities of churches and religious organizations have also begun to develop in public institutions. Institutionally based pastoral care in prisons began to develop after 1994. Subsequently the Ecumenical Pastoral Service Headquarters and Catholic Ordinariate for armed forces and armed corps had been created. Accelerator of these processes was the development of the System of State-Religion relations. It was above all about the introduction of a contractual principle in these relations. The Basic treaty was negotiated between the Slovak Republic and the Holy See. Subsequently, a treaty was signed between the Slovak Republic and eleven (non-Catholic) registered churches and religious organizations. Almost immediately the preparation of so-called partial treaties between the state and the churches and religious organizations began. The first one, the Treaty between the Slovak Republic and the Holy See on Pastoral Care for Catholic Believers in the Armed Forces and Armed Units of the Slovak Republic, came into force in November 2002. Almost identical is the Agreement between the Slovak Republic and Registered Churches and Religious Societies on Pastoral Care for Believers in Armed Forces and Armed Units of the Slovak Republic. On their basis Religious and State-religious structures for pastoral care in army, police and prisons have been created, which operates in public institutions to this day. The first synod of the Ordinariate of the Armed Forces and Armed Forces in 2017 named the current pastoral problems in prisons.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

4. Mahkumların Rehabilitasyonu ve Topluma Kazandırılmasında Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri (Hollanda, Exodus Örneği)

Spiritual Counselling and Care Services in the Rehabilitation of Prisoners and Their Reintegration into Society (Exodus Sample in The Netherlands)

Ömer Faruk Akyüz / Konya Necmettin Erbakan University, Turkey

Hollanda'da, mahkumun cezaevine girdiği andan itibaren hayata geçirilen ve onun tekrardan suç işlemesine engel olmak amacıyla yürütülen çeşitli çalışmalar vardır. Cezaevi içerisinde başlayan bu çalışmaların amacı, mahkumun varsa sorunlarını belirlemek, olası problem veya problemler üzerine çözüm odaklı yoğunlaşıp, mahkuma profesyonel (manevi) destek vermek ve onun tekrardan aynı hatalara düşmemesine yardımcı olmaktır. Mahkumun kendi iç dünyasında yaşadığı olası değişim, yıkım, suçluluk psikolojisi veya hayata yeniden tutunma arzusuna destek olabilecek çalışmalardan biri de, şüphesiz iyi bir manevi danışmanlık ve rehberlik hizmeti verebilmektir. Araştırma metodu olarak genelde literatür çalışmalarımıza ek olarak yaptığımız şahsi gözlemlere dayanan bu çalışmamızda, Hollanda cezaevlerinde mahkumlara yönelik yürütülen rehabilitasyon çalışmalarının genel olarak neler olduğuna bakılacak ve manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin bu çalışmalar içerisinde ne gibi roller oynadığı veya oynayabileceği konusu ele alınacaktır.

5. Romanya'da bulunan Hastane ve Cezaevlerinde Dini Danışmanlık ve Rehberlik Sisteminin Yasal Yapısı ve İdari İşleyişi
Spiritual Counselling and Care System and Practices in Prisons and Hospitals in Romania: Its Legal Status and Governance

Laurentiu D. Tanase / Bucharest University, Romania

The legislative specificity of modern democratic societies is based on the principle of respect for religious freedom, freedom of conscience and religious manifestation, and the principle of separation between the State and the Church. More specifically, the democratic functioning of the modern states does not censor or control the activity of religious denominations, does not impose their development strategies and does not block their proper functioning if their activity does not harm public order and good morals. These clear principles are explicitly expressed in the Constitution of Romania and in the international treaties of the European Union. However, beyond the constitutional aspects and specific fundamental principles of freedom of religion, conscience and religious manifestation, there are numerous collaborations between the State and religious denominations in various fields. From the presence of religious education in state public schools to the presence of priests and pastors in military service or in prisons or hospitals, we have a vast collaboration between the State and religious denominations so that the principle of separation between the State and the Church must be understood in the logic of respecting the identity religious and freedom of religious manifestation, but also in the logic of administrative and institutional collaboration where the interests of Romanian society must be served both by the State and by religious denominations. In order to make possible the collaboration between the State and the Church in the field of counseling in hospitals and prisons, it is necessary to have a legislative system that builds the necessary structures and protects the development of the counseling system. The training of councilors, their payment, access to hospital units or penitentiaries are just a few of the issues that must be clearly legislated by Parliament to have a good functioning counseling system in hospitals and penitentiaries. In our analysis, we want to see, from a historical, legal and sociological perspective, how did the relations between the State and Religious denominations in spiritual and religious counseling evolve in hospitals

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

A SALONU | HALL A

and penitentiaries? We also want to see what specific structures are needed to ensure effective religious counseling in hospitals and prisons? Do we intend to highlight the weight of counselors according to their religious identity? What role does religious identity play in a democratic and modern country for the national religious counseling system? What major challenges are encountered in religious counseling? Here are just some of the analysis lines of our research, which we hope to be able to present also the structure of organization and functioning of the religious and spiritual counseling system in hospitals and prisons in contemporary Romania.

B SALONU | HALL B

Palyatif Bakımda Manevi Danışmanlık ve Rehberliğin Yeri
The Place of Spiritual Counselling and Care in Palliative Care
Oturum Başkanı: Mahmut Zengin / Sakarya Üniversitesi

1. Paydaşları Bakımından Palyatif Bakım Merkezlerinde Yürütülen Manevi Destek Hizmet Uygulaması Üzerine Bir Araştırma

A Study of the Practices of Spiritual Support Service in Palliative Care Centers

Hasan Kaplan / İbn Haldun University, Turkey

Nihal İşbilen Esendir / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Dünyadaki olumlu gelişmelere paralel olarak, ülkemizde de palyatif bakım konusunda ki duyarlılık her geçen gün çok yönlü bir şekilde artmakta, palyatif bakım merkezlerinin niceliği ve niteliği gelişmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında 3 yıl önce gerçekleştirilen “hastanelerde manevi destek hizmeti” protokolü bu olumlu gelişmelerin en son örneklerinden biridir. Türkiye’de sağlık hizmetleri bağlamında bir devrim sayılabilecek nitelikte olan bu manevi destek hizmeti üç yıldır seçilmiş bazı hastanelerin özellikle palyatif bakım merkezlerinde uygulanmaktadır. Birçok açıdan tartışma konusu olan bu uygulamanın, başından itibaren medyada ve mesleki örgütler nezdinde hem olumlu hem de olumsuz yankıları olmaktadır. Özellikle geleneksel olarak profesyonel sağlık hizmetlerini yürüten sağlık çalışanlarının (hekim, hemşire, hasta bakıcı vb.) bir kısmının bu yeni gelişmeye karşı çeşitli mesleki çekincelerden dolayı mesafeli ve tereddütlü bir tutum sergilediği bilinmektedir. Bu araştırma yukarıda kısaca işaret edilen tartışmalara neden olan Diyanet İşleri Başkanlığı’nın üç yıldır bazı hastanelerde sürdürdüğü Manevi Destek hizmetlerini ele almakta ve şu iki soruya cevap aramaktadır: 1) Manevi Destek hizmetleri genel palyatif bakım hizmetlerine ne derece entegre edilebilmiştir? 2) Manevi Destek hizmetleri hasta ve yakınları açısından ne derece benimsenmiştir? Bu araştırma sorularına Manevi Destek hizmeti uygulamasıyla direkt veya dolaylı ilgili paydaşlar; birey-birim ve kurumlar dikkate alınarak üç ayrı çalışmayla cevap aranmıştır: İlk çalışma, bir Manevi Destek uzmanı olarak katılımcı gözlemci sıfatıyla yaptığım gözlemleri ve palyatif bakım merkezi olan hastanelerde Manevi Destek hizmetlerini yürüten Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı manevi destek uzmanlarıyla ve müftüler ile yapılan görüşmeleri içermektedir. İkinci çalışma, hastane yönetimi ve çalışanlarıyla (özellikle palyatif bakım ünitesi çalışanları) yapılan görüşmeler; üçüncü çalışma da hasta ve yakınlarıyla yapılan görüşmeleri içermektedir. Bu bildiride her üç çalışma sonucu elde edilen bulgular sunulacaktır.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

B SALONU | HALL B

2. Palyatif Bakımda Manevi Desteğin Hasta Yakınlarının Psikolojik İyi Oluşuna Etkisinin İncelenmesi

An Analysis on the Impacts of Spiritual Support on Psychological Well-being of Patients and Their Close Family Members in Palliative Care

Mebrure Doğan / Afyon Kocatepe University, Turkey

Palyatif bakım Dünya Sağlık Örgütü tarafından “hasta ve ailesi yaşamı tehdit eden sorunla karşılaştığında, ağrı ve diğer fiziksel, psikososyal ve manevi problemlerin erken dönemde belirlenmesi, dikkatlice değerlendirilmesi ve tedavi edilmesiyle acı çekmesi önlenerek hasta ve ailesinin yaşam kalitesini geliştiren bir yaklaşım” olarak tanımlanmaktadır. Palyatif bakımın hastanın kalan yaşamını anlamlı ve değerli kılmak, hasta ve ailesinin acılarını hafifletmek, ölümün normal bir süreç olarak algılanmasını sağlamak gibi amaçları bulunmaktadır. Bu süreçte holistik bir yaklaşımla psikososyal ve fiziksel bakımın yanı sıra manevî destek sağlanmaktadır. Palyatif bakım bağlamında hastanın ailesine sadece hastalık sürecinde değil, kayıptan sonra da sorunla başa çıkması için gereken desteğin verilmesi gerekmektedir. Araştırmanın amacı palyatif bakımda verilen manevî desteğin hasta yakınlarının psikolojik iyi oluşuna etkisini tespit etmektir. Araştırmanın Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Araştırma Hastanesi ve Amasya/ Merzifon, Sakarya ve Ordu illerinde bulunan devlet hastanelerinin palyatif bakım ünitesinde tedavi gören ve Afyonkarahisar’da evde sağlık hizmetlerinden yararlanan palyatif bakım hastalarının yakınları ile gerçekleştirilmesi düşünülmektedir. Bu amaçla araştırmada deney ve kontrol grubu oluşturulacaktır. Deney grubunun palyatif bakım servisinde manevî destek biriminin aktif olduğu hastanelerde bir süredir manevî destek almış hasta yakınlarından, kontrol grubunun ise palyatif hastası olduğu halde manevî destek birimi yeni oluşturulduğu için henüz manevî destek almamış hasta yakınlarından oluşturulması planlanmaktadır. Hasta yakınlarının psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek için her iki gruba Ryff’in psikolojik iyi oluş ölçeği uygulanarak deney ve kontrol grubundan elde edilen veriler karşılaştırılacaktır. Böylece manevî desteğin hastanelerde palyatif bakım servisinde tedavi gören hasta ailesinin psikolojik iyi oluşuna pozitif etkisinin olup olmadığı ne ölçüde etkili olduğu tespit edilebilecektir. Araştırma ile hastanelerde manevî danışmanlık ve rehberlik hizmetinin gereği ve yararı da anlaşılmış olacaktır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

B SALONU | HALL B

3. Palyatif Bakımda Manevi Destek (Vaka Örnekleri)

Spiritual Support in Palliative Care (Case Studies)

Serap Tursun / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Ülkemizde henüz çok yeni uygulamaya konulan palyatif bakım merkezlerinin, multidisipliner bir ekip ile bütüncül bir yaklaşım sergileyerek, başta ileri evre kanser hastaları olmak üzere evde bakımı, tedavisi ve ağrı kontrolü sağlanamayan hastaların, yaşam kalitesinin artırılması, hasta yakınlarının yükünün hafifletilmesi, dolayısıyla hem hasta, hem hasta yakınlarının memnuniyetlerinin artırılması amacını gütmektedir. Böyle bir ekip içerisinde “Manevi Destek Birimi”nin varlığı büyük önem arz etmektedir. Çalışmamızın amacı; tıpkı palyatif bakım merkezleri gibi yakın zamanda hizmet vermeye başlamış olan, manevi destek biriminin hasta ve hasta yakınlarının dini referanslardan hareketle moral ve motivasyonlarının artırılması, tedavi ve bakım sürecinin getirdiği zorlu atmosferde dini manevi yönden desteklenmesinin ne derece önem arz ettiğinin gösterilmesidir. Hastaya psikososyal ve fiziksel bakım sağlanırken yaşam kalitesinin güçlendirilmesi adına ölümün normal yaşam sürecinin bir parçası olduğu, acı bir son ve yok oluş olmadığı her yönüyle manevi gücünün ortaya çıkarılarak hasta ve yakınlarına moral desteğinin verilmesi, örnek vakalardan ve gözlemlerden hareketle tespit ve bulgular yapılarak sunulmuştur. Palyatif bakım sürecine manevi destek hizmetinin girmesinin nasıl sonuçlar doğurduğunun olumlu- olumsuz yönleriyle ele aldığımız çalışmamızda, görüşmelerimizi sürdürdüğümüz Beylikdüzü Devlet Hastanesi Palyatif Bakım Merkezindeki, hasta, hasta yakını ve sağlık profesyonellerinin üzerinden çalışmalar yapılmıştır. Bir bakım felsefesi olan palyatif bakımın, hastanın bütüncül bakımı ile birlikte ailenin yas süreci de dahil olmak üzere, desteklenmesi konusunda büyük önem arz ettiği aşikârdır. Bu nedenle hasta yakınlarıyla yas sürecinde iletişim halinde olmanın, manevi desteğin bir parçası olduğuna da dikkat çekilmiştir. Çalışmamızda manevi desteğin palyatif bakım sürecine olumlu yönde katkılar sağladığının, insan sağlığı ve mutluluğu söz konusu olduğunda, profesyonel sağlık ekibinin önemli bir parçası olduğunun önemine vurgu yapılmaktadır.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VI. Oturum / Session VI: 11:00 – 12:30

B SALONU | HALL B

4. Hastanelerde Yatan Hastaların Ruhsal Bakım Uygulamalarına Yönelik Duyguları, Görüşleri ve Tutumları: Nitel Bir Çalışma

Patients' Feelings, Opinions and Attitudes towards the Practices of Spiritual Caunselling and Care in Hospitals: A Qualitative Study

Nurten Kımtır / Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkey

Mustafa Koç / Balıkesir University, Turkey

It can be said that history of spiritual care practices in Turkey is fairly new. Nevertheless, it is seen that the number of researches on spiritual care practices applied for patients, convicts, elderly, abandoned children, etc. situated in various institutions (hospitals, penitentiaries, nursing homes, etc.) is increasing and continuing gradually day by day. In this context, in this study, feelings, opinions and attitudes of hospitalized patients towards spiritual care practices aimed for patients were determined based on the spiritual care practice trials carried out on patients hospitalized at Çanakkale State Hospital in the scope of the Community Service Application (CSA) Class by the students of the Faculty of Theology, Department of Primary School Religious Culture and Moral Knowledge. Hence, the reports of 10 students, who were enrolled at the Department of PSRCMK during the academic year of 2015-2016 and carried out Community Service Application by providing moral and support practices for patients hospitalized at the state hospital, were put to the content analysis. As a result of the content analysis made on the determined themes, it was determined that the majority of the hospitalized patients warmly and affectionately welcomed the prospective teachers, who carried out moral support practices for the patients, and stated that this project was extremely beneficial and necessary for them. Furthermore, as a result of the moral support practices carried out for a short term for the patients, it was seen that there was improvement in the patience, gratitude, hope and optimism levels and progress in the moral and psychologic wellbeing levels of the patients. When the said patients were asked whether they wanted this practice to continue or they wanted to be revisited, the majority answered positively to this question and even some of the discharged patients gave their address to the prospective teachers who provided moral support and they asked them to visit them at their home.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

A SALONU | HALL A

Manevi Danışmanlık – Rehberlik ve Pozitif Psikoloji

Religious-Spiritual Counselling and Positive Psychology

Oturum Başkanı: Z. Şeyma Altın / İstanbul Üniversitesi, Türkiye

1. Psikolojik Bilimler ve/veya Dindarlık/Maneviyat İlahiyatı: Sağlık, Darülaceze ve Hapishanede Ruhsal İyi Oluş Ölçeğinin (SWBS) Kullanımı

Psychological Science and/or Theologies of Religiosity/Spirituality: Use of the Spiritual Well-Being Scale (SWBS) in Healthcare, Hospice, and Prison

Raymond Paloutzian / Westmont College, USA

The Spiritual Well-Being Scale (SWBS) has had extensive use in the healthcare fields including hospice work, in hospitals, and prisons. It has received 1000 citations, been used in approximately 300 studies and chapters, 200 masters theses and dissertations, and 35 presentations, and been translated into over 10 languages. Using this SWBS background as a springboard, this presentation explains, in both broad and specific terms, the fundamental theoretical and practical issues at the confrontation between scientific psychology of religiousness and spirituality, and spiritual counseling and therapy, when religiously believing clients and theological teachings are brought into play. In that context, this article states plainly when and why the SWBS is and is not an appropriate measure and how to avoid mistaken use of it. The talk will highlight when psychological and theological ideas, language, and perspectives can either correctly complement each other in context of an applicable religious or spiritual belief system, or incorrectly confront each other by trying to do the job of the other and overstepping its bounds. An illustrative scientific equation presents to show a valid and an invalid relationship between scientific psychological and theological claims about religious or spiritual causes, effects, and patient well-being. This has implications for certain phrases that we occasionally hear in our field such as “Christian psychology,” “Muslim psychology,” and “integration of psychology and theology.” These implications bring us to consider the exact nature of an epistemologically valid relationship between scientific psychology and religions-in-general or any specific religion. Such a valid relationship is essential in our global, multi-religious international psychology of religiousness and spirituality, for both when we want to build a globally relevant synthetic body of knowledge that captures all essential aspects of religiousness and spirituality, and that enables us to do the best and most valid service to our clients in the healthcare, prison, and related areas.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

A SALONU | HALL A

2. İyi Oluşun Spiritüel Göstergesi: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması
Spiritual Indicator of Well-Being: A Study of Adaptation Scale

Halil Ekşi / Marmara University, Turkey

Zeynep Sena Soyyiğit / Marmara University, Turkey

Selami Kardaş / Muş Alparslan University, Turkey

Spiritüellik, çok boyutlu bir yapı olarak manevi iyilik, ruhsal esenlik gibi türlü bağlamlarda kullanılan, bireysel alandaki deneyimleri ve hayata yönelik enerjiyi, yaşamdaki anlam ve amaç arayışını ifade eden bir kavramdır (Ekşi ve ark., 2016; Frame, 2002). Spiritüel iyi oluş ise Moberg ve Brusek'e göre (1978) iki boyutla ifade edilebilir, bunların ilki kişinin dini bir inanç sistemi içinde aşkın bir güç ile ilişkisiyle oluşurken diğer boyut ise dini bir yapıdan bağımsız olarak kişinin hayattaki anlam ve amaçlarına dair duygularını kapsamaktadır. Spiritüel deneyimlerin psikolojik ve fizyolojik sağlık ve iyi olma hali ile olumlu ilişkisi olduğu birçok çalışmada kanıtlanmıştır. Yaşam kalitesi çalışmalarında ise spiritüelliğin etkisinin incelenmesine dair bir ilgi olmasına rağmen bu yapıyı ölçen araçlar yetersizdir (Daaleman ve Frey, 2004). Bu çalışmanın amacı, sağlıklı ilişkili yaşam kalitesi çalışmalarında spiritüel iyi oluşun ölçülebilmesi amacıyla Daaleman ve Frey (2004) tarafından geliştirilen İyi Oluşun Spiritüel Göstergesi Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve Türkiye'deki araştırmacıların istifadesine sunulmasıdır. Araştırmaya (383'ü kadın, 117'si erkek) yetişkin 500 kişi katılmıştır. Çalışma grubunun yaş ortalaması 25,91 ($S=7,20$)'dir. Katılımcılar İyi Oluşun Spiritüel Göstergesi'nin yanı sıra Öz Etkililik-Yeterlik Ölçeği ve Spiritüel İyi Oluş Ölçeği'nin Anomi alt boyutunu cevaplamışlardır. Dilsel eşdeğerlik çalışmasının ardından madde analizi, geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Geçerliliği test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin Öz-Etkililik-Yeterlik Ölçeği ve Spiritüel İyi Oluş Ölçeği'nin Anomi alt boyutu ile arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Bu analizler sonucunda İyi Oluşun Spiritüel Göstergesi Ölçeği'nin orijinal faktör yapısının örneklemde tekrar ettiği ve yeterli düzeyde geçerliliğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizleri, uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür ($\chi^2/sd = 2.483$, CFI = .979, NNFI = .966, NFI=0.965, GFI = .969, IFI = .979, RFI = .979, S-RMR = .040, RMSEA = .054). Güvenilirliği test etmek üzere hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .751 olarak saptanmıştır. Sonuç olarak, İyi Oluşun Spiritüel Göstergesi Ölçeği'nin Türkiye'deki yetişkin kişilerin spiritüel iyi oluşlarını ölçebilecek geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya konmuştur.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

A SALONU | HALL A

3. Sağlık Alanında Farklı Dini, Etnik ve Kültürel Kimliklere Sahip Engelli Yabancı Bireyler İçin Manevi / Dini Danışmanlık ve Rehberlik

Spiritual Counselling and Care for Disabled Foreign Patients who have Different Religious, Ethnic and Cultural Identities in Healthcare

Zeynep Sağır / Fırat University, Turkey

Dünya, her geçen gün sayıları artan mülteci kriziyle karşı karşıya bulunmaktadır. Öyle ki günümüzde mülteci sayısı tüm dünyada 65 milyonun üzerindedir. Türkiye’de ise savaş dolayısıyla, ekonomik temelli ya da eğitim nedeniyle bulunan yabancıların sayısı önemli derecede yüksektir. Saydığımız gruplar arasında, sağlık ve sosyal destek konularına en çok ihtiyaç duyanların içerisinde savaş nedeniyle engelli olan (bedensel, görme ve işitme) dezavantajlı bireyler bulunmaktadır. Bu çalışmada, ülkelerinde var olan savaşın mağdur ettiği ve Türkiye’de yaşayan yabancı engelli bireylerin farklı dini/manevi, etnik ve kültürel kimliklere sahip olması yönüyle sağlık kurumlarında ihtiyaç duydukları manevi danışmanlık ve dini hizmetler değerlendirilmektedir. Engelli yabancıların hangi konularda güçlük çektikleri, sağlık bakım hizmetleri alırken manevi destek hizmet alımına bir gerek duyulup duyulmadığı nitel araştırma yöntemiyle incelenmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem metotlarının kullanıldığı bu çalışma bir durum çalışması (case study) olarak desenlenmiştir. Türkiye’de, hastanelerde sağlık hizmeti alan 8 engelli yabancı ile derinlemesine görüşmeler yapılarak farklı etnik ve kültürel kimliklere sahip bireylerin karşılaştıkları zorluklarla baş etmede iki kültürün de sahip olduğu manevi unsurlar keşfedilmektedir. Bu çalışma sonucunda, sağlık kurumlarına başvuranlar içerisinde engelli ve yabancı bireylerin öncelikli gruplar arasında oldukları anlaşılmıştır. Savaş nedeniyle engelli olan bireylerin birden fazla travmatik olaya maruz kaldıkları görülmüştür. Engelli yabancıların toplumda dışlanma, hastalık ve istismara daha çok maruz kalma risklerinin bulunduğu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların affetme yerine intikam duygularını daha sık taşıdıkları, başlarına gelen olayların üstesinden gelmek için olumlu dini baş etme metotlarına başvuranlar olduğu gibi olumsuz dini baş etme stratejilerine yönelip adli ilahi konusunda çeşitli soruları olan katılımcıların olduğu da önemli sonuçlar arasındadır. MDR’nin manevi yönelimli yaklaşımlarıyla söz konusu bireylerin psikolojik iyilik hallerine katkısı olacağı düşünülmektedir. MDR aynı zamanda engelli yabancı bireylerin yaşadıkları topluma entegre olmaları konusunda da önemli katkı sunacaktır. Manevi danışmanlık hizmetlerinin, engelli yabancı bireylerin yaşadıkları bedensel kayıplarla baş ederken durumu kabullenmelerine ve olumlu dini baş etme metotlarını kullanmalarına yardımcı olacak şekilde geliştirilmesi önem arz etmektedir.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

A SALONU | HALL A

4. Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Sürecinde İnsani Güç ve Erdemler: OSB Tanılı Çocuk Sahibi Annelerin Tecrübeleri Bağlamında

Human Power and Virtues in Spiritual Counseling and Care in the Context of Experiences of Mothers with Children of Autism Spectrum Disorder

Yunus Emre Temiz / Sakarya University, Turkey

Araştırma kapsamında, pozitif psikoloji yaklaşımıyla beraber daha sık çalışılmaya başlanan insani güç ve erdemlerin, bireylerin sorunlarıyla başa çıkma sürecinde psikolojik anlayışın yanı sıra dini referansları kullanan Manevi Danışmanlık ve Rehberlik (MDR) sürecine katkısı ele alınmaktadır. Teori ve uygulama olmak üzere iki kısımdan oluşan araştırmada, öncelikle pozitif psikoloji yaklaşımının temel kavramları ve erdemler irdelenmek suretiyle teorik çerçeve çizilmektedir. Çalışmanın uygulamalı olan kısmında ise nitel araştırma metoduna müracaat edilmiştir. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanılı çocuk sahibi annelerle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Annelerin çocuklarının bu durumlarıyla başa çıkma süreçlerinde başvurdukları güç ve erdemler tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın uygulamalı olan bu kısmında, çalışmanın kapsam ve konusu uyarınca, dört farklı alana dair sorular hazırlanmıştır. Bu alanların ilki, annelerin çocuklarının bu durumunu öğrendiklerinde göstermiş oldukları hissiyatları ele almaktadır. İkinci alan eş, aile yakınları ve sosyal çevrenin tutum ve davranışlarını kapsamaktadır. Üçüncü alan OSB'li çocuğu olan ebeveynlerin kurumlardan beklentileri ile ilgilidir. Dördüncü alan ise çocuklarına bakım veren annelerin süreci anlamlandırmada müracaat ettikleri değer ve erdemle alakalıdır. Görüşmelerde katılımcıların duygu ve deneyimlerini açıkça ifade edebilmeleri için açık uçlu sorular yöneltilmiş, yönlendirici olabilecek sorulardan kaçınılmıştır. Görüşme soruları, ilgili literatür dikkate alınarak ve uzman görüşlerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Yüz yüze yapılan görüşmeler neticesinde katılımcıların bilhassa şükür, sabır, alçakgönüllülük, umut, affedicilik, engin görüşlülük, azim, sevgi, iyilik/nezaket ve maneviyat gibi güç ve erdemlere başvurdukları tespit edilmiştir. Ayrıca karşı karşıya kalınan bu zor durumun üstesinden gelmek için başta namaz ve oruç gibi ibadetleri yerine getirmek dahil olmak üzere bu durumun Allah'ın bir takdiri olarak düşünüldüğü, din konusunda bilgi sahibi olan kişilere başvurulduğu, kazançta helal ve haram dengesinin gözetilmeye çalışıldığı, aile büyükleri ve tecrübeli kişilerden destek alındığı da tespit edilmiştir. Katılımcıların, çocuklarının bu durumu karşısında kendini suçlama, isyan, korku, kaygı gibi duygular yaşadıkları, çevreleri tarafından anlayışla karşılanmadıkları ve bu durumun üstesinden gelmek için yeterli kişisel ve kurumsal imkâna sahip olmadıkları da elde edilen bulgular arasındadır. Sonuç olarak araştırma çerçevesinde saha çalışmasına dâhil olan annelerin OSB'li çocuklarının bu durumuyla başa çıkma süreçlerinde başlıca erdem, güç, değer ve uygulamalar tespit edilmiş, elde edilen bulgular pozitif psikoloji ve manevi danışmanlık bağlamında değerlendirilmiştir.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

B SALONU | HALL B

Maneviyat İçerikli Terapiler ve Manevi Danışmanlık

Spiritual Thematic Therapy and Spiritual Counselling

Oturum Başkanı: Recep Kaymakcan / Gençlik ve Spor Bakanlığı

1. Sorunlu Ruh için Rayiha - Manevi Bakım ve Yas Süreçlerinin Ruhani Dönüşümü

Balm for the Troubled Soul-Spiritual Care and the Spiritual Transformation of Mourning Processes

Georg Wenz / Evangelische Akademie Der Pfalz, Switzerland

In this paper the author draws a line from principles of spiritual care to different ways of dealing with fatalities, losses, emotional wounds, anger, and existential threats. He concentrates on the inter-personal dynamics of spiritual care and sees the link to overcoming the temptations mentioned above in the accompanied qualitative transformation of individual processes of grievance and mourning. Referring to Paul Ricoeur's spiritual transformation of questions of Theodizee he identifies spiritual care as a means of an inner journey to reconciliation with oneself, the world and God. This journey into (self-)acceptance challenges the person affected a lot. It does not stand back from seeking God's justice. But it neither will be satisfied with doctrinal answers nor with repressing its individual needs. In order to avoid both traps spiritual care provides a specific attitude and a particular offer of assistance.

2. Dindar Müslüman Hasta/Danışanlarla Çalışma: Dinamik Kuran-ı Kerim Merkezli Bir Psikoterapi Modeli

Working with Religious Muslim Clients: A Dynamic, Qura'nic-Based Model of Psychotherapy

Hisham Abu Raiya / Tel Aviv University, Israel

This paper draws on the tenets of a Qura'nic theory of personality that has been recently developed (Abu-Raiya, 2012, 2014) to suggest a dynamic, conflict-based model of psychotherapy that can be utilized when working with religious Muslim clients. This model posits that the human psyche is composed of several structures, which represent both satanic and divine sides of humans, and that the foundational conflict operating within the human psyche is between its satanic structures and their divine counterparts. Psychotherapy based on this model aims to uncover the nuances of the posited conflict; reduce anxiety associated with the conflict, and; tame the satanic sides of the psyche by strengthening ego functioning and nurturing spiritual life. This type of psychotherapy should be applied by dynamically oriented, spirituality sensitive psychotherapists and who are knowledgeable about the major Islamic tenets, and is appropriate to clients who are motivated, insight oriented and above all, accepting of the Qura'n as the main authority when it comes to significant psychological and human concerns. The paper concludes by pointing to the prospects for the model and the challenges psychotherapists might face in applying it.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

B SALONU | HALL B

3. Müslüman Hastalarda Obsesif Kompulsif Bozukluğunun (Waswasa) İslami Entegre Tedavisi
Islamically Integrated Treatment of Obsessive-Compulsive Disorder Scrupulosity (Waswasa) in Muslim Patients

Hooman Keshavarzi / Khalil Center USA

Fahad Khan / Khalil Center USA

Beena Syed / Khalil Center USA

The expressions of the symptoms of Obsessive Compulsive Disorder vary according to the socio-psychological context of patients. In religiously observant populations, OCD symptoms can interact with religious beliefs and practices, known as OCD scrupulosity. The literature is replete with discussions of OCD scrupulosity for Jews and Christian, but minimal research is available on its interaction with Islamic belief in Muslim populations. This paper details some of the most common manifestations of OCD scrupulosity known as waswasa in Muslim populations, thematically categorized based upon the attention afforded to its typical expressions in classical Islamic legal manuals. These broader thematic clusters of symptoms can be divided into four sections, (i) ritual purity and prayer, (ii) marriage and divorce, (iii) blasphemy and apostasy, and (iv) intrusive thoughts of sin. Additionally, assessment methods and identification of OCD symptomology as indicators of clinical psychopathology are discussed. Accompanying this, is an overview of the potential religious dispensations afforded to OCD patients in Islamic ritual law as disability accommodations. The role and conceptualization of waswasa according to normative Islamic belief is presented based upon the Qur'an, prophetic traditions and Islamic scholarly writings. To follow, an Islamically integrated approach to cognitive psychotherapy and exposure response prevention therapy (ERP) is offered, drawing from traditional Islamic faith based healing. Interventions are rooted in a published model of treatment known as Traditional Islamically Integrated Psychotherapy (TIIP). The model proposes a need to counterbalance the OCD patient's negative attribution bias and accompanying compulsive behaviors that are indicators of excessive fear with a more self-compassionate cognitive orientation. Interventions include a cognitive restructuring component using cognitive techniques of: challenging the evidence, correction of faulty Islamic beliefs through psychoeducation, acceptance of intrusive thoughts and their inconsequentiality, 'acting as if' and Islamic positive cognitive reframing. Exposure response prevention is suggested to accompany cognitive interventions in order to extinguish the associated anxiety with intrusive thoughts that propels behavioral compulsions. Finally, recommendations are made to standardize and empirically validate Islamically integrated approaches to OCD scrupulosity.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VII. Oturum / Session VII: 14:00 – 15:30

B SALONU | HALL B

4. Çocukluk Çağı Örseleyici Yaşantıların Tanrı Algısına Etkisi: Bir OKB Vakası Örneği

Influence of Traumatic Childhood Experiences on God Perception: A Case Study of OCD

Yasemin Angın / Erzurum Regional Training and Research Hospital, Turkey

Çocuk ihmal ve istismarı; anne, baba ya da benzer yakınlıkta olan bir erişkin tarafından çocuğa yöneltilen ve çocuğun gelişimini engelleyen uygunsuz ve zarar verici tüm davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Çocuğun yaşama süreci ileriki yıllarını da etkileyecek şekilde uzun süreli tesirleri olan ve tedavi edilmesi zor patolojilere yol açan ihmal ve istismarlar, genellikle çocuğa en yakın kişiler tarafından gerçekleştirilmekte ve bu durum aynı zamanda çocuğun Tanrı algısını olumsuz yönde etkileyerek patolojik bir tasavvur oluşumuna neden olabilmektedir. Tebliğ vakası kendisine psikiyatri kliniğinde OKB tanısı konulan 20 yaşındaki kadın hastadır. Allah ile ilgili cinsel içeriği olan, hakaret ifade eden zorlayıcı düşüncelerle başa çıkamayacak hale gelen hastanın, Allah'ın ve Peygamberin aslında olmadığı ya da dinin önemsiz olduğuyla ilgili istemediği, fakat aklından çıkaramadığı düşüncelerden hissettiği rahatsızlık ve sık sık gusletme gereği duymak şeklinde yakınmaları bulunmaktadır. Bu obsesyonel düşünceler hastanın günlük yaşamını sürdüremez hale gelmesine neden olmuş ve onlardan kurtulmak için etkisizleştirici, kaçınmacı ve tekrarlayıcı bazı davranışlara yönelmiştir. Bunlar arasında; sürekli olarak gusül abdesti almak, hocalara onay bekleyen sorular sormak, dini kitaplar okumamak, Allah'ın isminin anıldığı yerde bulunmamak gibi davranışlar bulunmaktadır. Özellikle annesi tarafından fiziksel ve duygusal istismara maruz bırakılmış olan hasta, çocukken annesinin ona şiddet uyguladığını, tuvalet eğitimini verirken ateşle korkuttuğunu, cezalandırmak için banyoya kilitletiğini hatırlamaktadır. Ayrıca henüz 6-7 yaşlarındayken yakın bir akrabası tarafından yapılan cinsel istismara maruz kalmıştır. Bütün bunlar onun sahip olduğu olumsuz Tanrı imajını besleyen kaynaklar olarak değerlendirilmektedir. Hasta ile 20 görüşme gerçekleştirilmiş ve bu görüşmelerde; bilişsel yeniden yapılandırma, maruz bırakma, bibliyoterapi, Allah hakkında konuşma ve Allah ile karşılıklı konuşma tekniklerinden yararlanılmıştır. Görüşmelerle birlikte obsesyonları nedeniyle kısıtlılık yaşadığı konularda gelişme gösteren hastanın Tanrı tasavvurunda olumlu yönde değişimler gerçekleşirken, dinsel kaygılarında azalma meydana gelmiştir. Bu durum danışma öncesi ve sonrası yapılan ölçümlerle de ortaya konmuştur. Tebliğde yukarıda kısaca özetlenen vakayla gerçekleştirilen danışma süreci, sonuç ve izleme hakkında detaylı bilgi verilecektir.

5. Kötülük ile Nasıl Karşı Karşıya Kalınır – Hakim Psikolojik Boyut: Dinamik, Kuran-ı Kerim'e Dayalı Bir Psikoterapi Modeli Üzerine Kısa Bir Değerlendirme

How to Face with Evil - Dominant Psychological Dimension: A Brief Evaluation of a Psychotherapy Model Based on the Quran

Mustafa Tekke / Düzce University, Turkey

Hisham Abu Raiya / Tel-Aviv University, Turkey

In a recent article, Abu-Raiya (2015) articulated a dynamic, Qur'anic-based model of psychotherapy. A major emphasis on this model was put on the evil-commanding psyche and its negative impact on psychological functioning. Yet, not much was offered on specific therapeutic mechanisms and techniques by which this negative impact can be lessened. In this reflection paper, we suggest two concepts proposed by the modern Turkish Muslim scholar Nursi as possible mechanisms by which this goal can be achieved: Pain inside Pleasure (PiP) and Hell-like torments (HiT).

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VIII. Oturum / Session VIII: 16:00 – 17:30

A SALONU | HALL A

Tarihsel Süreçte ve Günümüzde Manevi Danışmanlık

Development of Spiritual Counselling and Care and Today's Practices

Oturum Başkanı: Bünyamin Albayrak / Diyanet İşleri Başkanlığı

1. Psikolojik Danışma Sürecinde Kullanılan Dinî/Manevi Temelli Müdahalelerin Vaka Analizi Yöntemi ile İncelenmesi üzerine Bir Araştırma

An Analysis of Investigation of Religious / Spiritual Based Interventions Used in Psychological Counseling Process Method

Faruk Karaca / Atatürk University, Turkey

Muhammet Cevat Acar / Mardin Artuklu University, Turkey

Psikolojik yardım sürecinde dinî ve manevi temelli müdahaleleri kullanmaya yönelik eğilim son yıllarda artış göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, dinî ve manevi temelli müdahalelerin kullanıldığı bireysel psikolojik danışma uygulamalarının etkililiğini ve kullanılan müdahale türlerini araştırmaktır. Bu amaçla sekiz farklı vakada kullanılan dinî/manevî temelli müdahale ve teknikler, vaka raporlarının değerlendirilmesi yoluyla analiz edilmiştir. Çoklu vaka analizi yönteminin kullanıldığı bu araştırmanın çalışma grubunu Mardin Artuklu Üniversitesi bünyesinde hizmet veren psikolojik danışma merkezinden yardım alan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Psikolojik danışma sürecinin etkililiğini belirlemek için ön test, son test ve izleme uygulamalarında Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Kullanılan dinî ve manevi müdahaleleri belirlemek için de psikolojik danışma oturumlarında alınan ses kayıtları transkripte edilerek analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 5 kız ve 3 erkek öğrenciyle gerçekleştirilen toplamda 67 seansın raporundan oluşan veri seti incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre dinî/manevi temelli müdahalelerin kullanıldığı bireysel psikolojik danışma uygulamalarının, danışanların psikopatolojik düzeylerini düşürmede kalıcı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bu kalıcı etki KSE'nin tüm alt boyutları için geçerli olup, psikolojik danışma seanslarında en çok; dua, tövbe, şükür, tefekkür ve dinî metinler okuma gibi dinî/ manevi temelli müdahaleler kullanılmıştır. Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışma, manevî danışma, dinî temelli müdahaleler

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VIII. Oturum / Session VIII: 16:00 – 17:30

A SALONU | HALL A

2. Kiliselerin Hastanelerde Sunduğu Manevi Danışmanlık Hizmetleri: Katolik Kilisesi Örneği
Spiritual Counselling and Care Services Provided by Churches in Hospitals: The Case of Catholic Church

İsmail Taşpınar / Marmara University, Turkey

Hristiyanlık'ta hastalık, uzun bir süre hasta olan kişinin günahları nedeniyle Tanrı tarafından imtihan edilmesi olarak görülmüştür. Bu nedenle genellikle toplum tarafından dışlanmakta idi. Bununla beraber, Yeni Ahid'de yer alan 'Hasta idim ve beni ziyaret ettiniz' ifadesi, bu yaklaşımın eleştirilmesine ve yeni tavırlar geliştirilmesine neden olmuştur. Böylece, hastalara ve muhtaçlara yardım etmek, onları olduğu gibi kabul etmek ve onları tedavi etmek, Hristiyan ahlakının temel esasları arasında ele alınmaya başlanacaktır. Özellikle, Hz. İsa'nın Yeni Ahid'de yer alan Samiriyeli kadın ile ilgili benzetmesi dikkate alan Kilise, iyi bir Hristiyan'ın acı çeken kişiye yardımcı olmasını, ona destek olması ve ihtiyacını gidermesini sağlayacak müesseselerin kurulmasını teşvik edecektir. Bu konuda, insanlara yardımcı olacak ve manevi rehberlikte bulunacak mütehassıslar yetiştirilecek, kurumlar, hastaneler ve şifahaneler inşa edilecektir. Katolik Kilisesi, özellikle sağlık hizmetlerinde manevi rehberliğin daha etkin ve mükemmel bir şekilde yerine getirilebilmesi için, 13. Yüzyıldan itibaren bu yönde çalışacak ve ihtisaslaşacak insanların bir araya getirileceği ve ortak çalışabileceği tarikatların kurulmasını sağlayacaktır. Bu konuda, Katolik Kilisesi'nin yetiştirmiş olduğu önemli isimler olacaktır. Mesela, Jean de Dieu (1495-1550) manevi rehberlik konusunda hastaların ve hastanelerin piri kabul edilecektir. Camille de Lellis (1550-1614) ise, 1582'de Hastaların Hizmetkarları Tarikatını (Ordre des Serviteurs des Malades) kuracaktır. Bu kuruluşlar, sadece hastalara değil, aynı zamanda hasta yakınlarına dair geliştirdikleri yaklaşımları ve onlara rehberlik etmeleri ile de tanınacaktır. Katolik Kilisesi'nin bu yöndeki faaliyetleri 19. Yüzyıldan itibaren yeni bilgiler ve tecrübelerin de eklenmesi ile yeni gelişmeler sağlayacaktır. Özellikle, modern gelişmelere ve sorunlara paralel olarak, gönüllülerin katılımını sağlayacak yönde çalışmalar yapılacaktır. Hem hastalıkların hem de onların tedavi şekillerinin (bedensel ve psikolojik) çeşitlenmesi ile birlikte, hastalara yeni manevi destek ve rehberlik metodları geliştirilecektir. Katolik Kilisesi, bu yönde en önemli belgeler yayınlamaktadır. Bunlar içerisinde özellikle 1984'de Papa II. Jean Paul tarafından yayınlanmış olan Salvifici Doloris adlı Apostolik Mektubu, insanın çektiği sıkıntılar ve onlara gösterilecek manevi danışmanlığın psiko-teolojik temelerine dair açıklamalarda bulunacaktır. Bu çalışmada, yukarıda ana hatlarıyla çizilen konular etrafında Katolik Kilisesi'nin tarih boyunca hastalar ve hasta yakınlarına karşı tavrı, bu konudaki yaklaşımını ortaya koyan belgeleri ve geliştirdiği müesseseler ve yöntemlerin neler olduğu üzerinde durulacaktır.

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VIII. Oturum / Session VIII: 16:00 – 17:30

A SALONU | HALL A

3. Psikolojik Hastalıkların İnanç Eksikliği Olarak Damgalanmasından Doğan Problemlerin Çözümünde MDR'nin Yeri
The Place of Spiritual Counselling and Care in the Solution of Psychological Problems Generating from Stigmatization of as a Lack of Faith

Gülüşan Göcen / Istanbul University, Turkey

Kevser Çağlan / Istanbul University, Turkey

Psikolojik hastalıklar; bireyin yaşamış olduğu olumsuz sosyal / kişisel olaylar ve beraberinde getirdiği travmaların, kullandığı uyuşturucu ve benzeri maddelerin, fiziksel darbeye dayalı şokların, bazı salgı bezlerinin işlevinde meydana gelen bozulmaların ve nispeten genetik yatkınlığın yol açtığı; bunalımlar, kaygılar, takıntılar ve korkularla başlayan, fizyolojik bir nedeni bulunmadığı halde bedende ağrıların hissedilmesine kadar uzanan, nevroz veya psikoz kategorisine giren rahatsızlıklardır. Damgalama ise bir kişinin, psikolojik hastalık, etnik grup, ilaç kötüye kullanımı veya fiziksel yetersizlik gibi özelliklerine dayanarak kusurlu veya gözden düşmüş olarak olumsuz değerlendirilmesi ve dışlanma yaşamasıdır. Damgalamanın getirdiği önyargı, ayrımcılık ve dışlanma, damgalanmış insanlar için önemli olumsuz sosyal, politik, ekonomik ve psikolojik sonuçlara sebep olmaktadır. Damgalama, sosyal damgalama ve içselleştirilmiş damgalama olarak ikiye ayrılır. Kişi olumsuz düşünceleri kendisi tarafından kabul etmesi sonucu kendine karşı bir önyargıda bulunarak kendini damgaladığı gibi, sosyal çevresi tarafından damgalanarak dışlanma, ötekileştirme ve ayrımcılık yaşamaktadır. Manevi danışmanlık; genel olarak inanç konularına önem veren kişiler tarafından, inanç etkinliklerini ilgilendiren sorunlara yönelik belirli kurallar çerçevesinde yürütülen sözel veya eylemsel çözüm bulma etkileşimleridir. Dindarların psikolojik hastalıklara damgalayıcı bakmaları, bireyin imanının zayıflığı ile alakalandırarak inanç ve maneviyat eksikliği olarak damgalamaları hastaların sosyal statülerini, sosyal ağlarını ve benlik saygılarını yıpratarak hastaneye yatmaktan kaçınmalarına sebep olmakta, gecikmiş tedavi arayışı getirecek iyileşmelerini engel olmaktadır. Çalışmada; psikolojik hastalığa sahip bireyler kendilerine damgalayıcı bir bakış açısıyla mı bakmaktadırlar? Kendilerini damgalayan veya sosyal çevresi tarafından damgalanan bireylerin yakınları onlara bu konuda yardımcı olabilmekte midir? Hasta ya da hasta yakını MDR uzmanına yönlendirildiğinde nasıl bir tutumu olacaktır? Hasta ya da hasta yakınları damgalanma sürecinden nasıl etkilenmekte, neler hissetmektedir? Hastahanelerde çalışmakta olan MDR uzmanlarının bu konudaki bilgi birikimi ne durumdadır? Gelecekte çalışacak olan uzmanların bu konuda bilinçlenmelerini sağlayacak bir alt yapı var mıdır? Hastalara göre bu sürecin bir çözümü var mıdır? Damgalanma sürecinde hasta, hasta yakını ve MDR uzmanı nasıl bir yol izleyerek çözüme ulaşacaktır? gibi sorulara yanıt aranacak, problemlere ilişkin çözüm önerileri ortaya konulacaktır. Hastaların neler hissettikleri ve bu süreçten nasıl etkilendiklerini derinlemesine anlayabilmek ve MDR uzmanlarına sağlıklı öneriler sunabilmek için nitel araştırma yöntemi tercih edilecektir. Araştırma desenlerinden olgu bilim modeli, amaçlı örneklemle yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılacaktır. Şizofreni, bipolar, okb veya depresyon tanısı konulmuş hasta ve hasta yakınlarından 15 kişi ile yapılacak olan görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizinden geçirilecektir. Araştırma sonucunda, içselleştirilmiş ve sosyal damgalanma yaşayan hastalarla yapılacak görüşmeler yoluyla psikolojik hastalıkların arka planında maneviyat eksikliği olmadığı tespit edilmesi, hastalıkların algılanması, anlamlandırılması ve yorumlanması sürecinde manevi desteğe duyulan ihtiyacın ortaya çıkarılması, hastalara danışmanlık ve rehberlik edecek uzmanlara bunu nasıl yapacaklarına dair önerilerde bulunulması beklenmektedir. MDR'nin bu konuda yapacağı desteğin dindarların hastalıklara bakışının değişmesi sürecine katkı sağlaması ve hastalıkların teşhisi ve tedavisini hızlandırması öngörülmektedir.

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK | SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
ve REHBERLİK KONGRESİ | RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

24 KASIM CUMARTESİ | 24 NOVEMBER SATURDAY

VIII. Oturum / Session VIII: 16:00 – 17:30

A SALONU | HALL A

4. Hastalığı Anlamlandırma ve Yorumlama Sürecinde Manevi Danışmanlık Hizmetlerinin Rolü

The Role of Spiritual Counselling and Care Services in the Process of Understanding and Interpreting the Disease

Aysun Özkan / Presidency of Religious Affairs, Turkey

Manevi danışmanlık alanı dünyada uzun bir geçmişe sahiptir. Ülkemizde ise alana yönelik çalışmalar daha geç başlamakla birlikte ilginin oldukça yoğun olduğu ve çalışmaların özellikle son yıllarda ivme kazandığı ortadadır. Bu bağlamda 2015 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı ve Sağlık Bakanlığı'nın Hastanelerde Manevi Destek Sunmaya Yönelik İşbirliği Protokolü'nü imzalaması ve akabinde uygulamaya başlamasıyla ülkemizde manevi danışmanlık uygulamalarına yeni bir boyut kazandıran bir süreç başlamıştır. Hastanelerde tedavi gören hasta ve yakınlarının hastalığı anlamlandırmaları ve yorumlamaları sürecinde manevi danışmanlığın fonksiyonelliğinin irdeleneceği bu tebliğde yaşanan hastalık sürecinde manevi danışmanlık uygulamalarının işlevselliğine ve önemine dair farkındalık yaratılacağı düşünülmektedir. Araştırmanın katılımcıları manevi destek uygulamasında görevlerine devam eden 17 manevi destek görevlisidir. Nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı araştırmada mülakat tekniği ile veriler toplanmıştır. Araştırma konusu, üç temel alan üzerinden incelenerek ortaya koyulmuştur. Bunlar; hasta ve yakınlarının içerisinde bulundukları durumları değerlendiriş şekilleri ile hastalık süreciyle karşılaştıklarında geliştirdikleri tutumlar, hasta ve yakınlarının hastalık süreciyle başa çıkma çabalarında kullandıkları yöntemler ve manevi destek görevlilerinin hasta ve yakınlarına yaklaşımı şeklinde sıralanabilir. Araştırma sonucunda; hasta ve yakınlarının içerisinde bulundukları durumu anlamlandırma ve başa çıkma çabalarında hastanın bulunduğu yaş grubu, hastalığın ortaya çıkış şekli, hastalık öncesi yönelimler ve kişilik özellikleri gibi bazı faktörlerin belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırmayla, hastalık süreciyle karşılaşıldığında gösterilen tutumların bilişsel, duygusal ve davranışsal üç unsura sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hastalık sürecini anlamlandırmaya ve başa çıkmaya çalışırken en çok dini/manevi uygulamalar ile aile, arkadaş, akraba desteğinin içinde bulunduğu sosyal desteğe ihtiyaç duyulduğu araştırmayla tespit edilmiştir. Araştırmanın diğer bir önemli sonucu ise, manevi destek görevlilerinin hasta ve yakınlarına yaşadıkları süreçte destek olurken kullandıkları yöntemlerin dini referanslar ve dini olmayan referans ve yaklaşımlar olarak iki grupta ele alınabileceğidir.

MİDR
II. ULUSLARARASI
MANEVİ DANIŞMANLIK
ve REHBERLİK KONGRESİ
SECOND INTERNATIONAL CONGRESS on
RELIGIOUS-SPIRITUAL COUNSELLING & CARE

PROGRAM ÖZET KİTAPÇIĞI

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

1. Suçluların Manevi Bakımı ile İlgili Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar: Sistematik Bir Analiz Studies Conducted on Spiritual Counselling and Care of Offenders in Turkey: A Systematic Analysis

Abdullah Dağı / Ankara University, Turkey

Bu çalışmanın amacı, son 15 yıllık dönemde, Türkiye’deki ceza infaz kurumlarında yapılmış manevî bakımla ilgili araştırmaları gözden geçirmektir. Yapılan araştırmalara ulaşmak için veri tabanları taranmış ve sadece manevî bakım ile doğrudan ilişkili olarak ceza infaz kurumlarında yapılan araştırmalar dikkate alınmıştır. Bu amaçla Google Scholar, Blackwell, Ebsco, Jstor, Web of Science, Ulakbim ve isam.org veri tabanlarındaki bilimsel çalışmalar ile YÖK Tez Merkezi’ndeki ilgili yüksek lisans ve doktora tezleri gözden geçirilmiştir. Ulaşılan araştırmalardan sadece Türkçe ve İngilizce olarak yayınlananlar incelenmiştir. Elde edilen araştırmalar, ilk olarak, uygulamalı ve teorik olarak gruplandırılmıştır. Ardından uygulamalı araştırmalar, örneklem grupları bakımından ele alınmış ve daha sonra bu uygulamalı çalışmalar, nicel ve nitel paradigma bakımından kategorilendirilmiştir. Bütün bu bulgular, daha anlaşılır olabilmesi için, grafikler halinde de sunulmuştur. Bunun yanında, nicel araştırmalarda kullanılan ölçme araçları tespit edilerek bu ölçme araçları hakkında bilgiler sunulmuştur. Ayrıca en çok hangi örneklem ile çalışma yapıldığı ve en çok hangi ölçeğin kullanıldığı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, konuyla ilgili yapılan araştırmaların yıllık dağılımında dalgalanmalar olmasına rağmen, on beş yıllık süreçte, her bir yıla düşen araştırma sayısı bakımından bir artış vardır. Ayrıca, nicel çalışmalar nitel çalışmalardan çok daha fazla tercih edilmişken, uygulamalı araştırmalar ve teorik araştırmalar arasında, yıllara göre dağılım bakımından bir denge söz konusudur. Uygulamalı araştırmalarda birçok farklı ölçek kullanılmıştır.

2. Yas Danışmanlığı ve Manevi / Dini Danışmanlığın Birbirini Tamamlayıcı Fonksiyonunun Dini Başa Çıkma Bağlamında Değerlendirilmesi

Assessment of Complementary Function of Grief Counselling and Spiritual Counseling and Care to each other in the Context of Religious Coping

Ayşe Gökmen / Konya Numune Hospital

Yas, bir kayıp neticesinde ortaya çıkan bilişsel, duygusal, davranışsal, bedensel ve sosyal alanda değişimlerle seyre-den karmaşık bir yaşantı, insan için kaçınılmaz ve evrensel bir deneyimdir. Kaybın ani veya beklendik olması, kaybedilen kişinin bireye yakınlık derecesi gibi faktörlere bağlı olarak yasin gidişatı bireysel farklılıklar gösterebilir. Yas süreci normal bir şekilde ilerleyebilir ya da patolojik yasa dönüşebilir. Ölüm ya da kayıp gibi bir yaşam güçlüğü ile karşılaşan birey, sarsılan anlam dünyasını ve kontrol mekanizmasını yeniden yapılandırmak ya da duruma uyum sağlayabilmek için başa çıkma mekanizmalarını kullanır. Bu gibi yaşantılarda olumsuz duruma verilen tepkileri düzenleme noktasında duygu odaklı başa çıkma tarzlarının daha etkili olduğu bilinmektedir. Dini başa çıkma, anlam ve kontrol duygusu sağlayarak bireyin duygusal düzenlemesine katkı sağlamaktadır. Nitekim danışmanlık hizmeti almak için hastaneye başvuran 14 bireyden elde edilen verilerle oluşturulan bu çalışmada yas yaşayan bireylerin özellikle anlam ve kontrol sağlamak amacıyla kullanılan dini başa çıkma tarzlarını tercih ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla kayıp neticesinde sarsılan anlam dünyası ve kontrol mekanizmasını en etkili şekilde toparlayan şeyin dini inanışlar

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

olduğu söylenebilir. Yanlış dini inanışlar ise bireylerin durumlarının daha da kötüleşmesine sebep olabilir. Bu durum manevi/dini danışmanlık gibi, dini inanışları ele alıp çözümleyebilecek ayrıca onarıcı fonksiyonu olan bir alanı gerekli kılmaktadır. Psikolojinin pozitivist anlayışına bağlı olan klasik danışmanlık modellerinden ve psikoterapi ekollerinden sıyrılıp dini öğelere de danışmanlık hizmetleri içerisinde yer veren kişiler ve kurumlar olsa da, bu durumun oldukça kısıtlı olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla manevi/dini danışmanlık modeli psikoloji biliminin manevi olarak eksik parçasını tamamlayan bir alan olarak oldukça önemli ve gereklidir. Çeşitli psikoterapi ekolleri bireyin acısını dindirmede belli oranda muhakkak ki faydalı olacaktır. Ancak öldükten sonraki yaşam, kader, ilahi takdir gibi dini öğeleri dışarıda bırakan bir anlayış yerinde saymaktan öteye gidemeyebilir. Zira araştırmalar göstermektedir ki olumsuz yaşam olayları neticesinde anlam arayışına düşen insanları en tatmin eden cevapları dini kaynaklar vermektedir. Bu çalışma da görüleceği üzere bireyler kayıp yaşantısıyla başa çıkabilmek için Tanrı'ya sığınma, kadere yorma, dua etme, ibadetlerini artırma gibi dini başa çıkma yollarını tercih etmektedirler. Dolayısıyla dini öğeleri komple dışarıda bırakarak yapılacak bir danışmanlık hizmeti beklenen faydayı gösteremeyebilir. Bu sebeple manevi/dini danışmanlık modeli ile bütünleştirilmiş danışmanlık hizmetlerinin ve psikoterapi uygulamalarının benimsenmesi, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önemli bir gereklilik arz etmektedir. Kısaca, bu tebliğ ile dini başa çıkma etkinliklerinin yas süreci ile ne kadar iç içe olduğu ortaya konularak salt psikolojik danışmanlığın yanı sıra manevi/dini danışmanlık ve rehberliğin gerekliliği ve önemine değinilecektir.

3. Hastalarda Tevekkül Umud Gelişimini Nasıl Destekliyor? Manevi Danışmanlık Hizmetleri İçin Öneriler How the Trust in God Supports the Development of Hope? Implications for Spiritual Counselling and Care Services

Dilek Ayan / Istanbul University, Turkey

Ayşegül Konar / Istanbul University, Turkey

Gülüşan Göcen / Istanbul University, Turkey

Bireyin duygusal gerginlik karşısındaki toleransını, belirsizlikle baş edebilme gücünü ifade eden umut, bireyi hayatı sonlandırmak yerine yaşamayı tercihe ve hayatı sürdürmeye yönelten en güçlü motivasyon kaynaklarından biridir. Umut, sadece bir duygu değil dinamik ve bilişsel bir yapıdır. Psikolojide bilişsel ve duygusal iki boyutu olan bir kavram olarak değerlendirilen umut, duygu ve düşüncenin anlamlı bir karışımıdır ve bilişsel boyut onun duygusal boyutundan daha güçlüdür. Bu nedenle umut, salt hayal etmek ve bir şeyin olmasını arzulamaktan ibaret değildir ve onun bilgi ile doğrudan bir bağı vardır. İnsanın Allah'a olan güveninin bir ifadesi olan tevekkülün temelinde de bilgi yer alır. Kendisine tevekkül edilen Varlık, zan ve tahminden ibaret değil, verilerle desteklenmekte ve bilgi temeli üzerine dayanmaktadır. Her şeye gücü yeten ve merhametli bir Allah inancı kişiyi ümitvar olmaya yönlendirmektedir. Tevekkül etmek; kişiye yaşadığı olayları anlamlandırma, en olumsuz durumlarda bile umudunu yitirmeme, iyimser bir tutumla zorluklarla mücadele etme kapasitesi kazandırma özellikleriyle önemli bir dini başa çıkma yoludur. İnanç ve değer sistemindeki tükenmişlik hissi ise umudu tehdit eden durumlardandır. Olumlu bir dini başa çıkma yöntemi olarak tevekkül bu yönüyle, umut gelişiminin etkili bir aracı olarak işlev görebilmektedir. Bireyler umut seviyelerine göre eylemlerde bulunmakta ve geleceklerini biçimlendirmektedir. Dini inancından güç alarak yaşama olumlu bakan kişilerin hastalıkları sırasında daha az stres yaşadıkları, öfkelerini ve anksiyetelerini daha iyi yönetebildikleri, hastalık

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

semptomlarını daha rahat kontrol edebildikleri, tedaviyi daha iyi tolere edebildikleri belirtilmektedir. İyileşme umdu yüksek hastaların tedaviye daha iyi cevap verdikleri ve umutsuzluğun öldürücü olabileceği bilinen bir durumdur. Hastaların tıbbi tedavilerle şifa bulamadığı durumlarda dua ve ibadet yoluyla umut etmelerine teşvik edilmelerinin rahatlamalarına yol açacağına değinilmektedir. Baş etme mekanizmaları ile umut düzeyi arasındaki birbirini destekleyen bu ilişkinin varlığı bize, kişilerin umut seviyelerine etki ederek motivasyonlarını ve tutumlarını yönlendirmenin olanaklı olduğunu göstermektedir. Sağlık çalışanları arasında hastanın bakımı ile ilgilenen, hastaya eğitim ve danışmanlık hizmetini üstlenmiş olanlar umut gelişimine yönelik donanımına sahip olması gereken öncelikli gruptur. Sağlık alanında umut geliştirme çabalarının, sadece hastaya değil onun yakınlarına yönelik de gerçekleştirilmesi söz konusudur. Bu çalışma kapsamında, kronik hastalığı (kanser, parkinson, romatoloji, kalp-damar hastalıkları vb.) bulunan bireyler ve bu hastaların yakınlarına yarı yapılandırılmış derinlikli mülakat uygulanacaktır. İstanbul'da ikamet eden 18-70 yaş aralığında, 25 hasta ve 25 hasta yakını ile gerçekleştirilecek olan bu görüşmelerde, tevekkül etmenin umut gelişimi üzerine etkisi araştırılacaktır. Durum çalışması deseninde nitel bir araştırma olan bu çalışmanın sonucunda elde edeceğimiz bulgular doğrultusunda, manevi danışmanlık ve rehberlik hizmetleri için öneriler hedeflenmektedir.

4. Plansız Gebeliklerde MDR'nin Rolü: "Ben Bu Bebeği İstiyor Muyum?"

The Role of Spiritual Counselling and Care in Unplanned Pregnancies: "Do I want this Baby?"

Gülüşan Göcen / Istanbul University, Turkey

Amine Hümeyra Sırakaya / Istanbul University, Turkey

Gebelik veya ebeveyn olma kararı her zaman planlı, isteyerek ve bilinçli bir şekilde verilmemektedir. Anne adaylarının gebeliğe ve doğuma karşı verdiği tepkiler gebeliğin planlı veya plansız olması durumunda farklılık gösterebilmektedir. Gebe olan kadının gebeliğine dair algısı kendisini, fetüsü ve doğuma ilişkin davranışlarını etkileyen en önemli unsurlardandır. Planlı gebelik; istenilen ve güvenli şekilde sürdürülen gebelik olarak betimlenirken, plansız gebelik; devam eden süreçte istendiği durumda güvenli, istenmediği halde ise kürtaja götüren gebelik olarak tasvir edilmektedir. Gebelik ve doğum genel itibarıyla sevindirici bir durum olarak idrak edilse de ani ve hazırlıksız bir şekilde karşılandığı zaman sıkıntılı bir süreç yaşanabilmektedir. İstemediği durumlarla karşılaşan birey psikolojik, sosyal veya manevi destek arayışına girmektedir. Gebeliğin beklenmedik olması, kadınların tepkilerini oldukça etkilemektedir. Plansız gebelikler özellikle gelişmekte olan ülkelerde anne ve bebek açısından olumsuz sonuçlara sebep olan ve bu nedenle sıklığı azaltılmaya çalışılan bir problemdir. Bu çalışmanın temel amacı da; plansız gebelik yaşayan bireyin olumsuz yönde etkilendiği durumlara karşı manevi destek ihtiyacı duyup duymadığı, duyuyorsa bireyin bu ihtiyacının nasıl karşılanacağına dair önerilerini, istek ve arzularını tespit ederek MDR görevlilerinin böyle bir taleple karşılaşmaları zaman nasıl bir tutum sergilemeleri gerektiğine dair aydınlatıcı bilgi vermek ve bilinçli bir destek sunmalarına katkı sağlamaktır. Diğer yandan plansız gebelik yaşayan bireylerin yakınları onlara bu konuda yardımcı olabilmekte midir? Söz konusu gebeler kendilerini dini açıdan sorgulamaktalar mı? gibi sorulara cevap aranacak ve bu problemlere yönelik çözüm önerileri sunulmaya çalışılacaktır. Çalışmanın araştırma metodunda gebelerin hislerini ve düşüncelerini daha derinden anlayabilmek ve MDR uzmanlarına daha kapsamlı veriler sunabilmek amacıyla nitel yöntem benimsenecektir. Araştırma desenlerinden olgu bilim modeli, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu ör-

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

nekleme yöntemi kullanılacaktır. Plansız gebelik yaşayan 20 kişi ile yapılacak olan görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmeye çalışılacaktır. Bu çalışma neticesinde, plansız gebelik yaşayan bireyler ile yapılacak görüşmeler yoluyla, söz konusu gebelerin manevi rehberliğe ihtiyaç duyup duymadıklarının, böyle bir arayışa girip girmediklerinin tespitinin yapılması ve buna ihtiyaç duyan kimselere danışmanlık ve rehberlik edecek uzmanlara bu desteği nasıl sağlayacaklarına dair önerilerde bulunulması beklenmektedir. MDR'nin bu konuda yapacağı desteğin annenin ruh sağlığına müspet etkilerinin olacağı, süreci daha kolay geçirmesine katkı sağlayacağı ve bu ihtiyacının karşılanması noktasında büyük bir rol oynayacağı ve plansız olarak doğan çocuğun anne uyumunun yakalanabilmesi için çözüm önerileri sunacağı öngörülmektedir.

5. İnanç Temelli Yeme Davranışlarının Tedavi Sürecine Etkisinin Hastalar, Sağlık Personeli ve MDR Uzmanları Açısından İncelenmesi

A Study of the Impacts of Faith-Based Eating Manners on the Treatment Process of the Patients: From the Perspectives of Health Personnel and Spiritual Conselling and Care

Gülüşan Göcen / Istanbul University, Turkey

Büşra Gügen / Istanbul University, Turkey

Emine Battal / Istanbul University, Turkey

İnanç; bir düşünceye içten, güvenerek çok sıkı bir şekilde bağlanmak, benimsemektir. İster dini olsun ister ahlaki olsun inancın içeriği oldukça geniştir ve insanın düşünce, duygu, davranışlarına yön veren değerler sistemini kapsamaktadır. Beslenme insanın doğası gereği en temel ihtiyaçlarından biridir ve inanç ile beslenme arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. Beslenme alışkanlıkları farklı unsurların etkisiyle değişebilmektedir ve bu değişimi sağlayan unsurlar arasında inanç ve geçirilen hastalıklar bulunmaktadır. Hastaların, tedavi sürecinde sergiledikleri pozitif veya negatif başa çıkma tutumları iyileşme sürecine etki etmektedir. Olumlu tutumlar sergileyen hastaların tedavi süreçlerinin daha iyiye gittiği düşünülmektedir. Bu bağlamda modern tıp yöntemleri ile tedavi olan hastaların daha hızlı şekilde sağlıklarına kavuşmak için geleneksel / alternatif tıp uygulamalarına da yönediklerine sıklıkla rastlanılmaktadır. Ancak bu iki farklı yönelim tedavi sürecinde ayrılıklara sebep olabilmektedir. Özellikle hastanın bu tür uygulamaların şifa bulma sürecinde etkili olduğuna inanması hasta ile doktor ve sağlık personeli arasında çıkan anlaşmazlıkların çözümsüz kalmasına sebep olabilmektedir. Bu gerekçe ile manevi danışmanlık uzmanları arabuluculuk yapmak durumunda kalabilirler. Bu çalışmanın temel amacı (i) tedavi sürecindeki hastaların modern tıp ile birlikte alternatif tıp uygulamalarına (yeme-içme) yönelme sebeplerini ve (ii) bu uygulamalardan dolayı hastanede hasta ile sağlık personeli arasında ortaya çıkabilecek sorunları tespit etmek, (iii) aynı zamanda bu meselenin çözümü ile karşı karşıya kalan MDR uzmanlarının arabuluculuklarını kolaylaştıracak veriler elde etmektir. Alternatif tıp uygulamalarının yemek-içmek, rahatlatıcı uygulamalar (hacamat, sülük, yoga, akupunktur vb.), bitkisel ilaçlar ve kremler gibi pek çok farklı alanda çeşitlilik göstermesi, araştırmanın bu noktada birtakım kapsam ve sınırlılıklar barındırmasını gerektirmektedir. Kolay ulaşılması ve pratik uygulanması açısından en çok tercih edilen yeme-içme türünden alternatif tıp uygulamaları araştırma sınırlılığı olarak tespit edilmiştir. Çalışmanın temel araştırma konuları Konunun derinlemesine inceleme yapmaya uygun olması ve alanyazında çeşitliliği sağlamak adına nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olup, araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılacaktır. Çalışmanın örneklemini hastalar, sağlık personeli (doktorlar, hemşireler, hasta bakıcılar) ve MDR uzmanlarından seçilen 20 kişi oluşturacaktır. Katılımcılar

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenecektir. Çalışmanın temel amacı doğrultusunda iyileşme sürecinde sergiledikleri yeme-içme davranışlarına hastaların yönelme sebepleri, ne tür uygulamalar yaptıkları, ne kadar süre devam ettikleri ve yapılanların tedavi süreçlerine olumlu veya olumsuz ne tür etkilerinin olduğu tespit edilmeye çalışılacaktır. Sonuç olarak bu araştırmanın nihayetinde hastaların iyileşme süreçlerinde sergiledikleri tutumlar ve yöneldikleri tedavi yöntemleri gözlemlenmiş olacak, alternatif tıp uygulamalarına bakış açıları tespit edilecektir. Günümüzde karşılaştırma yapılan iki sağlık yaklaşımının dini ve manevi yönüyle MDR uzmanlarına yansıyan yönü ele alınmış olacak hem de bu konuyla ilgili meselelerin çözümünde ilgililere veri ve aynı zamanda çözüm önerileri sunulacaktır.

6. Sağlık Çalışanlarının Manevi Destek Hizmetine Yaklaşımı: Afyonkarahisar Devlet Hastanesi Örneği **Approach of Healthcare Personnel towards to Spiritual Counselling and Care Services: The Case of Afyonkarahisar State Hospital**

Mehmet Pehlivan / Afyonkarahisar State Hospital, Turkey

Gelişen dünyada tıbbın ilerlemesi, doğru teşhis ve doğru tedbirle tedavinin sonuçları olumlu yönde artarak yaşama süresi uzatılmıştır. Bunun yanında tıba alternatif seçenekler gün geçtikçe çoğalmıştır. Psikoterapide kullanılan danışan - danışman modeli, hasta - danışan şeklinde gün yüzüne çıkmıştır. Bu gelişmeler beraberinde çeşitli tartışmaları da getirmiştir. Sağlık hizmetlerinde yeni bir alan olan manevi destek hizmeti güncelliğini korumaktadır. Hasta, hasta yakını ve sağlık çalışanlarının maneviyat kelimesinden ne anladıkları önem arz etmektedir. Bunun için de Manevi Destek Hizmetinin, sağlık çalışanlarının zihin dünyalarına oturabilmek çok önemlidir. Modern dünyada bireyi ve toplumu anlama açısından manevi destek hizmetleri önem kazanmaktadır. İnsanoğlu var olduğu sürece, maddi yardıma ihtiyaç duyduğu gibi şüphesiz manevi desteğe de ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında "Hastanelerde Manevi Destek Hizmetleri Sunmaya Yönelik İşbirliği Protokolü" imzalanmıştır. Bu protokolden sonra, Türkiye'nin altı ilinde pilot uygulama yapılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Daha sonraki süreçte bu sayı on dört şehre çıkarılmış, devlet hastaneleri ve üniversite hastanelerinde bu proje uygulanmaya devam etmektedir. Bu çalışmamızda, hastanelerde uygulanmakta olan manevi destek ve rehberlik projesi sosyolojik bir yöntemle incelenecek, bu çalışmanın niçin gerekli olduğu, yurt dışında ve ülkemizde bu hizmetin nasıl yürütüldüğü, sağlık çalışanlarının bu projeye yaklaşımları, toplum ve insan üzerinde artıları ve eksileri ele alınacaktır. Bu çalışma, manevi desteğin doktor, hemşire, psikolog ve diğer sağlık çalışanlarının eş güdümüyle yapılmasını ve onların da bu hizmete katkıda bulunmaları için farkındalık oluşturmaktadır. Araştırmamız sağlık çalışanlarının manevi destek algısını ölçmek ve bu çalışmayı daha da ileriye taşıyabilmek için önem arz etmektedir. Çalışma, Afyonkarahisar Devlet Hastanesi'nde görev yapmakta olan sağlık çalışanları arasından rastgele ve gönüllülük esasına dayalı olarak, iki yüz elli kişi üzerinde anket usulüyle uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında 'Kişisel Bilgi Formu' ve 'Manevi Destek Algısı Ölçeği' kullanılmıştır. Elde edilen bilgiler Spss istatistik programı ile analiz edilmiş ve tabloların yorumları yapılmıştır.

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

7. Özel Hastanelerde Çalışan Doktor ve Hemşirelerin Dini Danışmanlık ve Manevi Bakıma İlişkin Görüşleri: Antalya İli Örneği

The Opinions of Doctors and Nurses Working in Private Hospitals regarding Spiritual Counseling and Care Services: The Case of City of Antalya

İrfan Sevinç / Hitit University, Turkey

Mehmet Akay / Hitit University, Turkey

Dini danışmanlık ve manevi bakım, ülkemizde oldukça yeni bir kavram olmasına rağmen hem akademik çevrelerden ilgi görmekte hem de sunulan hizmet çeşitliliği ve kapsam açısından hızla genişlemektedir. Bu nedenle bu hizmetin daha geniş kitlelere sunulmasına imkan sağlayacak bilimsel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. 2015 yılı başında Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında tesis edilen protokol gereği birçok ilimizde yer alan kamu hastanelerinde manevi destek hizmetleri verilmektedir. Başlatılan pilot uygulama kapsamında bu hastanelerimizde manevi destek uzmanları görev yapmaktadır. Kamu hastaneleri, hiyerarşik açıdan devlet mekanizmasına bağlı bulunduğu için karar vericilerin manevi destek ile ilgili iradelerine kısa sürede tabi olmuşlardır. Ancak kuruluş ve faaliyet amaçları kamu kurumlarından oldukça farklı olan özel hastanelerde çalışan doktor ve hemşirelerin, dini danışmanlık ve manevi bakıma ilişkin görüşlerinin tespit edilmesi, bu hizmetin önümüzdeki yıllarda genişlemesi ve daha geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlayacaktır. Kuşkusuz dini danışmanlık ve manevi bakım hizmetlerinin özel hastanelerde uygulanmaya başlaması, bu hizmetin niteliğinin ve kalitesinin artırılması açısından oldukça önemlidir. Bu tebliğin amacı, Antalya'nın beş merkez ilçesindeki özel hastanelerde görev yapan doktor ve hemşirelerin dini danışmanlık ve manevi bakıma ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu araştırmada, Antalya ili merkez ilçelerinde faaliyet gösteren 17 özel hastanede hizmet veren sağlık çalışanları arasından gönüllü 25 Doktor ve 25 Hemşire olmak üzere toplam 50 sağlık çalışanı ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılacaktır. Hastanelerin seçiminde; yataklı hasta tedavi bölümlerinin bulunması, hastanenin hizmet alanı, ihtisas durumu ve diğer hastanelerden farklılık gösteren özellikleri (sağlık turizmi, organ nakli vb.) göz önünde bulundurulacaktır. Bu hastanelerde görev yapan doktor ve hemşirelerden elde edilen bilgiler değerlendirilerek dini danışmanlık ve manevi bakıma ilişkin görüşleri ortaya konulması, çok kültürlülük ve özel hastanelerde manevi bakım uygulanmasının imkanlarının irdelenerek kongrede paylaşılması hedeflenmektedir. Bu tebliğ kapsamında yapılacak araştırma, hem uygulanacağı Antalya ilinin sosyo-kültürel özellikleri hem de özel hastanelerin nitelikleri bakımından alana önemli bir katkı sağlayacaktır. Antalya sahip olduğu turizm potansiyeli nedeniyle yurt dışından tatil veya ikamet için tercih edilmektedir. Bu nedenle Antalya'da faaliyet gösteren özel hastanelerin hedef kitlelerini sağlık turizmi için ülkemize gelen yabancı vatandaşlar oluşturmakta ve bu hastanelerde tedavi gören hastalar farklı din ve kültürlerden gelmektedir. Bu açıdan bu hastanelerde görev yapan doktor ve hemşirelerin dini, etnik ve kültürel farklılıklar ile ilgili görüşlerini tespit etmek araştırmanın önemli çıktılarından biri olacaktır. Bu araştırmada elde edilecek bulgular "Hastanelerde Dini Danışmanlık ve Manevi Bakım Hizmetleri: Antalya İli Örneği" doktora tezimizde kullanılacaktır.

POSTER BİLDİRİLER POSTER PRESENTATIONS

8. Görme Engelli Çocukların Ebeveynlerinde Dini Başa Çıkma Religious Coping in the Parents of Visually Impaired Children

Münevver Karataş / Marmara University

Görme engellilik durumu, doğumla ya da sonradan hastalık, kaza vb. sonucu meydana gelen fiziksel ve duyuşsal bir bozukluktur. Görme engeli bireyde, doğumla ya da küçük yaşta çeşitli hastalıklar yüzünden meydana gelmişse; ebeveynler bu süreçte çocuğunun en büyük destekleyicisi konumundadır. Bu nedenle anne ve babalar görme engelli çocuklarının bir anlamda “gözü” olmaktadır. Bu zorlu süreçte anne baba anlam arayışına girmekte ve “başına gelen bu durumun benim için anla mı ne?” sorusunu sormaktadır. Engellilik gibi zorluklarla başa çıkma sürecinde, bireyler zaman zaman sahip olduğu inanç sisteminden faydalanma eğiliminde olabilir. Bu araştırma, görme engelli çocuğa sahip 25 anne ya da baba ile yapılmış nitel bir çalışmadır. Aileler çocuklarının görme engellilik durumunu öğrendikten sonraki ilk tepkileri: genelde yoğun üzüntü olarak görülmüştür. Karşılaştıkları bu problemle baş ederken dini anlamda “kader” e daha fazla atıfta bulunmuşlardır. Genelde travmatik olaylar sonrasında dine yönelme, din değiştirme gibi durumlarla fazlaca karşılaşılrsa da bu çalışmada “dini düşünce ve yaşamda değişiklik olmadı” diyenlerin oranı daha fazla olmuştur. Aileler, başta “dua” olmak üzere, “şükür”, “yardım etme”, “türbe ziyaretleri” gibi birçok dini başa çıkma etkinliğini kullanmışlardır. Yaşadıkları olaylardan sonra “manevi olgunlaşma” yı manevi yaşamlarında fark ettikleri söylemişlerdir. Araştırmaya katılan ailelere “yaşam memnuniyetlerinin” düzeyi sorulduğunda “bu duruma alıştık” ya da çok “şükür” gibi cümlelerle kendilerini ifade ettikleri görülmüştür. Özellikle annelerin çocukları engelli olduktan sonra sosyal yaşam ilişkilerinde çok fazla değişim yaşadığı görülmüştür. Örneğin geleneksel bir aile yapısı da bulunan ve çok nadir dışarıya çıkan bir anne, çocuğunun eğitimi ve tedavisi için gidilmedik yol, çalınmadık kapı bırakmamıştır. Anneler babalara oranla çocuklarıyla daha fazla ilgilenmekte, karşılaştıkları bireysel/sosyal problemleri daha yoğun yaşamaktadırlar. Buna karşın yaşadıkları olayları anlamlandırma noktasında babaların daha fazla cümle kurduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi yükseldikçe anlamlandırma düzeyi daha genişlemekte, dini referansları kullanma düzeyi çeşitlenmektedir. Bu bilgiye ek olarak eğitim düzeyi yükseldikçe anlamlandırma sorgulama arttığı gibi durumu kabullenme, şükretme ve kadere atfetme düzeylerinde azalma yaşandığı görülmektedir. Sonuç olarak, aileler çocuklarında var olan görme engelliliği durumunu anlamlandırma ve açıklamada dini kavramları kullanmış, başa çıkma sürecinde dua ve dini ritüellerden istifade etmiştir. Dini inanç ve yaklaşımın engellilikle başa çıkmada pozitif bir etkisi olduğu görülmüştür. Buna bağlı olarak engelli ailelerinin dini/manevi açıdan desteklenmesi yararlı olacaktır.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

KATILIMCILAR

Abdullah Dağcı, Ankara Üniversitesi
Abdulnafi Tekeş, Psikolog, Adalet Bakanlığı
Abdülkerim Bahadır, Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi
Adem Yılmaz, Malatya İl Müftülüğü
Ahmet Süneci, Diyanet İşleri Başkanlığı
Aid Smajic, Doç. Dr., Sarayova Üniversitesi, Bosna-Hersek
Ali Ayten, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Ali Köse, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Ali Rıza Abay, Prof. Dr., Yalova Üniversitesi
Amjad Hussain, Doç. Dr., Marmara Üniversitesi
Amine Hümeysra Sırakaya, İstanbul Üniversitesi
Andrew Todd, Dr., Anglia Ruskin Üniversitesi, İngiltere
Arslan Karagül, Doç. Dr., Amsterdam Üniversitesi, Hollanda
Aynil Sunay, İstanbul Üniversitesi
Aysun Özkan, Diyanet İşleri Başkanlığı
Ayşe Gökmen, Psikolog, Konya Numune Hastanesi
Ayşegül Konar, İstanbul Üniversitesi
Barbara Spalek, Prof. Dr., Derby Üniversitesi, İngiltere
Bayram Ayaz, Uzman Psikolog, İstanbul Üniversitesi
Bayram Demirtaş, Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı
Beena Syed., Arş. Gör., Khalil Center, ABD
Burcu Çetin Şeker, Uzm. Klinik Psikolog, Yeşilay Danışmanlık Merkezi
Büyüamin Albayrak, Diyanet İşleri Başkanlığı
Büşra Gügen, İstanbul Üniversitesi
Cevdet Tekin, Bursa H Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
David Goa, Prof. Dr., The King's Üniversitesi, Kanada
Denys Brylov, Doç. Dr., Ulusal Dragomanov Pedagojik Üniversitesi, Ukrayna
Dilek Ayan, İstanbul Üniversitesi
Dilek Bal Koçak, Arş. Gör., Kastamonu Üniversitesi
Dilruba K. Toklucu, Ortadoğu Teknik Üniversitesi
Elif Merve Ertürk, İstanbul Üniversitesi
Emine Battal, İstanbul Üniversitesi
Esra Özcan, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi
Fahad Khan, Psikolog, Khalil Center, ABD
Faruk Karaca, Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi
Fatih Ergin, Manevi Destek Uzmanı, Samsun İl Müftülüğü
Fatma Çapcıoğlu, Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi
Georg Wenz, Dr., Evangelische Akademie Der Pfalz, İsviçre
Gülüshan Göcen, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi
Hajrudin Baturic, Majlis of Islamic Community Gradačac, Bosna Hersek
Halil Ekşi, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Halil İbrahim Dizman, Adalet Bakanlığı
Harold G. Koenig, Profesör Dr., Duke Üniversitesi Sağlık Merkezi, ABD
Harun Işık, Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi
Hasan Kaplan, Prof. Dr., İbn Haldun Üniversitesi
Hatice Koç Kanca, Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı
Hayati Hökelekli, Emekli Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi
Hıdır Apak, Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi
Hızır Uzuner, Diyanet İşleri Başkanlığı
Hisham Abu Raiya, Dr., Tel Aviv Üniversitesi, İsrail
Hooman Keshavarzi, Dr., Khalil Center ABD
Hulusi Yiğit, Değerler Eğitimi Merkezi
Huriye Martı, Prof. Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı
İbrahim Aşlamacı, Doç. Dr., İnönü Üniversitesi
İhsan Çapcıoğlu, Prof. Dr., Ankara Üniversitesi

İlir Ruga, Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi
İrfan Sevinç, Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi
İsa Ceylan, Arş. Gör., Ankara Üniversitesi
İsmail Taşpınar, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Kasım Karaman, Cezaevi Vaizi, Ordu İl Müftülüğü
Kemal Ataman, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Kenan Cam, Samsun İl Müftülüğü
Kevser Çağlan, İstanbul Üniversitesi
Kültegin Ögel, Prof. Dr., Moodist Psikiyatri ve Nöroloji Hastanesi, Türkiye
Laurentiu D. Tanase, Dr., Bükreş Üniversitesi, Romanya
Liam Metcalf-White, Arş. Gör., Chester Üniversitesi, İngiltere
Lütfiye Gülay Bilgin, Dr., Diyanet İşleri Başkanlığı
M. Erkan Erdemir, Viyana Din Eğitimi Yüksek Okulu
Mahmoud Abdallah, Dr., Tübingen Üniversitesi, Almanya
Mahmut Zengin, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi
Masoud Azerbajani, Doç. Dr., Hawzah Araştırma Enstitüsü ve Üniversitesi, Azerbaycan
Mebrure Doğan, Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Mehmet Akay, Hitit Üniversitesi
Mehmet Emin Köktaş, Prof. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Mehmet Pehlivan, Afyonkarahisar Devlet Hastanesi
Mehmet Şanver, Dr. Öğr. Üyesi, Uludağ Üniversitesi
Melike Şimşek, Uzman Klinik Psikolog, Yeşilay Danışmanlık Merkezi
Merve Reyhan Baygeldi, Uludağ Üniversitesi
Metin Erdem, Yalova Üniversitesi
Mevlüt Kaya, Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Michaela Moravcikova, Dr., Trnava Üniversitesi, Slovenya
Muammer Cengil, Prof. Dr., Hitit Üniversitesi
Muhammet Cevat Acar, Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi
Mustafa Koç, Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi
Mustafa Naci Kula, Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Mustafa Tekke, Düzce Üniversitesi
Mustafa Ulu, Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi
Münevver Karataş, Marmara Üniversitesi
Nihal İşbilen Esendir, Manevi Destek Uzmanı, Diyanet İşleri Başkanlığı
Nuri Tınaz, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Nurten Kımter, Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Üniversitesi
Orhan Gürsu, Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi
Ömer Faruk Akyüz, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ömer Miraç Yaman, Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi
Ramazan Demir, Avusturya Cezaevleri Manevi Hizmetler Kurumu, Avusturya
Raymond Paloutzian, Emekli Profesör, Westmont College, ABD
Recep Kaymakcan, Prof. Dr., Gençlik ve Spor Bakanlığı
Salihanur İnal, Akdeniz Üniversitesi
Salwa El-Awa, Dr., Swansea Üniversitesi, İngiltere
Seat Uzeirovski, Uzman, Diyanet İşleri Türk İslam Birliği, Almanya
Selami Kardeş, Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi
Sema Karagöz, Arş. Gör., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sema Yılmaz, Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Serap Tursun, Diyanet İşleri Başkanlığı
Simin Rafati, Leiden Üniversitesi, Hollanda
Şükrü Bilgiç, Adalet Bakanlığı
Yasemin Angın, Diyanet İşleri Başkanlığı
Yunus Emre Temiz, Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi
Z. Şeyma Altın, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi
Zeynep Kaya, Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Zeynep Sağır, Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi
Zeynep Sena Soyyiğit, Marmara Üniversitesi

PARTICIPANTS

Abdullah Dağcı, Ankara University, Turkey
Abdulnafi Tekeş, Psychologist, Ministry of Justice, Turkey
Abdülkerim Bahadır, Professor, Necmettin Erbakan University, Turkey
Adem Yılmaz, Mufti Office of Malatya City, Turkey
Ahmet Süneci, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Aid Smajic, Assoc. Prof., Sarajevo University, Bosnia Herzegovina
Ali Ayten, Professor, Marmara University, Turkey
Ali Köse, Professor, Marmara University, Turkey
Ali Rıza Abay, Professor, Yalova University, Turkey
Amjad Hussain, Assoc. Prof., Marmara University, Turkey
Amine Hümeysra Sırakaya, İstanbul University, Turkey
Andrew Todd, Professor, Anglia Ruskin University, UK
Arslan Karagül, Assoc. Prof., Amsterdam University, The Netherlands
Aynil Sunay, İstanbul University, Turkey
Aysun Özkan, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Ayşe Gökmen, Psikolog, Konya Numune Hastanesi, Turkey
Ayşegül Konar, İstanbul University, Turkey
Barbara Spalek, Professor, University of Derby, UK
Bayram Ayaz, Psychologist, Specialist, İstanbul University, Turkey
Bayram Demirtaş, Dr., Presidency of Religious Affairs, Turkey
Beena Syed., Researcher, The Khalil Center, USA
Burcu Çetin Şeker, Clinical Psychologists, The Green Crescent, Turkey
Büyüamin Albayrak, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Büşra Gügen, İstanbul University, Turkey
Cevdet Tekin, Bursa City, H Type Prison, Turkey
David Goa, Professor, The King's University, Canada
Denys Brylov, Assoc. Prof., National Dragomanov Pedagogy University, Ukraine
Dilek Ayan, İstanbul Üniversitesi, Turkey
Dilek Bal Koçak, Research Assist., Kastamonu University, Turkey
Dilruba K. Toklucu, Middle East Technical University, Turkey
Elif Merve Ertürk, İstanbul University, Turkey
Emine Battal, İstanbul Üniversitesi, Turkey
Esra Özcan, Research Assist., Ankara University, Turkey
Fahad Khan, Psychologist, The Khalil Center, USA
Faruk Karaca, Professor, Atatürk University, Turkey
Fatih Ergin, Spiritual Counselling Specialist, The Mufti Office of Samsun City, Turkey
Fatma Çapcıoğlu, Dr., Lecturer, Ankara University, Turkey
Georg Wenz, Professor, Evangelische Akademie Der Pfalz, Switzerland
Gülüşan Göcen, Assoc. Prof., İstanbul University, Turkey
Hajrudin Baturic, Majlis of Islamic Community Gradačac, Bosnia Herzegovina
Halil Ekşi, Professor, Marmara University, Turkey
Halil İbrahim Dizman, Ministry of Justice, Turkey
Harold G. Koenig, Professor, Medical Center, Duke University, USA
Harun Işık, Assoc. Prof., Erciyes University, Turkey
Hasan Kaplan, Professor, Ibn Haldun (Khalidun) University, Turkey
Hatice Koç Kanca, Dr., Presidency of Religious Affairs, Turkey
Hayati Hökelekli, Emeritus Professor, Uludağ University, Turkey
Hıdır Apak, Dr., Mardin Artuklu University, Turkey
Hızır Uzuner, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Hisham Abu Raiya, Professor, Tel Aviv University, Israel
Hooman Keshavarzi, Dr., The Khalil Center, USA
Hulusi Yiğit, Director, Center for Values Education, Turkey
Huriye Martı, Professor, Presidency of Religious Affairs, Turkey
İbrahim Aşlamacı, Assoc. Prof., İnönü University, Turkey
İhsan Çapcıoğlu, Professor, Ankara University, Turkey

İlir Rruga, Assist. Prof., Trakya University, Turkey
İrfan Sevinç, Assist. Prof., Hitit University, Turkey
İsa Ceylan, Research Assist., Ankara University, Turkey
İsmail Taşpınar, Professor, Marmara University, Turkey
Kasım Karaman, Prison Preacher, The Mufti Office of Ordu City, Turkey
Kemal Ataman, Professor, Marmara University, Turkey
Kenan Cam, The Mufti Office of Samsun City, Turkey
Kevser Çağlan, Istanbul University, Turkey
Kültegin Ögel, Professor, Moodist Psychiatry and Neurology Hospital, Turkey
Laurentiu D. Tanase, Professor, Bucharest University, Romania
Liam Metcalf-White, Research Assistant, University of Chester, UK
Lütfiye Gülay Bilgin, Dr., Presidency of Religious Affairs, Turkey
M. Erkan Erdemir, Researcher, Institut für Bildungswissenschaft, University of Vienna, Austria
Mahmoud Abdallah, Dr., Tübingen University, Germany
Mahmut Zengin, Assoc. Prof., Sakarya University, Turkey
Masoud Azerbaijani, Assoc. Prof., Hawzah Research Institute, Azerbaijan
Mebrure Doğan, Assist. Prof., Afyon Kocatepe University, Turkey
Mehmet Akay, Hitit University, Turkey
Mehmet Emin Köktaş, Professor, İstanbul Sabahattin Zaim University, Turkey
Mehmet Pehlivan, Afyonkarahisar National Hospital, Turkey
Mehmet Şanver, Assist. Prof., Uludağ University, Turkey
Melike Şimşek, Clinical Psychologist, The Green Crescent, Turkey
Merve Reyhan Baygeldi, Uludağ University, Turkey
Metin Erdem, Yalova University, Turkey
Mevlüt Kaya, Professor, Ondokuz Mayıs University, Turkey
Michaela Moravcikova, Professor, Trnava University, Slovakia
Muammer Cengil, Professor, Hitit University, Turkey
Muhammet Cevat Acar, Dr., Mardin Artuklu University, Turkey
Mustafa Koç, Assoc. Prof., Balıkesir University, Turkey
Mustafa Naci Kula, Assoc. Prof., Eskisehir Osmangazi University, Turkey
Mustafa Tekke, Düzce University, Turkey
Mustafa Ulu, Assist. Prof., Erciyes University, Turkey
Münevver Karataş, Marmara University, Turkey
Nihal İşbilen Esendir, Spiritual Counselling Specialist, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Nuri Tinaz, Professor, Marmara University, Turkey
Nurten Kımter, Assoc. Prof., Çanakkale Onsekiz University, Turkey
Orhan Gürsu, Assoc. Prof., Akdeniz University, Turkey
Ömer Faruk Akyüz, Konya Necmettin Erbakan University, Turkey
Ömer Miraç Yaman, Assoc. Prof., İstanbul University, Turkey
Ramazan Demir, Institute for Spiritual Counselling in Austrian Prisons, Austria
Raymond Paloutzian, Emeritus Professor, Westmont College, USA
Recep Kaymakcan, Professor, Ministry of Youth and Sport, Turkey
Salihanur İnal, Akdeniz University, Turkey
Salwa El-Awa, Assist. Prof., Swansea University, UK
Seat Uzeirovski, Spiritual Counselling Specialist, Türkisch-Islamische Union (DİTİB), Germany
Selami Kardaş, Assist. Prof., Mus Alparslan University, Turkey
Sema Karagöz, Research Assist., Bolu Abant İzzet Baysal University, Turkey
Sema Yılmaz, Assist. Prof., Sivas Cumhuriyet University
Serap Tursun, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Simin Rafati, Dr., Leiden University, The Netherlands
Şükrü Bilgiç, Ministry of Justice, Turkey
Yasemin Angın, Presidency of Religious Affairs, Turkey
Yunus Emre Temiz, Research Assist., Sakarya University, Turkey
Z. Şeyma Altın, Assist. Prof., İstanbul University, Turkey
Zeynep Kaya, Assist. Prof., Ankara Social Sciences University, Turkey
Zeynep Sağır, Assist. Prof., Fırat University, Turkey
Zeynep Sena Soyyiğit, Marmara University, Turkey

II. ULUSLARARASI MANEVİ DANIŞMANLIK ve REHBERLİK KONGRESİ